Дачникам садівникам городникам

4 • 2004
Квітень

Дім • Сад • Город

Всеукраїнський щомісячний журнал

Коли сходить насіння?

Рання картопля у міні-парниках

Персик садіть у затишку

Букети із сухоцвітів

Я хочу купити мотоблок...(с.42)

Юридичні консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА БАТЬКІВСЬКИЙ ГОРОД?

Я приписана до батьківського двору, живу у старенькій батьківській хаті, про що й писала у заяві, яку подавала до місцевої (сільської) ради. Але мені відмовлено в моєму проханні повернути батьківський город, яким користуються чужі люди згідно з ухвалою сільської ради.

Прошу пояснити мені, чи маю я право одержати батьківський город, а не наділену землю в іншому місці, як мені пропонує сільвиконком.

Прошу допомогти мені повернути батьківський город.

О. Мікрюкова,
Київська обл.

Громадяни України набувають право власності та право користування земельними ділянками за ухвалою органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування у межах їхніх повноважень.

До повноважень сільської ради у галузі земельних відносин належить: розпорядження землями територіальних громад; передачі земельних ділянок комунальної власності у власність або користування громадян; вилучення або викуп земельних ділянок; здійснення контролю за використанням та охороною земель; розв'язання земельних справ та інші (див. ст. 12 земельного кодексу України).

Повернення громадянам земельних ділянок, які з різних причин вибули з їхнього користування, або спадкоємця цих громадян Земельним кодексом України не передбачено.

Колишні землекористувачі або їхні родичі, спадкоємці мають право одержати земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства, для будівництва або для будівництва і обслуговування жилого будинку (присадибна ділянка) та для іншої мети, передбаченої ст. 121 Земельного кодексу України, у межах норм, передбачених цим кодексом на загальних підставах.

Громадяни, які користуються земельними ділянками на землі, що були в користуванні Вашого батька, одержали ці ділянки на законних підставах.

Щоб задовольнити Вашу заяву шляхом повернення земельної ділянки, що була в користуванні Вашого батька, необхідно вилучити або викупити (якщо нові володільці є власниками наданих їм земельних ділянок) у сучасних володільців цієї земельної ділянки.

Отже, Ви можете задовольнити своє бажання володіти батьківським городом шляхом проведення сільською радою вищевказаної операції, вилучення чи викупу земельних ділянок у громадян, що користуються ними зараз.

Існує й інший шлях – обмін наданої Вам земельної ділянки на батьківську земельну ділянку, що може бути здійснено на основі добровільності.

ОБОВ'ЯЗКИ ЗА ПОЖИТТЄВОГО УТРИМАННЯ

Мені 82 роки, дружина померла, своїх дітей у нас не було, тільки небожі. За мною доглядають чужі люди. Я хочу відписати їм свою квартиру. Як правильно це оформити, щоб цю квартиру не відсудили небожі? Квартира не приватизована.

З повагою, Лисков,
м. Чернігів

Виходячи із змісту листа, можна порекомендувати Вам укласти з людьми, які уже надають допомогу, доглядають за Вами, угоду про пожиттєве (довічне) утримання.

Згідно з Цивільним законодавством (ст. 425 Цивільного кодексу України) за угодою про пожиттєве утримання одна особа непрацездатна за віком або станом здоров'я (відчужувач) передає у власність будинок (квартиру) іншій особі (набувачеві майна), яка зобов'язується надавати відчужувачу пожиттєве матеріальне забезпечення в натурі у вигляді житла, харчування, догляду та необхідної допомоги.

Угода довічного утримання повинна мати письмову форму і підлягає нотаріальному посвідченню.

Випадкова втрата будинку (квартири), одержаного набувачем, не звільняє його від обов'язків пожиттєвого утримання.

У випадку, коли набувач будинку (квартири) не виконує обов'язків, передбачених угодою, вона може бути розірвана, а будинок повернутий відчужувачеві. При цьому витрати, зроблені набувачем до розривання угоди, не відшкодовуються.

У разі смерті набувача обов'язки за угодою переходять до його спадкоємців, а за відсутності спадкоємців, або коли вони відмовляються від угоди пожиттєвого утримання, будинок (квартира) повертається відчужувачеві.

Отже, умови угоди про пожиттєве утримання є найкращими для непрацездатних осіб, які не можуть самостійно себе утримувати, потребуючи старанного догляду. Але треба мати на увазі: особа, яка потребує утримання, повинна бути власником будинку (квартири).

То ж для укладання вказаної угоди Вам необхідно приватизувати квартиру.

Дім · сад · город · 4

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець —
КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України,
серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

ТАКІ ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ МОЖНА Й ОБМІНЯТИ

Мене цікавить таке питання. Чи можна обміняти приватизовані земельні ділянки одного розміру між двома власниками?

Приватизувала земельну ділянку. У зв'язку з тим, що вона розташована в незручному для мене місці, маю можливість обміняти її з власником іншої приватизованої земельної ділянки.

Нам відповіли, що цей обмін треба оформити як купівлю-продаж.

Отже, для цього необхідні додаткові кошти.

Будь ласка, поясніть, як це правильно зробити. Дякую!

Ваша шанувальниця,
Г.П. Корець,
Івано-Франківська обл.

Відповідно до ст. 15 перехідних положень Земельного кодексу України громадяни, які мають у власності земельні ділянки сільськогосподарського призначення, а також власники земельних часток (паїв) до 1 січня 2005 року не можуть продавати або іншим способом відчужувати належні їм земельні ділянки та земельні частини (паї), окрім міни, передачі їх у спадщину та вилучення земель для суспільних потреб.

Отже, Земельним кодексом України встановлений мораторій (заборона), як тимчасовий захід на купівлю земельних ділянок, у тому числі і земельних часток (паїв), до 1 січня 2005 р.

Інші способи переходу у власність земельної частки (паю) від однієї до іншої особи можуть здійснюватися, у тому числі і за договором міни. За договором міни кожна із сторін зобов'язується передати другій стороні у власність – один товар в обмін на інший (ст. 715 Цивільного кодексу України).

Якщо у Вашому листі мова йде про обмін земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, то на них указаний мораторій на здійснення купівлі–продажу не поширюється. Вони можуть продаватися і обмінюватися.

Щодо застосування того чи того договору – це справа договірних сторін.

Указані договори підлягають реєстрації.

Картопля родить і на бідних землях

У №8 журналу "Дім, сад, город" за 2002 р. була надрукована моя стаття під заголовком "Земля нам силу дає", в якій я розповів про вирощування картоплі. Ми з дружиною дуже любимо свою землю і випещений щорічною працею город. Не сиділи, склавши руки, і цієї зими – заготовляли гній, пташиний послід та попіл. Незабаром час виходити на город, вирощувати овочі та картоплю.

Поступово дістаємо нові сорти картоплі високих репродукцій. У 2002 р. придбали сорти Бимонда, Остара, Укама, Скарлет, Санте, Розамунда, Удача, Глорія, Симфонія, Ракурс. З Києва привезли Слов'янку, Ольвію, Чародійку, Глобус, Бородянську рожеву, Невську, Адретту, Ласунок, Повінь, Поліську рожеву, Доброчин, Золушку, Луговську, Світанок київський.

Землі на Путивльщині бідні, малородючі, супіщані та суглинкові, потребують щорічного внесення добрив, насамперед органічних. Придбати їх складно і дорого, тому ми не вносили ніяких добрив, окрім гною, сидератів, та ще в лунки під картоплю – перегній з попелом.

У 2002 р. у нашій місцевості протягом 100 днів не було рясного дощу. Нас виручила тільки рано висаджена картопля: виростили на кожній з 43 соток по 232 кг бульб. А хто запізнився – одержав "горіхи".

Хоча армія городників щороку поповнюється і ними стають люди різних професій, але багато початківців не мають елементарних агротехнічних навичок, затрачають багато праці, коштів і часу, але дуже часто розчаровуються у результатах свого господарювання. І все тому, що більшість робіт по незнанню роблять не тоді, коли потрібно, і не так, як треба.

Чимало селян і тепер працюють за старою звичкою, саджають щороку картоплю по картоплі, старими, ще післявоєнними сортами, змішаними до купи, невідібраними та непророщеними бульбами. Діставши їх з підвалу з великими паростками, вкидають під плуг. Через місяць, коли поле заросте бур'янами, пробіжать по ньому борінкою, а потім сапою прорубують бур'яни, та ще й до кінця як слід не підгорнуть. Оце і весь догляд.

Своєчасно не обробляють ділянки проти колорадського жука. А він, між іншим, знищує 10–15% листкової поверхні, що призводить до зниження врожаю на 18–35%. А якщо жуки рано об'їдять всю рослину, то бульби зовсім не утворюються. Ось чому не родить картопля.

Ми на своєму багаторічному досвіді переконалися, що причин низької врожайності картоплі дуже багато. Розповімо про деякі з них.

1. Садіння картоплі по картоплі, без сівозміни і використання сидератів тощо.

2. Садіння картоплі старими, виродженими сортами, тобто несвоєчасне і неякісне сортооновлення. Дістав у когось відро–два картоплі – оце і все "сортооновлення" на багато років.

3. Несвоєчасне внесення органічних та мінеральних добрив. На смітники викидають попіл, а це – удобрення, яке позитивно впливає на врожайність багатьох городніх культур, запобігає поширенню деяких захворювань. Вносити його слід під час садіння невеликими дозами в лунки з перегноєм, торфом або тирсою.

4. Неякісна підготовка ґрунту, мілка оранка, закриття вологи та культивація.

5. Висаджування неперебраних, непророщених та необроблених препаратами бульб.

6. Несвоєчасний догляд за посівами, відсутність якісного боронування у два сліди через кожних 6–7 днів (3–4 рази). При появі сходів необхідне термінове просапування, при заморозках – нагортання землі і до цвітіння – якісне високе підгортання. Слід своєчасно боротися з шкідниками й хворобами, не допускати помилок.

7. Закладання неякісного насіннєвого матеріалу. Не відбирається краща, урожайна картопля, погано зберігається взимку. Несвоєчасне весняне обігрівання та пророщування бульб.

А тепер поділюся своїми агротехнічними здобутками щодо вирощування картоплі на городі в умовах Сумщини. Протягом зими ми заготовляємо добрива. Гній складаємо у кагат. Навесні на ньому ставимо короб, засипаємо землею, перегноєм з попелом і висіваємо овочі та закриваємо короб поліетиленом. Окремо заготовляємо перегній, попіл і пташиний послід для внесення в лунки.

Щороку під картоплю виділяємо до 50 соток землі, яку ділимо на дві ділянки. На центральному городі (до 15 соток) розміщуємо картоплю по овочах та кормових буряках. На прирізку до 35 соток висаджуємо картоплю від I до V репродукції: і насіннєву, й продовольчу картоплю окремо по сортах. Відмежовуємо сорт від сорту кормовими буряками та записуємо в зошит.

Коли збираємо урожай, проводимо видовий добір: кращі, рівні, гладенькі бульби відбираємо на насіння, а решту використовуємо як продовольчу. Кожний сорт (а їх до 35) засипаємо, попередньо прогрівши, у дерев'яні ящики, заносимо у підвал і зберігаємо до весни.

Попередниками для картоплі у нас є зернові, цукрові та кормові буряки, овочі, багаторічні трави і приблизно 10–12 соток – картопля по картоплі. Перед викопуванням бульб розсипаємо озиме жито (2–3 кг на сотку). Сіємо густо, щоб до кінця осені накопичити якомога більше зеленої маси. Вирощувати озиме жито на городах вигідно і доцільно, бо кращого фітосанітара не знайти. Зелене добриво – чудовий попередник для всіх городніх культур, воно очищає грунт від хвороботворних організмів і

містить азоту майже стільки ж, як гній. Глибоко приорана зелена маса жита збагачує грунт на органічні речовини, поліпшує його структуру, фізичні властивості і склад. Зелена маса добре розкладається у ґрунті, гальмує поширення нематоди.

На початку листопада на всій площі під картоплю (0,5 га) ми робимо глибоку (на 25–27 см) тракторну оранку плугом з передплужниками. При такій оранці краще загортається зрізаний верхній шар землі разом з післяжнивними рештками та зеленою масою. Але, на жаль, не скрізь так роблять. Орють здебільшого кінним плугом на глибину 10–15 см.

Навесні, коли земля прогріється й стане розсипчастою, боронуємо у два сліди кінними борінками, а через день робимо глибоку культивацію трактором у два сліди, щоб земля стала пухкою. Всю насіннєву картоплю, особливо влітку, ріжемо на вічка з 1–2 паростками (до 20–25 г кожне). Саджаємо під лопату за схемою 60х25–30 см на глибину до 5 см.

Навесні (після 8 березня) всю насіннєву картоплю перебираємо по сортах. Беремо тривідерну виварку і вливаємо два відра води, потім на кінчику ножа додаємо мідного купоросу, стільки ж марганцівки та борної кислоти, 1 кг аміачної селітри, а також одну ампулу регулятора росту – фумару. Цей препарат підвищує схожість та прискорює проростання насіння, сприяє формуванню розвинутої кореневої системи, підвищує врожайність майже всіх рослин.

Обробляти їх фумаром бажано двічі за сезон: навесні водним розчином (1 ампула 1%-ного фумару на 10 л води, а вдруге у фазі бутонізації – початку цвітіння). Його можна додавати до робочого розчину інсектициду (1 ампула на 10 л води), призначеного для обробки картоплі проти колорадського жука.

Усі препарати перемішуємо у виварці. Потім у в'язану сітку висипаємо відро картоплі й опускаємо на 1–2 хв. у розчин. Просушуємо, засипаємо у дерев'яні ящики і заносимо в кухню, де картопля прогрівається і проростає протягом двох тижнів до появи двох–трьох паростків. Всю різану картоплю перед закладанням на проростання пересипаємо попелом.

Сходи картоплі залежно від погодних умов, строків, садіння та способу підготовки бульб з'являються через 18–22 дні після садіння, інколи – через 30 днів. За цей час грунт ущільнюється, проростає значна кількість бур'янів. Проти них потрібно проводити своєчасні ретельні до- та післясходові обробітки ґрунту. Перші сходи бур'янів з'являються через 6–7 днів після садіння бульб. Щоб знищити їх, ми через кожних 6–7 днів боронуємо у два сліди кінними борінками. Картопляне поле має бути чистим та пухким. На початку з'явлення сходів картоплі боронування не проводимо, бо пошкоджується до 20% паростків, що пізніше негативно позначиться на врожаї. Тому боронувати сходи можна при їх висоті 15–20 см, в обідню пору або після обіду. При появі тонких ниточок бур'янів поле потрібно боронувати, борона знищує їх на 90–95%, а якщо запізнишся, то і 30% бур'янів не знищиш.

Коли з'являться рослини, всю висаджену картоплю ми обережно сапаємо з 4 год. ранку і трохи підгортаємо. До початку цвітіння закінчуємо міжрядний обробіток і підгортання. У нашій зоні треба обгортати картоплю на 18–20 см, і ми робимо це ретельно й своєчасно. Якщо город забур'янений, врожай картоплі знижується, бульби утворюються дрібні, з меншим вмістом крохмалю, вітамінів через значне затінення рослин.

На наших городах найбільшої шкоди завдає колорадський жук. Щоб успішно боротися з ним, потрібно своєчасно його виявити. Коли починає сходити картопля, ми регулярно і пильно оглядаємо не лише рослини, а й поверхню ґрунту. Знайдених жуків, яйцекладки та личинок збираємо в посудину і знищуємо. Ранні сходи картоплі перший раз обприскуємо у період масового виходу жуків, що перезимували, вдруге – при масовому з'явленні личинок другого віку регентом та оксихомом.

У багатьох городників виникає запитання: як продовжити продуктивне довголіття сорту? Адже з роками навіть елітна картопля вироджується з різних причин, одна з них – накопичення у бульбах вірусної інфекції. Ми також зіткнулися з такою проблемою, коли виродилася картопля сорту Адретта.

Восени 2001 р. відібрали 30 кг великих бульб, а навесні порізали пророщену картоплю на частки масою 25–30 г з 1–2 вічками і висадили 15 кг на глибину 5 см, в рядки внесли перегній з попелом. А поряд висадили 15 кг нерізаної картоплі як контроль. Сходи на дослідній ділянці не відрізнялися від контрольних. Потім вони почали значно випереджати у розвитку контрольні. Викопали декілька кущів, посаджених частками. Від плісені та гнилі не залишилося й слідів, на зрізах утворилася міцна захисна оболонка, коренева система була добре розвинута. Під обидві ділянки в лунки внесли достатньо перегною та попелу. З однієї експериментальної сотки ми одержали 940 кг великих бульб (траплялися й до 1 кг), а контроль дав 418 кг.

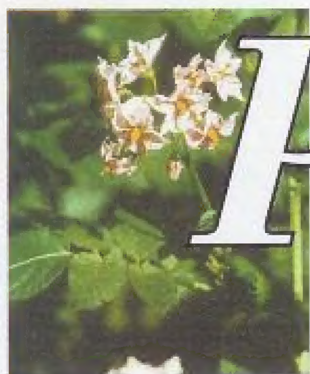
У другому досліді брали еліту сорту Світанок київський, різали на такі самі частки і висаджували як контроль. А поряд садили цей же сорт VI репродукції (різаної) як експериментальний. Результати були майже однакові.

Для одержання садивного матеріалу ми з кожного сорту відбираємо найкращі бульби I–II репродукції, окремо зберігаємо, пророщуємо, ріжемо, обробляємо і садимо. А ще можна омолоджувати сорт розмноженням його "дітками". Весною 2002 р. після садіння картоплі залишили два відра бульб сорту Луговська і висипали її у підвал тонким шаром, де вона в темряві знаходилася до осені. Картопля проросла, утворилися довгі паростки, а на них – маленькі бульбочки–дітки. Їх ми обережно обірвали та в темному затіненому місці прозеленили протягом двох тижнів. Засипали 2 кг у ящичок і поставили на зиму в підвал. Навесні 2003 р. її висадили на городі.

Впровадження нових перспективних сортів – найпростіший спосіб підвищення врожайності картоплі на присадибних ділянках. Отже, слід, не вагаючись, закуповувати насіннєві бульби нових сортів. Затрати окупляться щедрими врожаями.

І.Д. Гойко,
Сумська обл.

Рання картопля у міні-парниках

Цей спосіб вирощування ранньої картоплі я запозичив у молдаван. Тамтешні кмітливі господарі орендували в колгоспах невгіддя, вирощували ранню картоплю і мали від того неабиякий зиск: рання картопля коштує дорого, та й до столу її буде вдосталь. А колгосп, крім орендної плати, у такий спосіб перетворював невгіддя у добре угноєну родючу землю.

Отож, спробував виростити ранню картоплю молдавським способом у себе на городі. Відвів півсотки землі, де торік росла квасоля та цибуля. Заготовив гній, перегній, попіл, солом'яну трину (солом'яний дріб'язок). Придбав два відра Прієкульської ранньої картоплі і взявся за справу.

Поки садивний матеріал проростав, по мерзлоталому грунту викопав ямки, вкинув у кожну жменю соломи, поверх – совок кінського гною, який прикрив шаром землі, посипав попелом. Ямки вкрив матами, ряднами, мішковиною, в'язанками бур'яну тощо. Плівки тоді не було.

Через кілька днів міні-парники запарували. Підросли кільця й на картоплі, яку по 2–3 бульби висадив у кожну ямку, а зверху прикрив землею, яка вже розмерзлася і дещо прогрілася.

Весна, як на те, була ранньою і наприкінці березня я вже впорався з садінням. Сходи не забарилися, причому гарні й дружні. Картопля зазеленіла, мов рута. Ще через десяток днів просапав і злегка підгорнув картоплю. А на початку травня Прієкульська рання зацвіла. Цвіли, правда, лише окремі, кращі кущі, з яких до свята Перемоги вибрав до столу доволі гарні бульби. А до кінця травня з-під картоплі звільнилася вся ділянка, на ній я посіяв огірки, які теж небувало вродили.

Не обійшлося й без прикрощів. У ніч на 4-те травня заморозок у Придністров'ї сягнув мінус 5°С. Вкрити рослини було нічим і картоплиння підмерзло, але згодом відросло. Той заморозок, безперечно, позначився на врожаї. Все ж рання картопля вродила непогано.

В наступні роки дещо, так би мовити, вдосконалив технологію вирощування ранньої картоплі. Ямки під міні-парники копав ширші й глибші, щоб більше вмістилося кінського гною. Перегній і дернову землю зберігав вкритими. А рядки розміщував не грядкою, а по три в лінію, щоб на випадок заморозків можна було вкрити.

Крім того, насіння картоплі пророщував за температури +18–20°С, це прискорило появу паростків, які через 12–15 днів уже сягали 5–8 см. Крім Прієкульської, придбав ще Бородянську та Седнівську ранню. Та й ділянку під ранньою картоплею дещо розширив.

До речі, вирощування ранньої картоплі можливе не лише гніздовим, а й гребеневим способом (попередньо прокопують канавку, яку вистеляють та заповнюють свіжим кінським гноєм, а поверх нього кладуть шар соломи й родючої землі). При цьому холодна земля буде відбирати тепло не з усіх, як за гніздового способу, а лише з двох протилежних боків.

Крім того, порівняно з гніздовим, за гребеневого способу в рядок чи в шаховому порядку можна висадити значно більше насіннєвих бульб, які дадуть урожай. Та й у разі потреби вкрити гребені простіше, ніж кущі. Спрощується також обробіток картоплі.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

Коли

Кожна рослина, будь-то культурна, дика чи бур'ян, має певні строки схожості насіння, а також зберігання його схожості. У культурних сортів, як правило, невеликий період схожості і зберігання насіння. А ось дикі рослини можуть зберігати схожість навіть десятки років. Більше того, насіння, скажімо, лободи, роману, щириці не втрачає схожості, якщо навіть пройде через травний апарат тварини чи птиці.

Для господаря, який посіяв грядку, важливо знати, коли зійде, скажімо, морква, щоб не пересівати дарма вже через 8–10 днів, що нерідко трапляється. Те ж саме можна сказати про інші культури. Отож, з'ясуємо дещо в цьому плані.

КУЛЬТУРНІ РОСЛИНИ

Тривалість схожості і проростання насіння багатьох культурних рослин здебільшого невелика і вкладається, приміром, у такі строки (див. табл. 1)

Таблиця 1

Строки зберігання схожості насіння овочевих культур

Культури	Зберігання, років
Баклажани	4-5
Гарбузи	6-8
Горошок зелений	2-3
Дині	3-4
Кабачки	5-6
Кавуни	6-7
Капуста білоголова	5-6
Кріп	2-3
Морква	2-3
Огірки	3-4
Петрушка	2-3
Помідори	4-5
Редиска	3-4
Редька чорна	4-5
Салат	6-8
Цибуля-чорнушка	2-3
Цибуля-сіянка	1-2
Часник ярий	1-2
Часник озимий	1
Щавель	4-5

Зрозуміло, що на зберігання відбирають насіння достигле, сортове, без домішок і за певної вологості, яка для більшості культур не повинна перевищувати 15%. Зберігають насіння овочевих та інших культур розфасованим у паперові пакети чи пакетики (тільки не з целофану), у сухому прохолодному приміщенні за температури +2–3°С.

Щедра грядка

сходить насіння?

На тривалість зберігання насіння впливають й інші фактори. Скажімо, краще і довше зберігається насіння, що містить ефірні олії, а також насіння гарбузових, у якому багато жирної олії. Швидко втрачають схожість цибуля та часник.

Крім того, на тривалість зберігання насіння впливає біологічний розмір, твердість захисної шкірочки горішка, його вологоємність тощо. Тут доречно сказати, що з часом зберігання насіння втрачається його схожість, а відтак і класність.

Насіння I класу (понад 90% схожості) переходить у II клас (60–70%), а далі – у III – (нижче 50% схожості). Але таке насіння ще можна висівати, відповідно збільшивши норму висіву.

ПОТРЕБА В НАСІННІ

В овочівництві її розраховують здебільшого на сотку або на 10 м² землі. Зрозуміло, що для різних культур вона не однакова. А орієнтовно можна довідатися з таблиці 2.

Тут підхід також має бути диференційованим, залежно від класності та схожості насіння, вологості ґрунту, температури повітря тощо.

Таблиця 2

Потреба в насінні, г/10 м²

Культури	Кількість насіння, г	Культури	Кількість насіння, г
Баклажани	1,5-2	Перець	2-3
Гарбузи	5-6	Петрушка	2-3
Дині	2-3	Помідори	3-4
Кабачки	4-5	Редиска	15-20
Кавуни	3-4	Редька	10-15
Капуста білоголова	2-3	Салат	3-5
Кріп	4-5	Цибуля-чорнушка	8-19
Морква	2-3	Часник (головки)	15-25
Огірки	3-4	Щавель	5-7

Таблиця 3

Культури	Глибина загортання насіння, см	З'явлення сходів, через днів	Морозостійкість сходів, до мінус °С
Баклажани	3-4	5-6	0,5-1,0
Гарбузи	6-8	8-10	1,0
Горошок зелений	2-3	5-7	1,0
Дині	3-4	5-6	0,5
Кабачки	4-5	6-7	1,0
Кавуни	4-5	8-10	1,0
Капуста білоголова	3-4	7-8	2,0
Коріандр	2-3	6-8	1,5
Кріп	3-4	8-19	1,0
Морква	2-3	15-18	3,0
Огірки	2-3	5-6	0,5
Перець	2-3	12-15	1,0
Петрушка	2-3	14-16	2-3
Помідори	3-4	5-7	1,0
Редиска	2-3	5-6	1-2
Редька	3-4	8-10	3,0
Салат	1-2	5-7	8,0
Цибуля-чорнушка	2-3	8-10	4-5
Цибуля-сіянка	4-5	7-8	3-5
Часник ярий	3-4	6-7	5,0
Часник озимий	6-7	8-10	4-5
Щавель	1-2	6-8	2-3

НЕПОПРАВНІ ПОМИЛКИ

У літературі з овочівництва та городництва, на жаль, немає зведеного розділу про глибину загортання насіння та час його проростання. Крім того, в характеристиці рослин не завжди вказується морозостійкість певної культури, зокрема її сходів. Тим-то, вважаю, буде корисним скористатися таблицею 3.

З'явлення сходів та глибина загортання насіння залежать також від стану вологості ґрунту, температури повітря, а також біологічних особливостей певної культури. Однак за однакових інших чинників іноді сходи можуть з'явитися дуже пізно або не з'явитися. Чому?

По-перше, не прогрітий грунт. А, по-друге, глибоко загорнуте насіння. І якщо першу причину ще виправляє й усуває сама природа, то друга помилка непоправна. Її можна виправити, хіба що пересіявши або пересадивши певну культуру.

Ще одна непоправна помилка може трапитися, якщо сходи не захистити від весняних заморозків, які навіть у травні (з третього на четверте) іноді сягають мінус 5–6°С, а в окремі роки й до мінус 10°С. Зрозуміло, що більшість городніх культур не витримають такого зниження температури, якщо їх не захистити.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

Гість із Перу

Серед інших видів фізалісів перуанський (Physalis peruviana) найменш відомий. Він походить з Південної Америки. Його ще називають – бразильський фізаліс, колумбійська ухуба, венесуельський топо-тоно.

Перуанський фізаліс найвибагливіший до тепла з-поміж інших його видів. У південних кліматичних умовах він росте як багаторічна рослина, а в Україні його вирощують в однорічній культурі.

Це доволі високоросла, прямостояча рослина, висота стебла у нього – 1–1,5 м. Листки й стебла густоопушені.

Фізаліс перуанський (вегетація).

Плоди жовті, захищені чохликом, кисло-солодкі на смак, діаметр їх 10–15 мм, маса 5–15 г. За біохімічними показниками плоди цінні завдяки наявності в них пектинів, цукрів, вітамінів, органічних кислот, а саме: лимонної, яблучної, винної, янтарної, кавової та ін. Вони містять також барвники, дубильні речовини, каротиноїди, гірку речовину – фізалін, слиз, а насіння має в своєму складі олію.

У процесі вивчення хімічного складу зеленої маси рослин виявлено значну кількість стероїдних сполук, які можна використовувати для виробництва лікарських препаратів на стероїдній основі, що застосовуються для пригнічення росту злоякісних новоутворень. У дослідженнях зарубіжних вчених ці наукові розробки отримали позитивні результати.

Вирощують фізаліс як розсадним, так і безрозсадним способами (сівбою насіння у ґрунт). Технологія вирощування така ж, як і в помідорів.

Перуанський фізаліс найбільш пізньостиглий серед

Плоди перуанського фізалісу.

інших видів фізалісів. Вегетаційний період його 150–180 діб. Тому для отримання якіснішого врожаю краще виростити розсаду. Її висаджують у ґрунт, коли мине загроза заморозків, тобто одночасно з помідорами. Схема садіння 60 х 60 см. Після того, як зав'яжуться плоди на нижніх ярусах, верхівку стебла прищипують, щоб припинити ріст рослини у висоту і закладання квіток у верхніх ярусах (плоди з них не встигнуть сформуватися до приморозків) та прискорити достигання основного врожаю. Збирати його починають з нижніх ярусів і поступово, в міру достигання, збирають усі плоди до настання приморозків. Навіть невеликі приморозки здатні знищити урожай цієї теплолюбної культури.

Недостиглі плоди добре зберігаються в приміщенні до весни, а стиглі використовують для приготування різноманітних страв. Проте найсмачніші з перуанського фізалісу солодкі страви завдяки приємному кисло-солодкому смаку його плодів. З нього готують компоти, варення, повидло, джем, мармелад за звичайною технологією – так, як ви готуєте ці страви з фруктів та ягід. Перед приготуванням необхідно почистити фізаліс від чохликів, плоди добре вимити в гарячій воді, щоб змити восковий наліт, і бланшувати їх в окропі протягом 2–3 хв. Для виготовлення родзинок фізаліс сушать за температури 50–60°С.

За роки вивчення фізалісу перуанського у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України він не уражувався хворобами та не пошкоджувався шкідниками. Зокрема, фізаліс стійкий до фітофторозу та колорадського жука.

Основні заходи, які ми застосовували, щоб запобігти ураженню хворобами та пошкодженню шкідниками, такі: заготовка насіння із здорових, добре розвинутих плодів; протравлювання насіння перед сівбою (1%-ним розчином марганцевокислого калію); дотримання сівозміни, тобто вирощування фізалісу після рослин, які належать до родини пасльонових (картопля, перець, баклажан, помідор) не раніше, ніж через три роки; видалення з ділянки бур'янів та рослинних решток, які можуть бути носіями хвороб і шкідників; глибоке осіннє перекопування ґрунту.

На мою думку, виростити урожай фізалісу не надто клопітно, отож є сенс порадувати своїх рідних екзотичними ласощами.

Н.М. Смілянець

Фізаліс суничний смачніший

Фізаліс суничний, або ягідний (Physalis pubescens), який ще називають: барбадоський фізаліс, суничний томат, карликовий капський аґрус походить з Південної Америки. Це однорічна рослина родини пасльонових, висотою 35–45 см, зі сланкими або напівпіднятими гілками. Стебло й листки густоопушені.

Фізаліс суничний скоростигліший від мексиканського: вегетаційний період триває 90–100 діб. Стиглі плоди мають бурштиново-жовте забарвлення та солодкий смак і суничний аромат. Вони обгорнуті чохликом, який виконує захисну функцію.

За розмірами плодів та врожайністю фізаліс суничний поступається мексиканському, але переважає його за смаковими якостями та вмістом вітамінів. Діаметр плодів близько 1 см, маса 3–5 г. Урожайність – 0,5–1,5 кг з 1 м².

Вирощують фізаліс так, як і помідори, на добре освітлених ділянках, що не підтоплюються ґрунтовими водами, на всіх типах ґрунтів, крім кислих (pH не нижче 4,5). Попередниками можуть бути будь-які культури, крім тих, які належать до родини пасльонових, тобто картопля, помідор, баклажан, перець. Щоб запобігти зараженню хворобами й шкідниками, після цих культур можна вирощувати фізаліс не раніше, ніж через три роки.

Навесні ґрунт перекопують на глибину 20–25 см разом з перегноєм або компостом з розрахунку 40–50 кг на 1 м². Треба використовувати лише перепрілі органічні добрива, тому що свіжий гній дає сильний приріст листкової маси і затримує достигання плодів. Якщо є можливість, можна внести і мінеральні добрива з розрахунку на 10 м²: азоту – 30–40 г, фосфору – 10–15, калію – 40–50, кальцію – 40–50, магнію – 8–10 г. Якщо немає мінеральних добрив, використовують деревний попіл (1–1,5 кг на 10 м²).

Щоб запобігати вірусним хворобам, насіння перед сівбою необхідно обробити. Для цього його витримують у 1%-ному розчині марганцевокислого калію протягом 15 хв., потім промивають і просушують.

Розсаду фізаліса вирощують так, як і помідорну. Насіння сходить на 7–10-й день після висівання. Сіянці пікірують у фазі 1–2 справжніх листочків на відстані 8–10 см між рядками і 5–6 см між рослинами. Висаджують у ґрунт наприкінці травня – на початку червня, розміщуючи рослини за схемою 50 x 40 см. Через 45–50 днів після появи сходів фізаліс зацвітає і через тиждень-два починають утворюватися перші плоди, які обгорнуті чохликами і знаходяться на коротких черешках у розгалуженнях нижніх гілок. Достигаючі плоди жовтіють і починають опадати – саме в цей час їх треба збирати. На верхніх гілках рослина тільки квітує, а плоди зав'язуються значно пізніше, тому і збирають їх не всі одразу, а в міру достигання: спочатку нижні, потім – верхні яруси. Збирання врожаю необхідно закінчити до перших приморозків. Навіть якщо на рослині залишилися недостиглі плоди, їх теж треба зібрати. В сухому приміщенні за температури плюс 1 – плюс 4°С вони доволі добре зберігаються і їх можна використовувати протягом усієї зими.

Фізаліс суничний (вегетація).

Фізаліс вирощують і безрозсадним способом. Для цього підготовлене насіння висівають у ґрунт наприкінці квітня або протягом травня.

На 10 м² використовують його 1 г, змішуючи для рівномірного висіву з сухим піском. Висівають рядками з міжряддями 50 см. Через 1–2 тижні з'являються сходи, які проріджують, залишаючи відстань між рослинами 35–40 см. Подальша агротехніка така ж, як і в помідорів, за винятком того, що фізаліс не пасинкують і не підв'язують.

У Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України виведено сорт фізалісу суничного Жаринка, який районовано в Україні з 2003 р.

Хімічний склад плодів фізалісу суничного дає змогу використовувати його при деяких захворюваннях: це здебільшого хвороби нирок, шлунка й стравоходу. Плоди мають глистогінні та послаблюючі властивості, а також рекомендуються для харчування хворих і ослаблених людей. Дієтичні властивості плодів зумовлені оптимальним поєднанням цукрів та кислот, значним вмістом вітаміну С.

Завдяки суничному аромату з ягідного фізалісу готують, як правило, солодкі страви: компоти, варення, родзинки, цукати, джем, мармелад, пюре, повидло, цукерки, желе, начинку для пиріжків.

Для одержання насіння вибирають найкращі, повністю достиглі плоди, видаляють насіння, промивають його і підсушують. Схожість насіння становить 90–96 % і зберігається воно близько п'яти років.

Як бачите, виростити фізаліс нескладно. Тим більше, що він не пошкоджується колорадським жуком, хоч, як і картопля, належить до родини пасльонових. На відміну від помідорів, він стійкий до фітофтори. Отож нехай на вашій присадибній ділянці з'явиться ця чудова рослина – фізаліс.

Н.М. Смілянець,
Національний ботанічний сад
ім. М.М. Гришка
НАН України

БАМІЯ – РОДИЧКА МАЛЬВИ

Ця однорічна рослина з родини мальвових походить із Східної Африки. У неї багато назв: бамія, окра, гумбо, гібіскус кулінарний (Hibiskus esculentus L.). У країнах тропічного і субтропічного поясів вона є однією з найважливіших овочевих культур, її люблять араби, турки, греки. У країнах СНД бамію на невеликих площах вирощують у Закавказзі, Середній Азії, у Краснодарському краї, в Молдові, на півдні України.

ХАРЧОВА ЦІННІСТЬ

У їжу використовують недостиглу добову зав'язь плодів (коробочки) у вареному, смаженому, тушкованому вигляді. Їх консервують, сушать і заморожують. З плодів готують супи і соуси. Недостигле насіння у восковій стиглості цілком може замінити зелений горошок, а з достиглих підсмажених зерен готують смачний напій, що нагадує каву (його так і називають – кава гумбо). З м'ясистих чашечок плода можна приготувати желе, варення, торти, пудинги й охолоджувальні напої. Молоді пагони рослин використовують для приготування салатів, у них злегка кислуватий смак. Молоді зав'язі входять до складу овочевих супових сумішей для заморожування, з них можна приготувати й окремі страви з яйцем, сметаною або вершковим маслом та сухарями.

Бамія – добре доповнення до гострих м'ясних страв, особливо з птиці. Відварюються і тушаться плоди напрочуд швидко, тому їх додають до готової страви в останню чергу.

Для зимового використання зелені плоди заготовляють про запас: їх консервують, сушать, маринують. Висушені плоди досить легко розварюються, зберігаючи смакові й поживні якості.

ЦІЛЮЩІ ВЛАСТИВОСТІ

Плоди бамії – цінний дієтичний і лікувальний продукт при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Завдяки значній кількості слизових речовин вони дуже корисні хворим на виразку шлунка і гастрит.

Відвар плодів бамії рекомендують вживати від застуди, бронхітів та інших захворювань верхніх дихальних шляхів. Крім того, помічена здатність цієї рослини відновлювати життєві сили людей, виснажених після тяжких хвороб.

Пізні плоди бамії грубшають, стають волокнистими, жорсткими і неїстівними, тому дієтичні властивості мають тільки молоді зав'язі.

БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Бамія вибаглива до тепла. За технологією вирощування і споживанням близька до бобових. Деякі овочівники-аматори навчилися вирощувати цю теплолюбну рослину не тільки на півдні, а й у середній смузі. У центральних та північних областях України її можна виростити лише з розсади. Оптимальна температура для росту й розвитку рослини – від +20° до +30°С. Заморозків молоді рослинки не витримують. Сходи з'являються за температури не нижче +15°С через 8–10 діб.

У бамії прямий стрижневий слаборозгалужений корінь і пряме, розгалужене, товсте дерев'янисте стебло заввишки 30–40 см у карликових форм і до 2 м – у високорослих. Стебло вкрите жорсткими волосками, які подразнюють шкіру рук. Існує кілька форм бамії з темно- чи світло-зеленою або антоціановою пігментацією. Квітки поодинокі, великі, жовто-кремові або майже оранжеві з великою малиновою плямою біля основи. Цвітуть у липні.

Плід – багатонасінна 5–11-гранна, конусоподібна, м'ясиста коробочка завдовжки 6–30 см, діаметром 1–5 см, м'яко- або жорсткоопушена. Середня кількість плодів на рослині – від 4 до 15 шт. Маса повітряно-сухого плода коливається від 12 до 28 г.

Насіння округле, темно-зелене, оливкове, темно-сіре, голе або з коричневим опушенням, з невеликим загостреним дзьобиком. У плоді від 47 до 87 насінин середньою масою 3,1–4,8 г. Маса 1000 шт. насінин 47–69 г.

АГРОТЕХНІКА ВИРОЩУВАННЯ

Вирощуючи бамію у південних степових районах, її посіви необхідно розміщувати насамперед на городах або зрошуваних ділянках. Вона може рости на будь-яких ґрунтах, крім перезволожених, з близьким заляганням підґрунтових вод. На важких холодних ґрунтах дає низький урожай. Найкраще бамія росте на добре освітлених ділянках з легким (супіщаним) родючим дренованим ґрунтом, багатим на органічні речовини. Попередником можуть бути огірки. У посушливих зонах обов'язкове зрошення.

Ґрунт під бамію починають обробляти восени: ділянку перекопують, вносять перегній (30–50 т/га) разом з фосфорними і калійними добривами (по 90 г діючої речовини на 10 м² площі). Навесні перед сівбою або одночасно з нею вносять азотні добрива (90 г діючої речовини).

Насіння бамії вкрите щільною оболонкою і повільно проростає. Тому перед висіванням його замочують у теплій воді протягом доби. За 1–1,5 місяця до садіння в ґрунт насіння висівають у торфоперегнійні горщечки. У середній смузі України горщечкову розсаду 30–45-добового віку висаджують у прогрітий ґрунт під тимчасові плівкові укриття. Безгорщечкова розсада не приживлюється, тому що у неї стрижневий корінь з невеликою кількістю бокових відгалужень.

Під розсаду бамії готують таку саму суміш, що й під помідори. Насіння висівають у вологу суміш, присипаючи його просіяним ґрунтом. Ящики накривають склом, яке щодня перевертають, щоб конденсат не змочував рослини. Пророщують насіння за температури +18–21°С. У фазі одного справжнього листка рослини пікірують (пересаджують сіянці) у горщечки. Подальше вирощування розсади таке саме, як і в помідорів.

Розсаду віком 30–45 діб висаджують під тимчасові плівкові укриття. Під час садіння у лунку вносять по 1 чайній ложці суперфосфату в суміші з перегноєм або ґрунтом. Як ущільнювач бамію висаджують у посівах огірків в один ряд.

У південних районах, де можливе вирощування баклажанів, насіння бамії висівають у відкритий ґрунт одночасно з баштанними культурами у другій декаді травня, коли температура ґрунту на глибині загортання насіння встановиться на рівні +14–16°С. Спосіб сівби широкорядний за схемою 60 x 30 см і 70 x 25 см. Норма висіву насіння – 10–15 г/10 м^2, глибина загортання 3–5 см (залежно від ґрунту). Воно добре проростає за температури +20–22°С. У момент проростання насіння бамії, як і баклажана, потребує достатньої кількості фосфорних добрив.

ДОГЛЯД ЗА ПОСІВАМИ

Догляд полягає у 2–3-разовому розпушуванні міжрядь, прополюванні бур'янів, підгортанні рослин (двічі) і поливах у посушливу погоду. Перші 20–30 діб рослини розвиваються повільно і потребують ретельного розпушування ґрунту через кожні 10 діб, виполювання бур'янів, проріджування рослин у ряду на відстані 25–30 см. Оптимальна густота стояння – 60 шт./10 м^2. Дають 2–3 поливи нормою 300–500 л/10 м^2. У суху погоду поливають, особливо в період плодоношення. Не можна допускати, щоб температура повітря під плівковими укриттями була вищою +30°С. Для вентиляції плівку піднімають з підвітряного боку.

З настанням теплої погоди плівку знімають. Рослини швидко ростуть, зацвітають і дають плоди з липня до вересня. У фазі цвітіння їх підживлюють аміачною селітрою (30–50 г/10 м^2) або нітрофоскою (2 ст. ложки на відро води). У період плодоношення вносять калійну селітру у такій самій дозі.

ЗБИРАННЯ ВРОЖАЮ

Через два місяці після з'явлення сходів скоростиглі сорти зацвітають. Плоди досягають технічної стиглості через 3–6 діб після запліднення і потім швидко грубішають, стають волокнистими. Збирають їх у південних районах через 1–2 доби, а в середній смузі – через кожні 4–6 діб після початку цвітіння. Якщо плоди своєчасно не зняти, вони стають неїстівними. Зав'язь довжиною 6 см (у деяких сортів 8–9 см) і більше обламують або зрізують ножем у рукавичках, оскільки рослини вкриті густим дрібним опушенням і за контакту з ними може з'явитися подразнення шкіри. Плодоношення триває до настання приморозків.

Якщо зав'язь збирати регулярно, вона знову наростає. За оптимальних умов урожай становить 7–9 кг/10 м^2.

Для насіннєвих потреб коробочки збирають тоді, коли і вони, й насіння в них стануть сухими (35 діб з початку формування).

Зібрану зав'язь одразу використовують, тому що вона дуже погано зберігається. У холодильних камерах її можна зберігати протягом 8–10 діб за температури +2–8°С і відносної вологості повітря 90%.

З бамії можна приготувати чимало різних страв. Наведемо деякі рецепти.

СТРАВИ З БАМІЇ

БАМІЯ, ЗАПЕЧЕНА З ЯЙЦЕМ

Плоди бамії (750 г) почистити, відварити в солоній або підкисленій оцтом воді. Воду злити і половину плодів викласти на деко, змащене жиром. Зверху покласти шар смаженої цибулі, прикрити другою половиною плодів бамії і залити сумішшю, що складається з трьох яєць, збитих у молоці (1,5 склянки). Запекти в гарячій духовці до утворення рум'яної шкірочки.

До столу можна подавати із зеленим салатом.

ТУШКОВАНА БАМІЯ

Почистити 500 г бамії, залити водою, додавши оцту. Підсмажити 2 головки дрібно нарізаної цибулі з 4–5 ложками олії, додати до неї чайну ложечку червоного меленого перцю і промиту бамію. Зверху покласти 2–3 помідори, порізані кружечками, або половину лимона, нарізаного скибочками. Тушкувати на повільному вогні, не додаючи води і не розмішуючи. Перед тим, як зняти з вогню, додати дрібно порізану зелень петрушки.

БАМІЯ З ГРИБАМИ

Почистити 500 г бамії і покласти в каструлю. Додати склянку грибів, нарізаних скибочками, склянку почищених дрібних цибулинок, 8–10 зубків порізаного часнику, по півсклянки олії та білого вина або 3 ложки оцту, на половину розведеного водою, половину пучка дрібно нарізаної зелені петрушки, сіль і чорний перець. Все добре розмішати і покласти зверху 3–4 червоних помідори, нарізані кружальцями. Каструлю щільно прикрити кришкою і поставити на повільний вогонь. Подавати страву холодною. Найкраще приготувати її у глиняному горщечку.

О. С. Болотських,
академік

Сорти обліпихи для вашого саду

Сорт Чуйська (деревце на третій рік плодоношення)

У дослідному господарстві "Новосілки" Інституту садівництва УААН протягом 1982–1997 рр. вивчали 10 сортів обліпихи алтайської селекції. Дослідження показали, що в умовах Лісостепу та Полісся України при закладанні плантації дворічними саджанцями ці сорти вступають у плодоношення на 2–3-й рік після садіння. У середньому за п'ять років плодоношення за врожайністю, середньою масою ягід та їхнім хімічним складом виділилися такі сорти: Чуйська, Обільна, Великан, Янтарна, Золотиста. Середня врожайність за схеми садіння 4х2 м становила 107,3–149,2 ц/га, середня маса 100 плодів 65–78 г, вміст олії – 4,8–6,1%, вітаміну С – 130–162 мг%.

Чуйська. Виведена шляхом селекції з сіянців, одержаних від вільного запилення чуйської екологічної форми обліпихи. Рослина заввишки до 2,5 м. Крона округла, компактна, середньої густоти. Пагони темно-зелені, з невеликою кількістю колючок. Листкова пластинка ланцетоподібна, світло-зелена. Плоди середньою масою 0,9 г, овально-циліндричні, оранжеві. Достигають у другій декаді серпня. Довжина плодоніжки 2–3 мм. Відрив плоду сухий. Сорт занесений до Реєстру сортів рослин України. Рекомендується для вирощування у поліській і лісостеповій зонах України.

Обільна. Сорт виведений схрещуванням Щербинки із сіянцями Катунської. Рослина сягає висоти 3,5 м. Крона округла, середньорозлога. Пагони середньої товщини, світло-коричневі, з невеликою кількістю колючок. Листкова пластинка зелена, широка, слабоувігнута. Плоди середньою масою 0,8 г, овально-циліндричні, темно-оранжеві, кисло-солодкі. Достигають у третій декаді серпня. Плодоніжка завдовжки 2–3 мм. Відрив плоду сухий.

Сорт занесений до Реєстру сортів рослин України. Рекомендується для вирощування у Лісостепу України.

Янтарна. Виведена схрещуванням Щербинки із сіянцями Катунської. Рослини середньорослі, крона овально-округла. Пагони світло-зелені без колючок. Гілки середньої товщини з темно-коричневою корою й рідким опушенням. Листкова пластинка пласка або трохи увігнута, завдовжки до 7 см, завширшки до 0,7 см, із сіруватим нальотом.

Плоди середньою масою 0,68 г, циліндричної форми, оранжеві, кисло-солодкі. Достигають наприкінці серпня – на початку вересня.

Сорт занесений до Реєстру сортів рослин України. Рекомендується для вирощування в поліській зоні України.

Великан. Сорт виведений схрещуванням Щербинки-1 та Катунської. Рослина заввишки до 3 м. Крона округло-конічна, середньозагущена, з різко вираженим центральним провідником. Пагони темно-зелені, без колючок. Гілки з коричнево-сірою корою. Листки темно-зелені, довгі, з опушенням або зелені, складені човником.

Плоди середньою масою 0,8 г, циліндричні, оранжеві, кисло-солодкі.

Достигають у другій декаді вересня. Плодоніжка завдовжки 4–5 мм. Відрив плоду сухий.

Золотиста Сибіру. Сорт виведений схрещуванням Щербинки із сіянцями Катунської. Рослини заввишки до 3,5 м, із середньозагущеною кроною. Гілки середньої товщини, з коричневою корою, колючок мало. Листки увігнуті, темно-зелені, завдовжки 6,5 см, завширшки 0,7 см.

Плоди середньою масою 0,8 г, овальні, оранжеві, солодко-кислі. Достигають наприкінці серпня – на початку вересня. Придатні для виготовлення соку, компоту, джему й для споживання свіжими.

Недоліком сортів обліпихи алтайської селекції є те, що в умовах Лісостепу та Степу України вони можуть уражуватися судинним (вертицильозним) і фузаріозним в'яненням. Симптоми цих хвороб такі. На початку серпня на окремих скелетних гілках або цілих деревах листки починають жовтіти та обпадати. Зелені вони лише на верхівках пагонів. Плоди на таких гілках передчасно набувають характерного для сорту забарвлення, однак не наливаються, а залишаються в'ялими та зморшкуватими. Наприкінці літа на корі з'являються червоні здуття, потім вони розтріскуються.

Сорт Обільна

Фузаріозне в'янення, що проявляється в усиханні рослин, викликають гриби роду Fusarium. Ефективних заходів боротьби з цими хворобами поки що не знайдено. Попередні результати наших досліджень свідчать, що великоплідні сорти з високими смаковими якостями ягід, але нестійкі до вертицильозного й фузаріозного в'янення, можна вирощувати на присадибних ділянках, щеплюючи живці цих сортів на місцеві стійкі підщепи.

Плоди сорту Великан

Крім сортів алтайської селекції, до Реєстру сортів рослин України занесені ще й сорти Трохимівська та Володимирська.

Трохимівська. Сорт виведений у Ботанічному саду Московського державного університету. Середнього строку достигання. Кущ середньорозлогий, зонтикоподібний. Плодове гроно довге. Ягоди у гроні розміщуються щільно, вони великі: довгасті, середня маса їх 0,7 г, у контрольного сорту Августинка 0,6 г, червоно-оранжеві, шкірочка середньої товщини, слабоопушена. Відрив під час збирання легкий і сухий. Смак ягід кислий з ароматом, ніжний, солодко-ананасний. Дегустаційна оцінка свіжих ягід 4,6, соку 4,5 бала. У ягодах міститься 20,7% сухої речовини, 3,2% цукрів, 3% кислот, 117,6 мг% вітаміну С.

Сорт високоврожайний, середня врожайність ягід за 4 роки плодоношення на Волинській сортодільниці становила 166,3 ц/га, що на 68,3 ц/га більше, ніж у контрольного сорту. Максимальна врожайність 254,5 ц/га. Сорт зимостійкий, середньопосухостійкий, відносно стійкий до фузаріозного в'янення. Рекомендується для вирощування в поліській зоні.

Володимирська. Сорт виведений колективним садом Гусь-Хрустального комбінату Володимирської області від вільного запилення забайкальських диких форм. Середнього строку достигання.

Рослини середньої висоти, розлогі. Гілки порівняно малоколючі з розпливчастим сіруватим нальотом. Рослина дводомна. Плоди овальної форми масою до 1 г. Легко відриваються під час збирання.

За даними Кутської сортодільниці, середня врожайність за роки плодоношення становила 76, а максимальна 164 ц/га. Сорт стійкий до фузаріозного в'янення.

Рекомендується для вирощування в поліській зоні.

І.П.Надточій, А.Н.Кручек,
кандидати с.-г. наук,
Інститут садівництва УААН

Важливо правильно висадити

Добре укорінення, гарний ріст, а згодом і висока врожайність плодового дерева великою мірою залежать від того, як вдало воно висаджене.

Розглянемо кілька найголовніших етапів садіння плодового дерева, які гарантують йому добре приживлення, ріст і плодоношення.

ЩОДО СТРОКІВ САДІННЯ

Суперечки про те, коли садити дерева – восени чи навесні, постійно точаться серед садівників. У кожного свої аргументи.

Точно можна сказати, що пересаджувати дерева і кущі необхідно тоді, коли вони перебувають у стані спокою – з початку жовтня до кінця квітня. Якщо висаджені чагарники зимують під снігом і нестача вологи практично не відбивається на їх перезимівлі, то деревця зерняткових чи кісточкових порід узимку повністю не закриваються снігом. На їхню верхню частину діють низькі температури та вітер, від чого рослини в суворі зими можуть підмерзати чи висихати.

Виходить, що ягідники можна висаджувати як восени, так і навесні, а дерева – краще навесні. Це стосується центральних і північних районів, у південних – осіннє садіння завжди краще завдяки тривалій сприятливій погоді у цей період. До того ж навесні на півдні дуже короткий період з достатнім забезпеченням ґрунту вологою.

Але, як показала практика, погодні умови останніх років були сприятливими для осіннього садіння. Головна умова – його слід закінчити за 20–25 днів до морозів. Зокрема, в умовах півночі України починати висаджувати рослини треба 5–10 жовтня, а закінчувати 20–25 жовтня, у південних районах ці строки можуть тривати до 15–20 листопада, а то й пізніше.

Після викопування саджанця з розсадника постачання кореневої системи водою припиняється, листя ж продовжує випаровувати вологу. Висушування може призвести до загибелі саджанця. Через це в розсаднику перед викопуванням треба видалити у саджанця листя, а рослину прикопати у вологий грунт або упакувати у вологу тирсу чи мох.

Ні в якому разі не можна перевозити саджанці з не видаленим листям, погано захищеною від пересихання або взагалі оголеною кореневою системою.

Що ж відбувається з рослинами при осінньому і весняному садінні? Восени зниження температури починає діяти на надземну частину, яка закінчує ріст, готується до вступу в органічний спокій.

Грунт же зберігає літнє тепло і коріння в ньому активно росте. Тому висаджений рано восени саджанець встигає прижитися і частково відновити втрачене під час викопування коріння, а навесні швидко піти в ріст і добре укоренитися. Навесні ситуація інша – підвищується температура повітря – починається вегетація надземної частини – розпукуються бруньки, відбувається ріст пагонів, а грунт, який ще не встиг прогрітися, гальмує функціонування коренів. Якщо ж висаджувати рослину у пізніші строки, коли грунт достатньо прогріється для активної діяльності коріння, то тепло прискорює вегетацію надземної частини, за якою не встигає коренева система: рослина уповільнює розвиток, довго приживлюється, хворіє.

З огляду на це раннє осіннє садіння набагато краще, ніж весняне, аби ж не зима, котра вносить свої корективи. Отже, осіннє садіння добре для зимостійких сортів яблуні, груші, для смородини, порічок, жимолості, кизилу, деяких видів актинідії, калини тощо. Що ж до кісточкових – перси-

ка, черешні, абрикоса, незимостійких сортів яблуні, то їх краще висаджувати навесні.

Навесні деревця треба висадити на постійне місце якомога раніше, до розпускання бруньок. Зазвичай на півдні цю роботу проводять у II–III декадах березня, у центральних та північних районах – I–II декадах квітня, хоча погодні умови останніх років вносять корективи у строки початку весняних робіт. Запізнення з весняним садінням знижує приживлення, послаблює ріст рослин, а іноді призводить до висушування й загибелі рослин.

Висаджені восени рослини обов'язково обгортають землею висотою 30–40 см по діаметру ями або обкладають на таку ж висоту компостом чи перегноєм. Це захистить рослину від висушування морозами (коли грунт замерзає, то припиняється діяльність кореневої системи, вода до рослини не надходить, тому надземна частина дерева підсихає), особливо, коли вона ще не прижилася.

ГЛИБИНА САДІННЯ РОСЛИН

Усі знають, що дерева треба висаджувати на глибину до кореневої шийки, але часто садівники-аматори не можуть правильно визначити, де вона розміщена. Думають, що це місце щеплення і заглиблюють деревце до цього рівня. Насправді ж коренева шийка – це місце, де жовто-червоне забарвлення коріння переходить в сіро-зелене стовбурця і розташоване воно на 10–12 см нижче місця щеплення. У більшості плодових рослин коренева шийка обов'язково повинна бути на рівні ґрунту і лише при висаджуванні ягідних кущів, зокрема смородини, аґрусу, обліпихи, жимолості – їх заглиблюють. Плодові рослини із заглибленою кореневою шийкою погано розвиваються, мають пригнічений вигляд, не утворюють приросту, листя у них дрібне, бліде.

Висаджувати деревце треба так, щоб коренева шийка була на 5–7 см вище поверхні грунту, тобто з таким розрахунком, щоб після осідання грунту вона виявилася на необхідному рівні. Аби не помилитися, під час садіння упоперек ями кладуть рейку з виїмкою посередині. Але не можна допускати і високого садіння, за якого коріння підсихає влітку чи підмерзає взимку. Оголене коріння гине за температури мінус 6–10°С.

Розміри посадкових ям залежать від породи, попередньої підготовки і родючості грунту. Якщо ділянку завчасно не зорали, глибина ям для всіх деревних порід повинна бути 60–70 см, діаметр 1–1,5 м для яблуні і груші, 1–1,2 м – для кісточкових порід.

Копаючи посадкові ями верхній родючий шар грунту кладуть на один бік, нижній – на інший. Висаджувати рослини треба не в щойно викопані, а завчасно підготовлені ямки, краще за 3–4 тижні до осіннього садіння, а для весняного – з осені до замерзання грунту або навесні, як тільки грунт розмерзнеться, щоб прискорити його прогрівання. Осіннє викопування ям для весняного садіння на слабоводопроникних грунтах не завжди бажане через те, що в ямі в цьому разі збирається тала вода, що може затримати висаджування саджанців.

У посадкову яму вносять 2–4 відра перегною або компосту, на бідних грунтах можна додати ще фосфорні й калійні добрива (відповідно 100–120 і 50–60 г). Слід уникати надмірних доз добрив, особливо азотних, які під час садіння неефективні. Знаючи про користь гною, іноді садівники кладуть його у посадкову яму якомога більше, часто використовуючи для цього свіжий гній. Цього ні в якому разі робити не можна, оскільки аміак і сірководень, які з нього виділяються, спричиняють опіки і омертвіння обрізаних кінчиків коріння.

Аналогічні явища спостерігаються за контакту коріння з азотними, калійними і фосфорними добривами. Через це мінеральні або свіжі органічні добрива треба вносити в нижню частину посадкової ями. Для гарного укорінення необхідне насамперед тепло, достатнє зволоження і добра аерація, а елементи живлення рослина буде засвоювати тільки після укорінення. Значно важливіше використати для заправки ями верхній родючий шар грунту. Органічні добрива, що вносять у яму, ділять на 2 частини. Одну, змішану з верхнім шаром грунту, висипають на дно ями, заповнюючи її до половини, у вигляді горбика. Другою частиною перегною чи компосту, змішаною з землею, засипають безпосередньо коріння деревця під час садіння. Якщо грунт підстилається сипучим піском, на дно ями кладуть шар суглинку або глини, змішаного з перегноєм. Товщина шару повинна бути 10 см, він поліпшує водний режим грунту у межах посадкової ями.

Перед садінням ретельно оглядають саджанці. Якщо нарости кореневого раку знаходяться на кінчиках коріння, їх обов'язково треба зрізати і знищити. Але не треба плутати вузли кореневого раку на плодових рослинах з бульбочками на корінні обліпихи, гумі.

Усі хворі, поламані корінці та ті, що підгнили чи підсохли, обрізують до здорової тканини (вона повинна бути світлою). Якщо на кінчиках коріння утворилися білі корінці, їх у жодному разі не можна обрізувати, адже це – показник доброї життєдіяльності коріння.

ВИКОРИСТАННЯ ГЛИНЯНОЇ БОВТАНКИ ПЕРЕД САДІННЯМ

Занурення і замочування коріння у глиняній бовтанці необхідне, аби запобігати його висиханню після викопування саджанців, під час транспортування тощо. Щоб коріння не висохло перед садінням, його достатньо обгорнути вологою ганчіркою, а зверху – плівкою, а ще краще – вологою тирсою і плівкою – коріння залишається зволоженим і в гарному стані протягом тривалого часу.

Глиняною бовтанкою з підмішаним до неї гноєм, тирсою або іншим субстратом деякі недобросовісні продавці саджанців маскують небезпечні дефекти коріння – кореневий рак, глибокі тріщини.

Висаджуючи такі саджанці, змийте з них глину, адже коріння, що злиплося, ускладнює контакт його з грунтом, погано приживлюється, затримуючи ріст і розвиток саджанця.

Якщо саджанці трохи підсохли (кора пагонів дещо зморщилася), треба помістити їхнє коріння на 1–2 доби у воду. Коли вони дуже підсохли, що можна визначити за зморщеною корою штамба і пагонів, саджанець на 1–2 доби повністю занурюють у воду, періодично змінюючи її. Саджанець тримають у воді, доки кора не набуде початкового вигляду (здорова кора – гладенька). Інакше – саджанці не придатні для садіння.

Саджати зручніше удвох. Один тримає саджанець, ретельно розправляє коріння на горбику, а другий насипає на коріння землю, починаючи від країв посадкової ями. Щоб між корінням не було порожнин, саджанець легенько підтрушують, аби порожнини заповнилися грунтом. Краще грунт розправити рукою. Потім землю легенько ущільнюють, ставлячи ногу п'ятою до стінки ями, а носком до коріння. Наголошую, саме легенько ущільнюють грунт по краях ями. А то часто прочитають, що треба притоптати грунт після садіння і топчуть що є сили, не знаючи про те, що при цьому обриваються дуже ніжні тоненькі корінчики, найцінніша частина кореневої системи – мичка, у ягідних кущів малини, смородини обламуються кореневі бруньки – основа майбутнього врожаю.

Притоптування необхідне лише для контакту коріння з грунтом. Його рекомендують у виробничих умовах, коли немає можливості відразу після садіння полити рослини.

На важких глинистих грунтах після притоптування навколо коріння утворюється щільний моноліт, що не пропускає повітря, такою ж мірою необхідне для рослини, як і вода.

Щоб запобігти розхитуванню, викривленню, нахилу висаджених дерев, штамбики підв'язують до кілочків або після поливу дерева обгортають грунтом висотою 30 см. Водночас з наданням стійкості тимчасове обгортання запобігає підсушуванню. Навіть за похмурої погоди висаджені рослини обов'язково поливають (2–3 відра). Аби вода не витікала, по межі ями насипають земляний валик. Після поливу саджанець разом з грунтом осяде і тоді його коренева шийка буде знаходитися на рівні грунту в саду. Через день після садіння у лунку додають землі, щоб засипати вимоїни.

Запорука доброго приживлювання – мульчування лунок перегноєм, компостом чи торфом на площі радіусом 0,5 м шаром 7–10 см, стежачи за тим, аби навколо стовбурця на 3–5 см залишався чистий простір, що запобігатиме зараженню основи штамбика грибними хворобами.

У перші два місяці вегетації пильно стежать за вологістю грунту і поливи повторюють з інтервалом 10–15 днів, що гарантує добре приживлення. В подальшому теж не можна допускати глибокого (15–20 см) пересихання грунту. Поливають прямо по мульчматеріалу. Під час підживлення у пристовбурних смугах мульчу треба зсунути вбік, а потім повернути її на попереднє місце шаром необхідної товщини. У процесі обробітку пристовбурних смуг мульчу, якщо є запас, перемішують з грунтом, тим самим збагачуючи його поживними речовинами. Потім насипають новий шар мульчматеріалу. Застосовуючи для мульчі тирсу, слід пам'ятати, що її перегнивання відбувається за участю бактерій, що засвоюють ґрунтовий азот. У такому разі треба вносити підвищені дози азотних добрив.

ОБРІЗУВАННЯ САДЖАНЦІВ ПІД ЧАС ВЕСНЯНОГО САДІННЯ

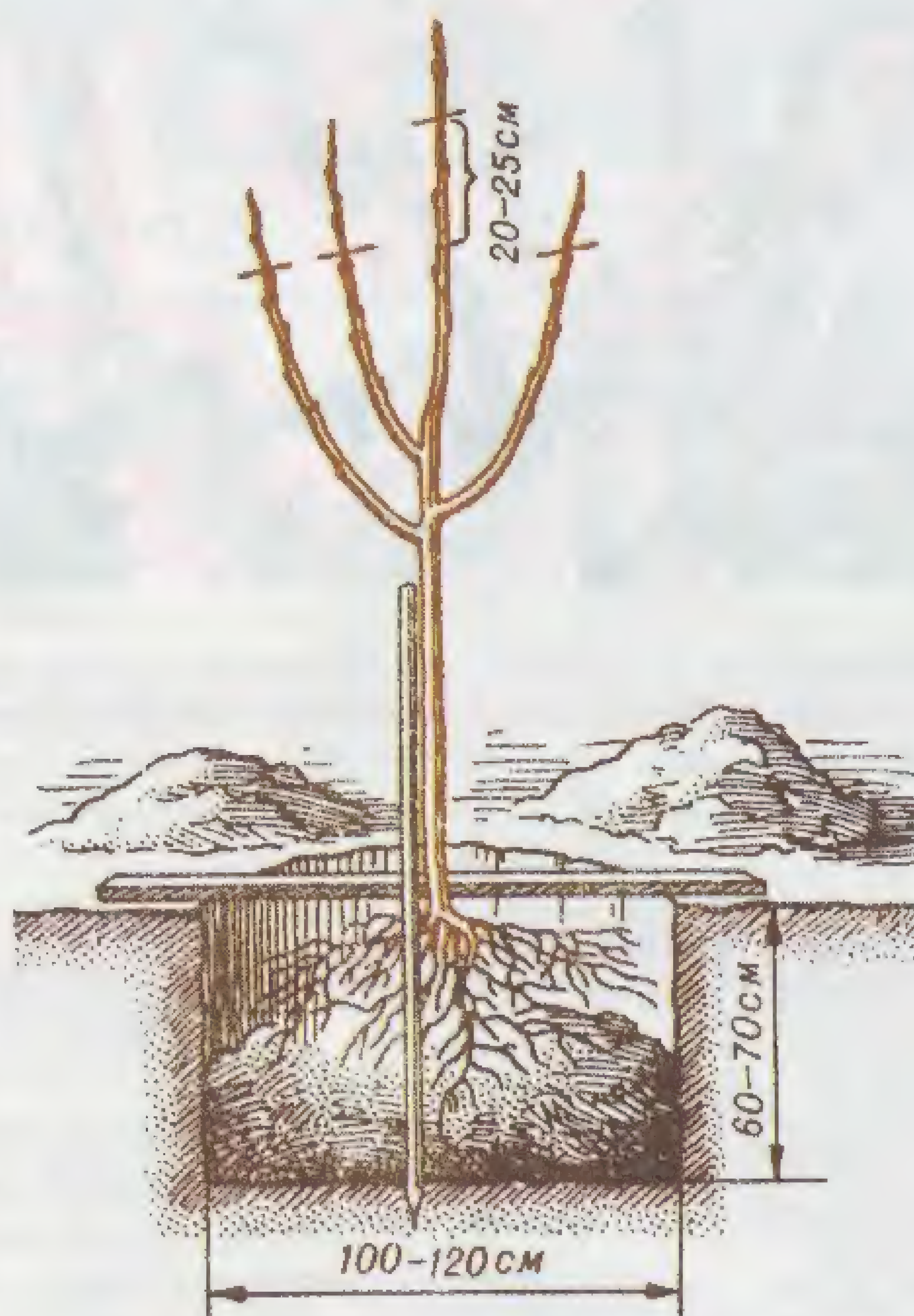
Для того щоб збалансувати надземну частину і кореневу систему, обов'язково треба укоротити надземну частину. Коренева система, як ми уже відзначали, втрачає велику кількість активного коріння під час викопування саджанця у розсаднику, через що не може забезпечити водою і поживними речовинами надземну частину рослини, яка продовжує функціонувати.

В однорічного саджанця верхівку, залежно від довжини приросту, треба укоротити на 1/3–1/4, тобто – на 15–30 см, у дворічного – бокові пагони укорочують на 20–25 см, але провідник (центральний пагін) має бути на 20–25 см довший за бічні (див. рис.).

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРИЖИВЛЕННЯ САДЖАНЦІВ НА НОВОМУ МІСЦІ?

Під час викопування у розсаднику саджанці втрачають до 60–70% основного коріння, гине багато сисних корінців і розташованих на них кореневих волосків. Засвоєння води після садіння на новому місці відбувається механічним шляхом через кору, зрізи скелетних і провідних коренів. У цей період рослина відчуває великий дефіцит вологи. Через кілька днів після садіння за гарних погодних умов розпукуються бруньки, з'являються листки. Садівники вважають, що рослина прижилася, і заспокоюються. Але ж слід пам'ятати, що розпукування бруньок і початковий ріст пагонів відбувається за рахунок запасних поживних речовин. І якщо в цей час сухо і не вистачає вологи, листки скручуються, підсихають і рослина може загинути.

Починається ріст активного коріння, рослина поступово включається в процес самостійного забезпечення життєдіяльності, але відбувається це за сприятливих умов лише через 2–3 тижні після садіння. Тоді і починається активне надходження з грунту води та розчинених у ній поживних речовин, саджанець приживлюється, але все ще

Садіння й обрізування дворічного саджанця яблуні.

продовжує витрачати запасні поживні речовини. І лише через 2–3 місяці за сприятливих умов добре сформована коренева система здатна забезпечити дерево водою і поживними речовинами.

При достатньому водопостачанні уже в 1-й рік довжина пагонів сягає 50–60 см. Висаджена рослина потребує постійної уваги, особливо щодо забезпечення водою як у перший, так і на другий рік. У подальшому догляд полягає у постійному знищенні бур'янів у зоні проекції крони і за необхідності – в поливах, що забезпечують проникнення вологи на глибину 50–100 см.

ЩОДО ВІКУ САДЖАНЦІВ ДЛЯ ЗАКЛАДАННЯ САДУ

Нині в розсадниках вирощують здебільшого однорічні саджанці. Надземна частина в однорічок зерняткових культур на сильнорослих підщепах має бути 120–140 см, діаметр штамбика у нижній частині – не менше 1 см, на слаборослих – відповідно 100–110 см і 0,8–0,9 см; у кісточкових – 150 см і 1,5 см. Коренева система на всіх підщепах повинна бути добре розгалуженою, довжиною 20–25 см. Здорове й добре розвинуте коріння саджанців – основна умова успішного вирощування садових рослин. Саджанці з дуже коротким корінням або взагалі не приживлюються або ж приживлюються дуже погано і відстають у рості. Перевагу треба віддавати тим саджанцям, у яких коріння сильніше розвинуте. Краща сильна і міцна однорічка порівняно з дворічкою, у якої дуже розвинута надземна частина, але коренева система слабенька.

Сильним добре розвинутим однорічкам слід віддавати перевагу й у тому разі, коли системою формування планується створення плаского крони. У однорічки простіше одержати необхідну кількість пагонів, вдало розташованих на центральному провіднику.

Добре садити сад дворічними саджанцями, в яких уже сформовані гілки першого порядку у першому ярусі.

С.В. Клименко,
д-р біол. наук

Персик садіть у затишку

Поняття морозостійкості та зимостійкості надто різні. Якщо перше – це дія одного фактора (морозу), то друге – це одночасна дія багатьох факторів, які "в даний момент і в даному місці" є дуже специфічними і неповторними. Розглянемо основні з них.

Зимостійкість – основний багатогранний фактор, від якого залежить величина та регулярність плодоношення персика на території всієї України. Великий дослідник і садівник У. Х. Чендлер (1960), узагальнюючи дані багаторічної практики американських плодівників дійшов висновку, що промислове районування персика неможливе в місцевостях, де 12–15% зим мають абсолютний мінімум – 29–32° С. У багатьох садівників існує думка, що умови Криму є просто чудовими для персика, а на Київщині його вирощувати взагалі неможливо. Але це не зовсім так.

Короткий огляд погодних умов ще за 1953–1965 рр. (13 років) засвідчує, що за умов усієї центрально-степової зони Криму тільки 5 років (1958, 1959, 1961, 1962 та 1963) були з більш-менш сприятливими температурними умовами для персика упродовж зими та весни. Тільки в ці роки квіткові бруньки переважної більшості сортів не мали суттєвих пошкоджень зимовими та весняними морозами (Рябов И.Н., Рябова А.Н., 1969).

Навіть у західній передгірній зоні Криму (біля Севастополя), як і у багатьох інших місцевостях України, за останні 30 років відмічені морозні пошкодження квіткових бруньок у 1979, 1980, 1982 та 1985 роках. У зиму 1984/85 р. зафіксована 100%-на загибель бруньок від морозу, який сягав – 22°С у повітрі та – 29° С на рівні ґрунту. Середній процент вимерзання квіткових бруньок за 1980–1987 рр. становив від 22 до 31% залежно від сорту, і переважну більшість сортів віднесено до середньозимостійких (Косих С.А., 1989).

В Інституті садівництва (м. Київ), за спостереженнями автора, у насадженнях персика 1985 р. садіння (сорт Пам'яті Родіонова) за 10-річний період було одержано чотири повноцінних урожаї (28–40 кг/дер.), три середніх (по 12–16 кг/дер.), а три роки були без урожаю внаслідок вимерзання квіткових бруньок. На тій же Київщині, у приватних насадженнях інтродукований сорт Редхейвен у ті ж роки сформував три повноцінних (40 кг/дер.) та три середніх урожаї (18 кг/дер.) високоякісних (по 140–150 г) плодів.

Пояснення такому стану справ "витікає" з біологічних особливостей культури. У переважної більшості сортів персика температура мінус 24–25° С спричинює повне вимерзання квіткових бруньок, а мінус 29–31°С – загибель надземної частини дерева, найчастіше внаслідок ураження штамбів та розвилок скелетних гілок (Рябов И.Н., Рябова А.Н., 1969; Шоферистов Е.П., 1989.; Алексєєва О.М., 1998; Павлюк В.В., 1998, 1999).

Але завдяки надзвичайно великій кількості квіткових бруньок, плодоношення у персика знижується лише тоді, коли вимерзає 75–80% їх кількості.

Існує ще один малопомітний для людини, але згубний для персикового дерева фактор – зимова температура на рівні землі чи снігового покриву. Численні спостереження підтвердили, що тут вона на 5–8°С нижча від фіксованої температури повітря (на висоті 2 м). Саме це є основною причиною відмирання штамбів персиків та неочікуваного "згасання" дерев у травні–червні.

ПІДСТУПНА ДІЯ КУЧЕРЯВОСТІ ЛИСТЯ

Найпоширеніше та найбільш шкодочинне грибне захворювання персика, що на початку літа проявляється у сильному скручуванні (кучерявості) листя, його пожовтінні та опаданні, часто – разом з наявною зав'яззю. Дерева одних сортів стоять "голі", інших – блідо-жовті, і лише стійких – продовжують нормальний ріст. У цілому внаслідок сильного ураження ріст дерева дуже пригнічується, що неминуче погіршує його стан та підготовку до зими. Спостереження автора в умовах Київщини засвідчують наявну доволі тісну кореляцію зимостійкості персика із стійкістю до кучерявості.

ВИСУШУЮЧА ДІЯ ВІТРУ

Шкодочинність надзвичайно велика, як і від кучерявості. Персик на відміну від вишні, сливи і навіть абрикоса має значно нижчу водоутримну здатність. Як наслідок – часто навесні під час обрізування спостерігається "сухість" на поперечних зрізах 2–4-річних гілок, хоча видимих симптомів підмерзання – побуріння деревини немає. Це є наслідком дії сильних північних та північно-західних вітрів узимку. Ось чому одна із перших рекомендацій для садівників – садити дерева персика в "затишних" місцях. На великих площах – найретельніший добір ділянки, а на присадибних ділянках – використовуючи штучні (будівлі, щільні паркани, живоплоти) та природні перепони для вітрів.

ВИСНАЖУЮЧА ДІЯ НАДМІРНОГО ВРОЖАЮ

Це є результат невміння або не бажання провести нормоване обрізування дерева. За спеціальними підрахунками встановлено, що на 6–9-річних деревах персика формується від 7 до 11 і більше тисяч генеративних бруньок залежно від сорту! (Алексєєва О.М., Клочко Н.М., 1999). Навіть при середньорічному зав'язуванні плодів у 20% квіток не важко визначити кількість плодів (1,4–2,2 тис. шт.), які просто "з'їдять" дерево, якщо не провести нормоване обрізування та не скинути з дерева 2/3 кількості квіток! Надлишок зав'язі – це неминуче здрібнення плодів, призупинення приросту пагонів – і як результат – повне виснаження рослини, коли уже і невеликого морозу достатньо, аби дерево загинуло.

Наведені вище три фактори є "найближчими родичами морозу", здатні спільними зусиллями знищити дерева навіть найстійкішого сорту. А чи в Криму, чи під Києвом або Ужгородом співпаде їхній вплив, результат може бути один – небажаний.

У цілому ж наведений аналіз кліматичних умов засвідчує, що вирощування персика на переважній більшості території України значною мірою є ризикованим (як і культура яблуні на карликових підщепах М 9). Але завдяки надзвичайній швидкоплідності, високій урожайності та неперевершеній якості плодів персик дуже прибуткова культура, хоча й короткого циклу використання.

В.В. Павлюк,
канд. с.-г. наук

Консультативну допомогу надає Аграрна партія України

Господар
ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Мобільний розпушувач грунту "Кріт"

Ось уже три роки обробляю город (близько 0,5 га) без плуга і лопати. Основне знаряддя – мій винахід розпушувач "Кріт". Таку назву я йому дав за його легкість і, можна навіть сказати, вправність у різних видах робіт на землі. У виготовленні – надзвичайно простий (див. рисунок).

Переконаний, що це знаряддя стане у пригоді всім, хто цікавиться безполицевим обробітком грунту.

Розпушувач "Кріт" має низку переваг перед сапою. Насамперед, ним значно легше працювати, бо його робоча частина у 5 разів вужча від сапи, він практично не забивається навіть на мокрому грунті, до того ж утричі глибше розпушує землю. Він ніби спеціально створений для підгортання картоплі і нагортання гребенів у рядках, де ростуть овочеві культури, і незамінний при розпушуванні вузьких міжрядь цибулі, моркви тощо.

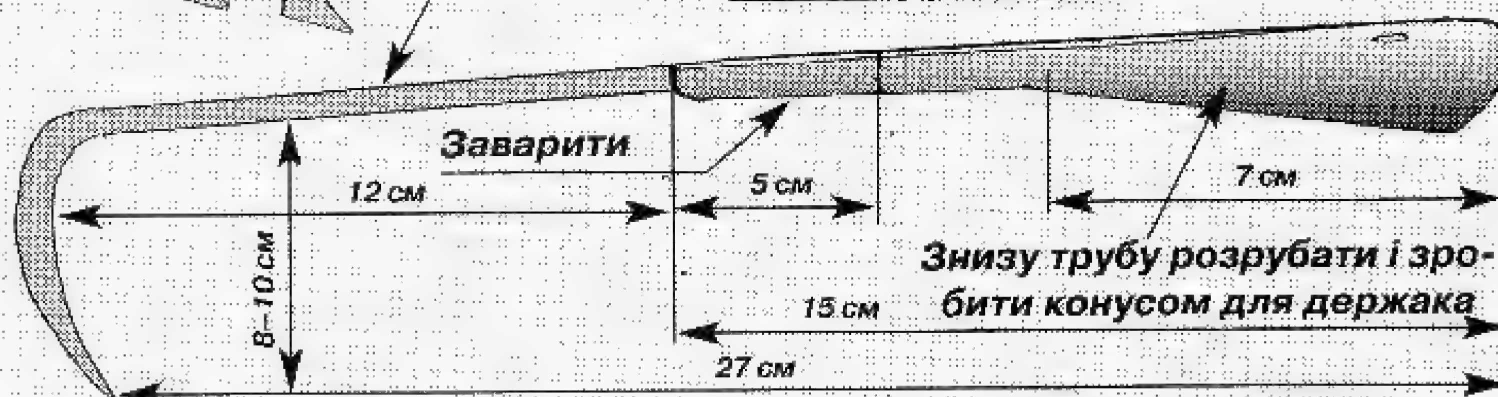
Не секрет – сапа безпорадна на пересохлому потрісканому від спеки грунті, та завдяки "Кроту" ви легко перетворите закам'янілі глиби в розпушену м'яку грядку.

"Кротом" зручніше за сапу розпушувати і землю під кущами та низькорослими деревами, коріння яких розташоване у поверхневому шарі грунту. При цьому не травмуються корінці. Розпушувати слід не впоперек росту корінців, а уздовж.

Допоможе він вам і вирити вузькі траншеї (глибиною 50–60 см) для прокладання поливних труб на городі.

Гострити "Крота" у 5–6 разів швидше і легше, ніж сапу.

Для виготовлення "Крота" візьміть шматок труби від старої велосипедної рами (15 см) та три відрізки сталевого прута.

Л. Нерівний

ХТО ПІДКАЖЕ

Мене цікавить пристрій для щеплення дерев. Можливо хтось із читачів підкаже, як його можна зробити і в яку суму це обійдеться. Було б непогано, якби ще й креслення були.

М.І. Сахар,
вул. 15 квітня. 5б, кв. 35,
Тернопіль. 46023.

***

Я ваш давній передплатник, причому перейшов із "Огородника" і не жалкую.

Прохання в мене ось яке. Зовсім скоро почнуть достигати ранні та середні сорти яблук, і в кого їх багато, не знають, що з ними робити.

Добре було б засушити і взимку поласувати смачним узваром, але для цього потрібна сушарка. То, будь ласка, надрукуйте кілька варіантів надвірних сушарок з опаленням дровами.

А.М.Слинько,
вул. К.Маркса, 28, кв.32,
м. Лубни Полтавської обл. 37500

***

Вже багато років передплачую "Дім, сад, город". Мені дуже подобається ваша вкладка "Господар". І якщо у вас є така можливість, то надрукуйте креслення вантажно-пасажирського причепа "Рикша" до велосипеда. Певен, що сотні шанувальників будуть тільки вдячні.

Валентин Мураліс,
вул. Волкова, 28,
м. Шепетівка,
Хмельницька обл. 30403

Від редакції.

Шановні друзі! Можливо, хтось з вас знає, як допомогти нашим читачам. Маємо до вас прохання: надсилайте відповіді до редакції. Якщо інформація буде корисна широкому колу читачів, ми її опублікуємо, за що автор одержить невеличкий, але гонорар.

Адреса редакції журналу "Дім, сад, город" (для "Господаря"): вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094.
E-mail: gospodar@dimsadgorod.com

СУШАРКА ФРУКТІВ

Варіантів сушарок фруктів є багато. Принцип їх дії полягає у використанні сонячної енергії.

Випробувавши чимало варіантів, я модернізував сушарку та ввів новий елемент.

Розміри корпусу сушарки залежать від того, які деталі ви маєте: корпус, рама для скла або деко (див. рисунок). Оптимальна висота сушарки – 100–120 мм. У рамі обов'язково має бути два скла, проміжок між якими 10–20 мм. На дно треба покласти деко, на яке викласти фрукти. Краще, аби деко було емальованим, можна використовувати і кришку від газової плити. Під час сушіння фруктів випаровується багато вологи, тому виникає необхідність її видалення. Для цього у верхній вертикальній частині корпуса прилаштовують трубу. Вона може бути діаметром 40–50 мм та заввишки близько 300 мм. Цього достатньо, щоб пара, яка виділяється під час сушіння, виводилася з корпуса.

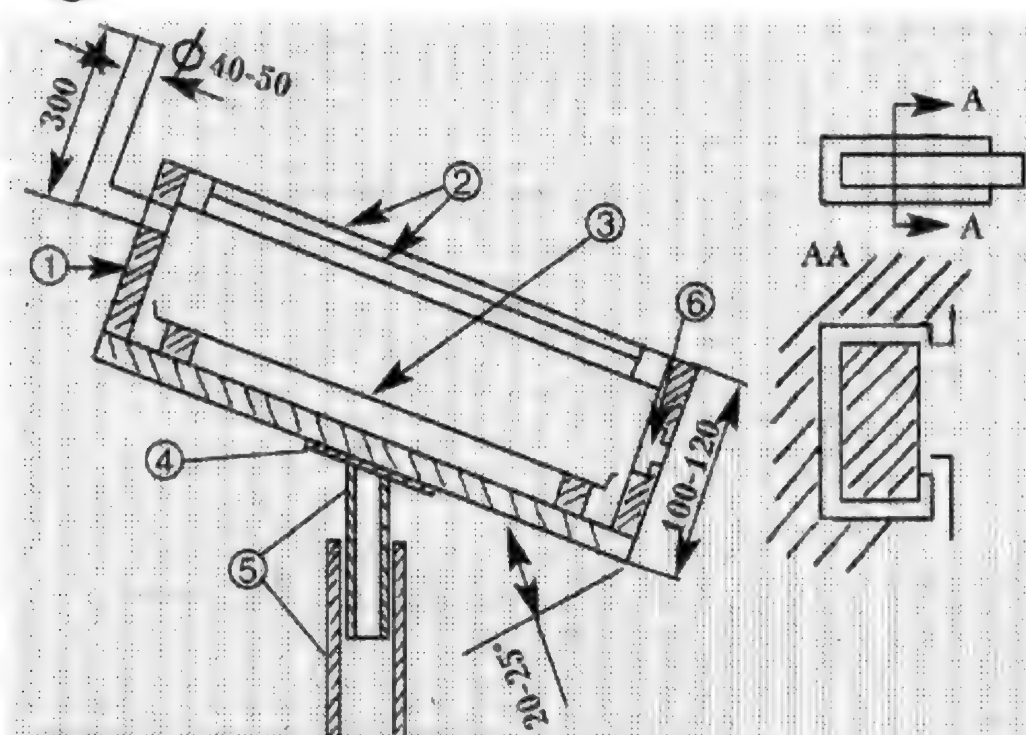
Для сушіння яблука нарізають пластинами, абрикоси розрізають навпіл, виймають кісточки та викладають поряд на деко шкіркою донизу. За гарної сонячної погоди абрикоси висихають до кондиції за два дні.

Щоб сушарка завжди була під прямим сонячним промінням, вона має бути нахиленою на 20–25° та обертатися навколо своєї осі. Для цього слід виготовити поворотний пристрій, який складається з двох труб, одну з яких треба вкопати в землю, а другу – вставити в неї. На кінці тонної труби прикріпити під кутом 20–25° фланець, до якого прикрутити корпус сушарки.

У спекотні сонячні дні, у полудень, температура в сушарці сягає 80° інколи навіть більше. Для регулювання температури у нижній частині корпуса потрібно зробити щілину та шибер. Таким чином утворюється приток холодного повітря і видаляється гаряче. Від положення шибера залежить приток холодного повітря та його температура в сушарці, а також якість сировини, що переробляється.

Установка сушарки на штирі, пристрій виведення водяних парів та регулювання температури наведені на рисунку. Для виведення вологи можна використати пластмасову трубу діаметром 40 мм, що використовується у сантехніці.

І.С. Павленко

1 – корпус, 2 – скло, 3 – деко, 4 – фланець, 5 – труби, 6 – шибер.

ВИРОБНИЦТВО ВАПНА

Шановна редакціє!

Дякую за корисні поради, які вміщує журнал "Дім, сад, город". Хотів би і я звернутися з проханням розповісти, як треба зберігати і гасити вапно. У селі часто доводиться мати справу з цим матеріалом, який використовують для будівельних і ремонтних робіт, для побілки дерев тощо.

Хотілося б також дізнатися, як класифікуються вапняки – вихідний матеріал для вапна.

О. Сидорків,
смт Корюківка,
Чернігівська обл.

Матеріалом для одержання вапна слугують вапняки, що складаються здебільшого з вуглекислого кальцію і незначних домішок вуглекислого магнію. Домішки у вапняку впливають лише на колір вапна, але не змінюють його властивостей.

Вапняки завжди містять ще й глинисті домішки. Залежно від їхньої кількості розрізняють: мергелисті вапняки, мергелі і, нарешті, мергельні глини, в яких глини більше, ніж вапна.

Ступінь придатності кам'яних порід для виробництва вапна визначають хімічним аналізом у лабораторії будівельних матеріалів, в окремих випадках – пробним випалюванням невеликої кількості каменю і гасінням отриманого вапна (трьома – чотирма об'ємами води). Чим більше вихід тіста і чим воно пластичніше, тим краще вапно. Досить часто вапняки розробляють вручну у відкритих кар'єрах.

ЗБЕРІГАННЯ І ГАСІННЯ ВАПНА

Випалюють вапно з вапняків у спеціальних печах. Вивантажене з печі вапно забороняється зберігати на відкритому повітрі. Під впливом вологи (дощі, тумани) воно гаситься, поступово розпадається і перетворюється у білий порошок, що називається пушонкою. Перетворене в пушонку вапно під час зберігання на відкритому повітрі втрачає властивості в'язкого матеріалу. Тому найдоцільніше зберігати вапно у вигляді вапняного тіста, яке легше захистити від доступу окислення.

Щоб перетворити випалене вапно у вапняне тісто, його гасять у так званій творильній шухляді. Температура вапна у процесі гасіння може досягти 100°С і вище, вода закипає, через що грудкувате вапно одержало також назву "кипілки".

Під час гасіння у творильній шухляді вапно дово-

Об'єкт під охороною

У моїх приятелів-киян з гаража намагалися викрасти машину. Після цього інциденту, переглянувши масу літератури, Марк провів від гаража до квартири охоронну сигналізацію, і стверджує, що спить тепер спокійно. Схему її він не тримає в секреті.

Вона проста, і суть її полягає в тому, що, коли до зачиненого об'єкта (гараж, комору, сарай) проникає сторонній, у квартиру власника надходить сигнал.

За принципом дії схема аналогічна охоронній автономній сигналізації магазинів, складів та інших об'єктів, коли під час відімкнення або зламування дверей включається ревун. Правда, у нашому випадку замість ревуна підключений квартирний дзвоник, що починає дзвонити в момент відмикання дверей об'єкта, що під охороною, хоча на кнопку дзвоника, що при вході в квартиру, ніхто не натискає (див. рисунок). Це відбувається тому, що паралельно кнопці дзвоника підключена схема блокування об'єкта під охороною. Щоб не пропустити сигнал під час сну, використаний додатковий дзвоник *3* у спальні. Підключений він паралельно до основного. У ланцюзі установлений вимикач *2*, щоб сигнал можна було б і відключити.

Проводи від кнопки до об'єктів під охороною прокладені приховано під лиштвою дверної рами, а в дворі – під землею. Провід алюмінієвий, поміщений в оболонку з полівінілхлориду. Підійде і двожильний сітьовий кабель.

Усередині гаража при вході на стіні закріплений вимикач, що ставлять звичайно в освітлювальних ланцюгах у квартирі. Його можна придбати в магазині електротоварів.

Кнопковий вимикач з контактом для розмикання, установлений на дверній коробці (рамі-косяку) так, що повністю зачинені двері натискають на шток вимикача й утримують його в розімкнутому положенні.

У схемі використаний кнопковий вимикач від холодильника, однак підійдуть й інші кінцеві вимикачі.

Технологію прокладки проводів і кріплення комутаційних елементів не описуємо, оскільки кожний об'єкт має свої особливості в розташуванні і конструкції. Важливо в усіх випадках виконати вимоги правил улаштування й експлуатації електропристроїв.

Якщо двері відчинені і ви перебуваєте всередині об'єкта, необхідно розімкнути ланцюг вимикачем *5*. При цьому контакти кнопкового вимикача *6* замкнуті, тобто двері відчинені.

Перш ніж піти додому, приведіть схему сигналізації в готовність до спрацьовування. Для цього увімкніть вимикач *5*. Зачиніть двері – контакти кнопкового вимикача розімкнуть

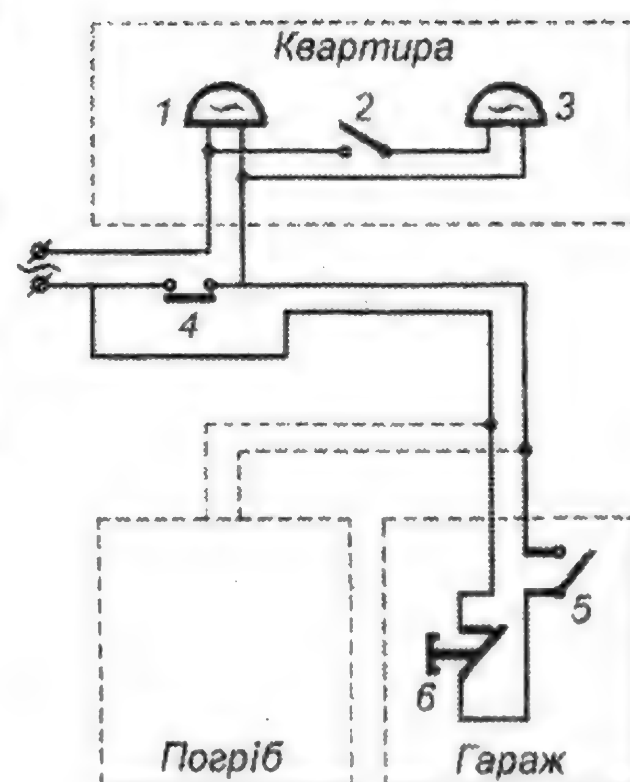

Схема охоронної сигналізації:

1 – дзвоник у передпокої; 2 – вимикач дзвоника в спальні; 3 – дзвоник у спальні; 4 – кнопка дзвінка; 5 – вимикач сигнальної системи; 6 – кнопковий вимикач

ланцюг, після чого ви можете спати спокійно. Якщо хто-небудь сторонній відчинить двері, то звільниться шток кнопкового вимикача *6* і замкнеться ланцюг електродзвоника *7* у квартирі і, якщо включено вимикач *2*, спрацює дзвоник *3* у спальні.

За цією схемою подібну сигналізацію легко установити й у квартирі. Якщо хтось уночі спробує безшумно відчинити двері – дзвоник вас розбудить.

І наостанок. Перш ніж розпочати монтаж сигналізації, переконайтеся, що кнопка квартирного дзвоника *4* знаходиться в ланцюзі нульового проводу.

Г. Ткаченко

дять спочатку до стану вапняного молока, щоб легше було зливати у творильні ями. У творильних ямах вапняне молоко відстоюється, гашене вапно осідає на дно, гусне, перетворюється у вапняне тісто, а надлишок води частково випаровується і трохи просочується в ґрунт.

Творильну шухляду влаштовують таким чином, щоб коротший її бік із зливальним отвором трохи нависав над краєм творильної ями.

Творильну яму викопують глибиною 2,5 м, шириною 4, довжиною 5 м. У неї можна завантажити 40 $м^3$ вапняного тіста, що відповідає кількості вапна-кипілки, яке одержують від одного обороту печі. Стінки та дно творильної ями обшивають дошками.

Вапняне тісто витримують у ямі не менш як 15 днів, після чого його можна застосовувати для приготування будівельного розчину. Гасіння сповісті, витримування її в ямі протягом 15 днів і витягування із творильної ями займуть більший термін, ніж оборот печі, що дорівнює лише 15 днів. Тому для гасіння сповісті від другого обороту печі необхідно влаштувати ще одну яму поруч з першою.

Вапняне тісто може зберігатися у творильній ямі тривалий час. Від цього воно тільки поліпшується, тому що відбувається повніше й рівномірніше гасіння.

Вапняне тісто можна залишати у творильній ямі на зиму, але неодмінно покривши його згори шаром піску.

Творильні ями обов'язково огороджують.

Ректифікація – не завадить...

А. І. Бойко з м. Дніпропетровська на сторінках журналу ("ДСГ" № 10 за 2000 р.) подав конструкцію ректифікаційної колонки для переробки на спирт різної продукції. Ідея непогана. Але конструкція досить громіздка і придатна, так би мовити, для промислового виробництва.

А як бути тим, хто хоче мати пляшку – дві спирту для власних потреб?

Не варто, думаю, заплющувати очі на те, що самогон зараз виробляють скрізь: як у місті, так і на селі. В кого горілка виходить кращою, а в кого, як кажуть, – сивуха та й годі...

Якість продукції, зрозуміло, залежить від багатьох чинників: сировини, дріжджів, технології, умов, а також перегінної апаратури. Останнє, думаю, головний чинник якості.

Однак за таких же умов кінцевий продукт переробки сировини можна виробити набагато кращим, якщо дообладнати той же куб і холодильник ректифікаційною колонкою. Конструкція нескладна. А замість горілки матимемо спирт міцністю 92–96°. Вигідно!

Отже, спершу про конструкцію.

БУДОВА КОЛОНКИ

Насамперед слід сказати, що колонка поєднує у собі два обов'язкових процеси технології виробництва спирту: дефлегмацію (розподіл суміші рідини роздрібним переганянням на складові частини, що киплять за різних температур) і ректифікацію (спосіб очищення легкокиплячих рідин у спеціальних перегінних апаратах), а відтак, має дві ізольовані ємності. Нижня наповнена насадкою, а у горішніх вода для охолодження.

Основою колонки є відрізок металевої труби, краще з нержавіючої сталі діаметром 15–20 см, привареної внизу до фланця. Верхня частина труби розділена перегородкою з отвором для вихідної трубки і закрита кришкою теж з отвором для тієї ж трубки. Вихідна трубка має різьбу з гайками і за допомогою гумових прокладок герметично кріпиться до перегородки та кришки колонки.

У горішній частині колонки передбачено два штуцери для підвищення та стоку охолоджувальної води. Тут бажано мати кран, за допомогою якого регулювати подавання води в процесі роботи.

Кріпиться колонка до куба за допомогою фланця та болтів з гайками, які з'єднують колонки з кришкою. Вона має бути міцною, краще металевою і мати сапун-запобіжник на випадок перегріву і високого тиску пари.

У своїй конструкції як ректифікаційну колонку використав балон сифона для газованої води. Він допустимих розмірів, з кольорового металу і, крім різьби на горловині, має у дні заглиблення, яке, перекривши кришкою, використав для первинного холодильника. Далі зміцнена пара йде відвідною трубкою на фільтр та другий холодильник.

Балон, крім того, конусний в основі, що також важливо для інтенсивного стікання краплин сивушного масла, які осідають на стінках та гранулах насадки, якою слугують шматочки скла фракцією 5–10 см, набитих з пляшок з-під шампанського. Вони добре промиті, ошпарені окропом та висушені. Насадкою може слугувати також жорства, галька, керамзит тощо.

Ще однією особливістю конструкції є легке відокремлення колонки від кришки куба (досить відгвинтити гайку горловини) і перемістити відвідну трубку в отвір на кришці. Тоді апарат можна використовувати за спрощеною схемою перегону сусла.

ПРИНЦИП ДІЇ

Нагріте до температури близько 100° С сусло виділяє пару, яка проходить крізь насадку, частково конденсується і осідає на стінках первинного холодильника, вмонтованого у горішній частині колонки. Краплини спадають на гарячу насадку і виділяється вторинна пара–конденсат, тобто ректифікат, який по відводній трубці йде на вторинний холодильник.

Процес дефлегмації тим кращий, чим більша площа охолодження і конденсації пари в первинний спирт-сирець, який повторно конденсується у ректифікат. До речі, на промисловому виробництві спирту ці процеси роздільні. Тут їх вдалося не без користі поєднати в одній ректифікаційній колонці. Важко, зрозуміло, сказати, яка частина пари обминає ректифікацію. Але, якщо врахувати, що діаметр відвідної трубки дорівнює 15 мм, а пара через насадку йде не під тиском, то частка ця дуже невелика.

Кращим і чистішим виходить кінцевий продукт, коли вторинна пара проходить ще через фільтр, сконструйований за принципом відстійника пального в тракторних та автомобільних двигунах. На стінках такого фільтра осідають краплини сивушного масла, які потім стікають на дно фільтра, а чиста пара йде на конденсацію.

Принцип дії вторинного холодильника загальновідомий. Певною особливістю, як і раніше, залишається дотримання потрібної температури води для охолодження дистиляту. А щодо першого холодильника, то воду, якщо вона магістральна, слід подавати під певним тиском, регулюючи краном або перетяжкою. А за відсутності магістральної води обладнати над колонкою резервуар, з якого подавати воду самопливом. Практично, відра води вистачає на 30–40 хв. роботи ректифікаційної колонки.

СИРОВИНА ТА ПРОДУКЦІЯ

Для виробництва спирту-ректифікату придатна сировина, що й для горілки: зерно, крупи, борошно, буряки, картопля, фрукти, зокрема сливи (без кісточок), і, зрозуміло, цукор, томат-паста і крохмаль. Кращий вихід кінцевого продукту з останнього і найменший – з буряків, картоплі та фруктів.

Тут багато залежить від способів та умов приготування сусла, виду та якості сировини, дріжджів, температури зброджування, а також своєчасного перегону. Але за вмілого добору компонентів активного їхнього зброджування, вихід кінцевого продукту добрий. А сама продукція не йде ні в яке порівняння навіть з перегоном самогону.

По-перше, спирт-ректифікат не має притаманного самогону запаху дріжджів чи сировини, зокрема, буряків або меляси. По-друге, продукт майже чистий від сивушних масел та інших домішок, які конденсуються разом з парою. По-третє, самогонний спирт може зберігатися доволі тривалий час, не втрачаючи своєї якості. А горілка за тривалого зберігання нерідко стає непридатною, а іноді навіть небезпечною для вживання.

ВИГОДА НЕЗАПЕРЕЧНА

За звичайного виробництва самогону господарі нечасто вдаються до повторного перегону дистиляту. Кінцевий продукт виходить дещо кращий і міцніший. Усе ж досягти міцності спирту (96°) не вдається.

Крім того, на повторний перегін додатково витрачається паливо чи електроенергія, вода, робота тощо. Водночас, застосування ректифікаційної колонки спрощує усі ці процеси і дає можливість добути спирт за один процес перегонки сусла.

Іншою незаперечною вигодою ректифікації є вироблення практично чистого кінцевого продукту без домішок, особливо, коли застосувати додатковий фільтр. Іще одне. За ректифікації унеможливлюється таке неприємне явище, коли до готової продукції під час перегріву потрапляє брага.

А щодо витрат на нагрівання сусла, то вони майже такі ж, як за звичайної перегонки. Різниця може становити не більше 10–15%. А якщо ректифікаційну колонку, так би мовити, "утеплити", тобто покрити ізоляційним матеріалом, щоб не випромінювалося тепло, то витрати будуть ще менші, а продукт – кращий.

Отже, ректифікаційна колонка до самогонного апарата, на мій погляд, річ потрібна і вигідна, а сконструювати її не так уже й складно.

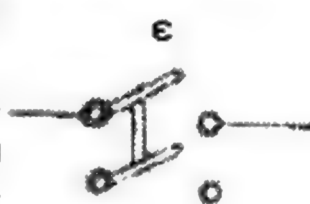
До речі, якщо врахувати, що зараз у численних аптеках переважають так звані сухі ліки (порошки, таблетки, драже), а витяжки та настоянки, зокрема на спирту, – рідкість, то мати в сім'ї з лікувальною метою пляшку спирту треба обов'язково. А його можна виготовити, як кажуть, навіть самотужки.

Г. А. Скоряк,
м. Вінниця

ПОРАДИ З ДАВНИНИ

На прохання наших читачів-радіолюбителів

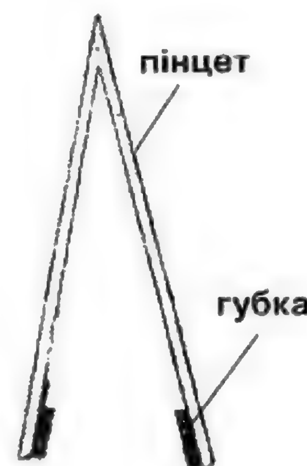
Підвищення надійності

У радіоприймачах "Альпініст", "Спідола" та деяких інших для регулювання гучності і ввімкнення живлення використовують резистор із здвоєним перемикачем на спільній вісі (типу ТКД). У перемикачі діє тільки одна пара контактів, яка, на жаль, не завжди надійно спрацьовує. Пропонуємо паралельно з використовуваною парою контактів ввімкнути другу "холосту" їх пару. У цьому разі надійність роботи вимикача живлення підвищується.

Пінцет-холодильник

Під час паяння напівпровідникових деталей радіолюбителю доводиться бути обережним. Для крихітних кристалів германію чи кремнію, схованих під ковпачками діодів і тріодів, дуже небезпечне перегрівання. Щоб уникнути цього, пропонуємо такий пристрій.

На зажими пінцета, яким деталь притримують під час паяння, наліплюють смужки поролону. Перед тим, як розпочати монтаж, пінцет треба занурити у воду. Випаровуючись із поролонових подушечок, вона охолоджує деталь, вміщену між ними. Такий пінцет-холодильник сподобається всім радіолюбителям.

Приймач "оживе"

Виявивши, що в транзисторному приймачі "сіла" батарея, не засмучуйтесь. Немає потреби негайно бігти в магазин. Розмістіть приймач поближче до стальної вертикальної труби центрального опалення чи газопроводу, і приймач знову "оживе", гучність посилиться. Труба відіграє роль зовнішньої антени.

Якщо труба гаряча, не зайвим буде покласти між нею і приймачем теплоізоляцію – старий журнал чи в кілька разів складену газету.

Захист деталей

Ремонтуючи апаратуру, часто доводиться свердлити отвори в шасі поряд зі встановленими деталями. Для того щоб не пошкодити деталь під час свердління, на свердло слід надягати хлорвінілову (або кембрикову) трубку. Довжину трубки підбирають такою, щоб кінець свердла виходив з неї тільки на товщину шасі. Цим досягається обмеження проскакування свердла під шасі наприкінці свердління.

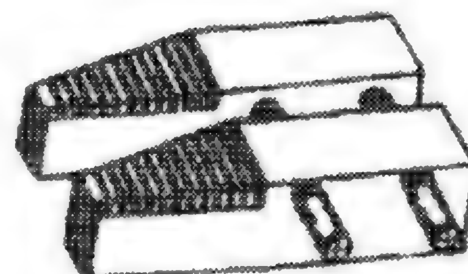
Лак для фарбування пайок

Такий лак можна виготовити з розчину фотоплівки (з видаленим емульсійним шаром) в ацетоні (можна взяти також рідину для знімання лаку з нігтів). До цього розчину треба додати кілька крапель чорнила для авторучки. Колір лаку залежить від кількості доданого чорнила.

Виготовлення гнутих деталей

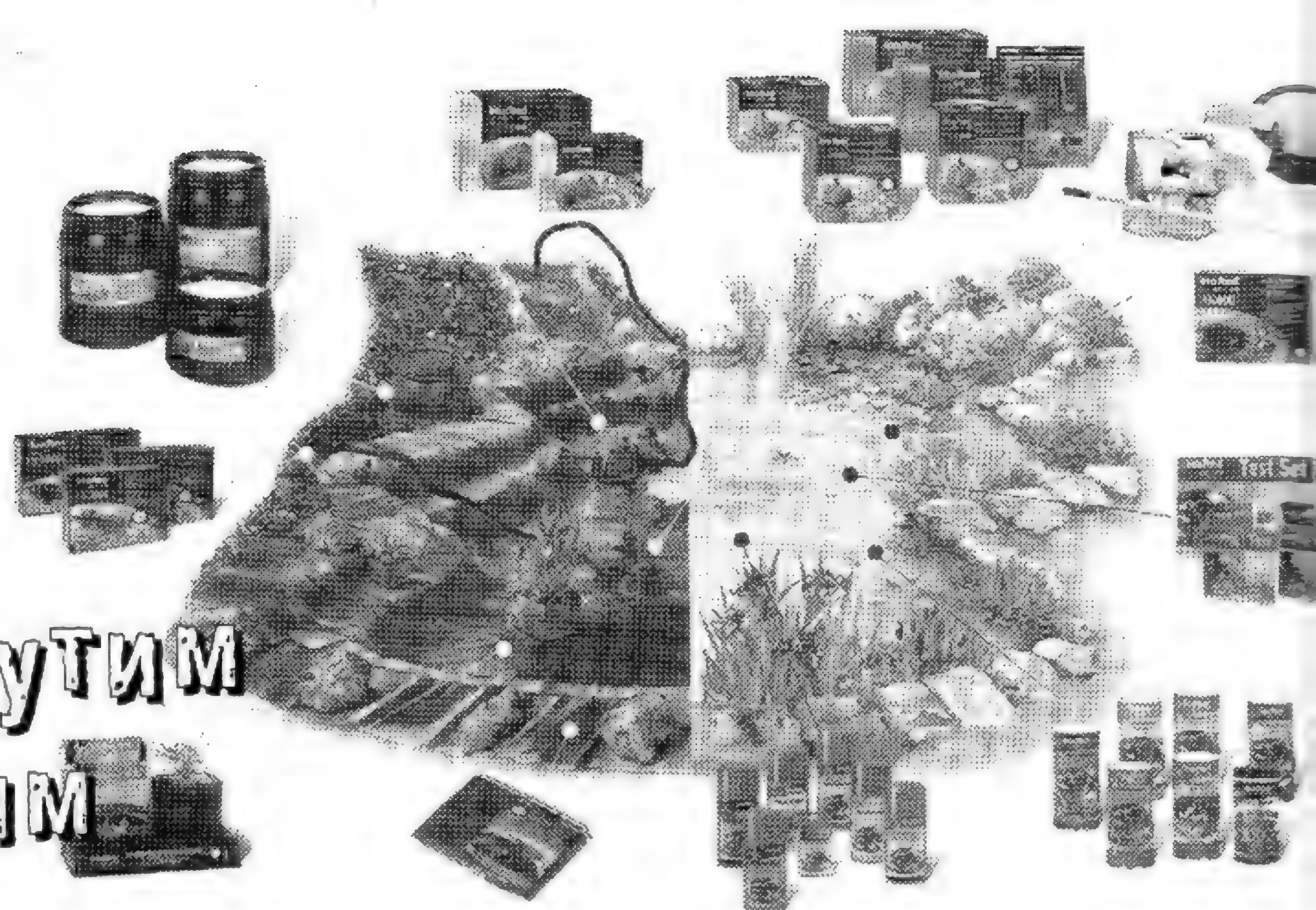
Один з методів виготовлення гнутих деталей із склотрубок такий: із ніхромової стрічки 0,5х6 мм чи дроту діаметром 0,8 мм накручується електрична спіраль. Всередину спіралі поміщають скляну трубку з зазором 1,5 мм між стінками. Напруга в 36 В – і скло доводиться до робочої температури. Розм'якшене скло з надітою на нього спіраллю вигинається по шаблону, після чого напругу вимикають, дають деталі охолонути і знімають спіраль. Копіри виготовляють із шматочка мідного дроту діаметром 4–5 мм, обтягнутого азбестовим шнуром. Якщо необхідно вигнути деталь у вигляді змійовика, то в якості копіра беруть дерев'яний циліндр певного розміру. Його теж обмотують азбестом. Цей спосіб значно спрощує роботу зі склом.

Як згинати радіодеталі

Пристрій, який ми вам пропонуємо, дає змогу правильно згинати виводи деталей під прямим кутом і на певній відстані від корпусу. Ця відстань може бути вибрана довільно – у межах від 1,5 до 85 мм, при довжині самих деталей до 50 мм. Виготовити такий пристрій може будь-який радіолюбитель.

Додаткове устаткування декоративного ставка з замкнутим водопостачанням

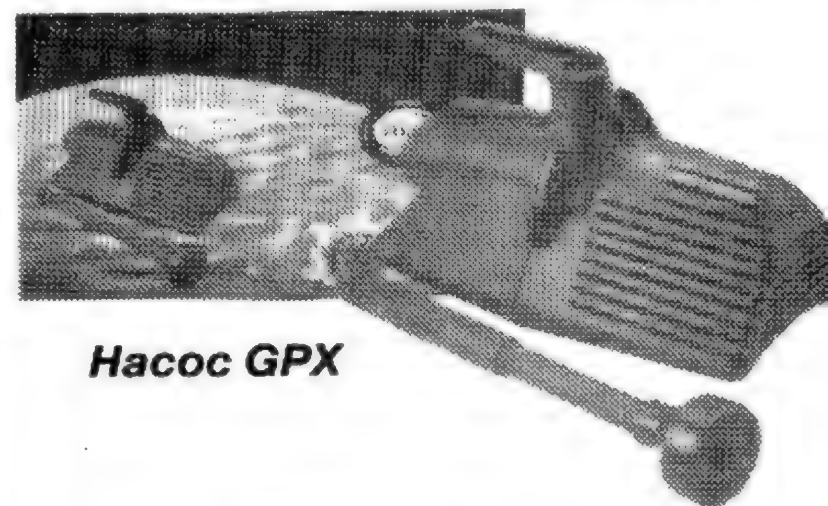

Нормальне функціонування сучасного декоративного ставка з замкнутим водопостачанням неможливе без використання спеціального додаткового устаткування: насосів, фільтрів, ультрафіолетових стерилізаторів. Головне завдання цього устаткування – підтримувати високу якість води у ставку, яка придатна для життя водяних мешканців. Крім того, воно дає змогу створювати додаткові елементи дизайну, що оживляють ставок: фонтани та водоспади.

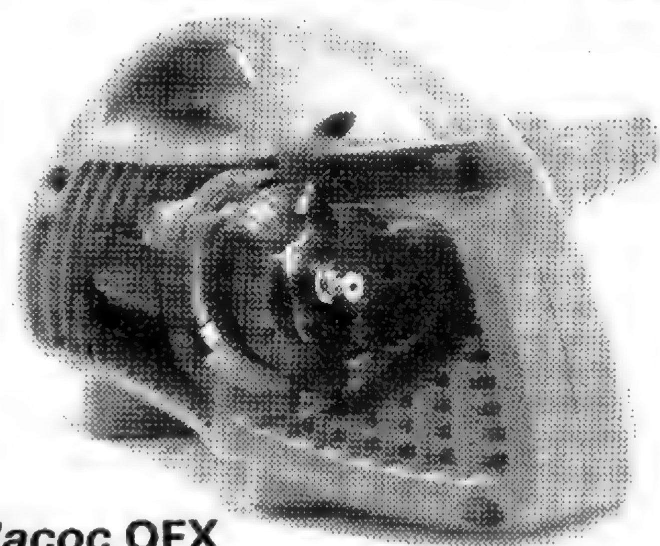
За допомогою додаткового устаткування створюється ефективна система фільтрації води у ставку, завдяки чому вона не застоюється. Стандартна система фільтрації декоративної водойми складається з електронасоса та фільтра. Насосом воду подають до фільтра і після очищення знову зливають у водойму. Зазвичай використовують глибинні насоси, які опускають прямо у ставок. Насоси TetraPond серії GPX можна установлювати вище рівня води, оскільки вони працюють і у незануреному стані. Створюючи систему фільтрації, важливо правильно підібрати насос потрібної продуктивності. Для нормального очищення достатньо, щоб увесь об'єм води у ставку проходив через фільтр за 2–4 години. Зазвичай виробники вказують на своїх виробах рекомендації з максимального об'єму водойми, для якої придатний той чи той насос. Слід також врахувати, що продуктивність насоса зменшується зі збільшенням висоти піднімання води. Тобто, якщо фільтр встановлений високо над поверхнею води у ставку (наприклад,

Насос GP

Насос GPX

Насос OFX

Технічна характеристика універсальних насосів для ставка

Модель	Максимальна продуктивність, л/год	Висота піднімання води, м	Витрачувана потужність, Вт	Об'єм ставка, л	Розмір приєднаного шланга, дюйм
Насоси TetraPond серії GP					
GP 1000	1000	0,6	7	2000	1/2
GP 2000	2000	1,3	25	4000	1
GP 3000	3000	2,0	42	6000	1
Насоси TetraPond серії GPX					
GPX 5000	5200	4,1	112	10000	1
GPX 7000	6600	5,2	165	15000	1
GPX 8000	8200	6,7	177	20000	1
Насоси TetraPond OFX					
OFX 7500	7320	2,2	95	15000	11/4-11/2
OFX 11500	11580	3,5	175	23000	11/4-11/2

на вершині гірки для водоспаду), то бажано враховувати реальну продуктивність насоса на цій висоті. Зазвичай у паспорті до насоса виробник наводить графік залежності продуктивності насоса від висоти піднімання води.

Часто один насос використовують одночасно для задіяння фільтра та фонтана. У такому разі потрібно взяти насос більшої продуктивності, щоб він міг впоратися з навантаженням.

Але треба пам'ятати, що насос – це основа системи фільтрації. Фільтрація повинна працювати постійно протягом усього сезону, тому насос має бути перш за все надійним. Краще вибирати насоси, які спеціально призначені для використання в декоративних ставках, наприклад, такі, як TetraPond серії GP та GPX.

Насос GP призначений для роботи з фонтанами, ультрафіолетовими лампами та фільтрувальними системами. Він укомплектований фонтанною установкою, до якої входить телескопічна труба та фільтр з швидкознімним ущільненням.

Насос GPX застосовують для роботи з фонтанами, ультрафіолетовими лампами, фільтрувальними системами та водоспадами. Він укомплектований фонтанною установкою, до якої входить телескопічна труба, регулятор витрати води, який дає змогу зменшувати або збільшувати потік води і захищати від перегрівання. Насоси з цієї серії можна установлювати як у ставку, так і поза ним. Вони оснащені запобіжним фільтром, що запобігає засміченню ротора різним сміттям, який потрапляє у воду. З часом цей фільтр забивається і продуктивність насоса знижується. Тому періодично його потрібно чистити, бодай раз на тиждень.

Нині з'явилися насоси, які не потребують частого обслуговування. Річ у тім, що завдяки особливій конструкції крильчатки вони можуть безперешкодно пропускати через себе навіть невеликі камінчики. До таких насосів належать TetraPond OFX 7500 та OFX 11500 великої продуктивності, які використовують для подавання води до фільтрів та створення водоспадів.

Насос OFX ідеальний для роботи з течіями та водоспадами, простий в експлуатації, тому що не потребує чищення попереднього фільтра, довговічний завдяки потужному двигуну з робочими лопостями, які виготовлені зі спеціального міцного пластика.

В.В. Тарасюк,
Д.М. Шоха,
представник TetraPond в Україні

Далі буде

ТРИЯРУСНА ВОДОЙМА

З усіх варіантів ставків найоригінальніші й природніший вигляд мають триярусні водойми (див. схему).

У верхньому ярусі розміщено водоспад, що може бути крутим або похилим. Висота водоспаду – 0,3 м і більше, залежно від ландшафту місцевості.

У середньому ярусі розміщують ставок 1, у нижньому – ставок 2. Перепад (0,1–0,2 м і тільки похилий) між першим і другим ставком забезпечує прохід риби.

Якщо планується зимівля риби, то в обох ставках обладнують зимувальні ями.

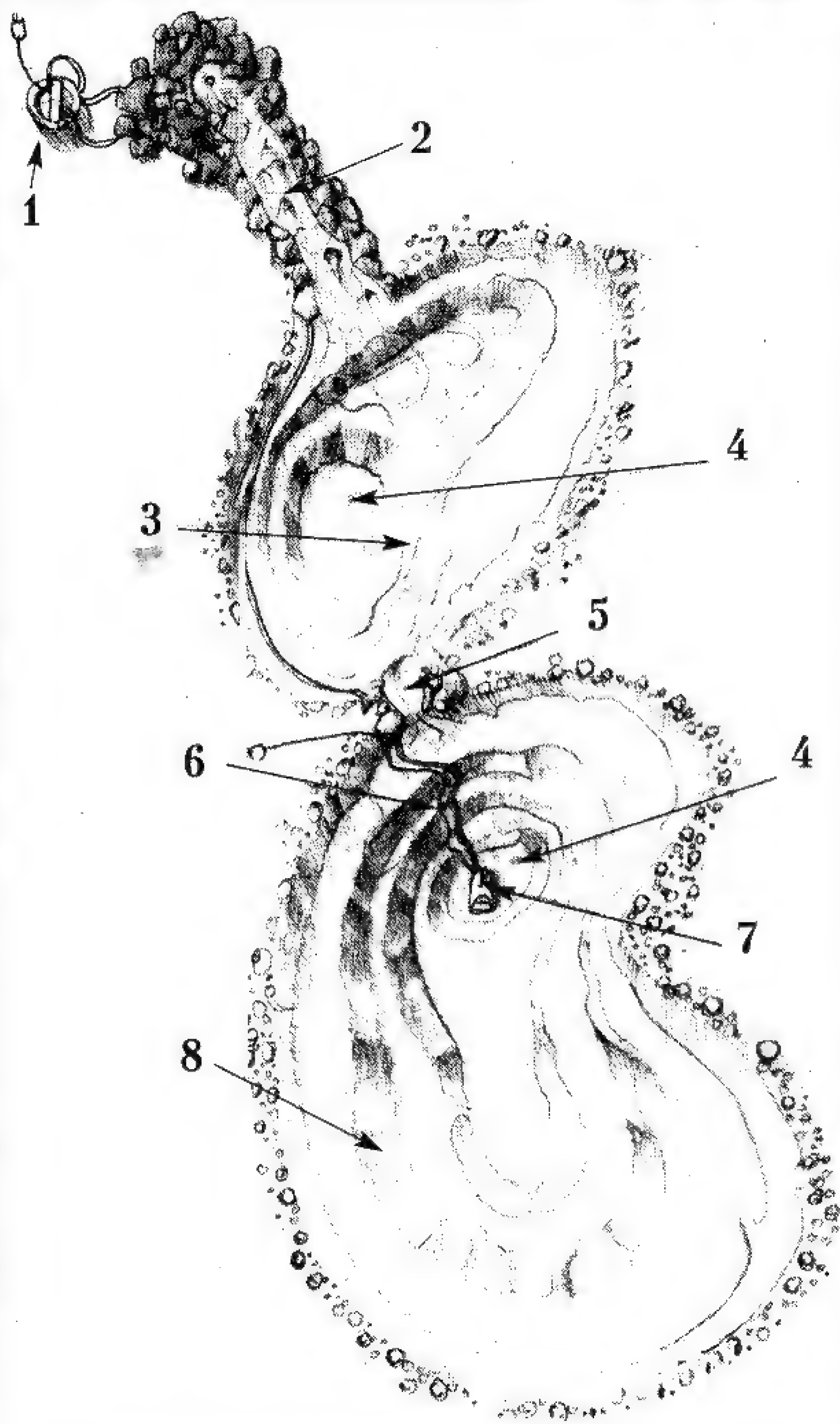

Схема триярусної водойми:

1. Фільтр з ультрафіолетовим стерилізатором.
2. Водоспад.
3. Ставок 1.
4. Зимувальна яма.
5. Похилий стік води із ставка 1 у ставок 2.
6. Приєднання до електромережі.
7. Універсальний насос для ставка.
8. Ставок 2.

Біодинамічний

ТРАВЕНЬ

Діва 30.04 – 1.05

Діва є покровителькою коренеплодів. Дні, коли Місяць увіходить у сузір'я Діви, збігаються з періодом висівання і висаджування.

Якщо температура грунту досягла 10°С, то вдень можна висадити бульбоцибулини гладіолусів, жоржин. Висаджують також картоплю. Схема садіння може бути 65 х 35 см, витрата бульб – від 25 до 50 кг на сотку. Живці й чубуки матимуть відмінну енергію росту, якщо їх висаджують під знаком зодіаку Діви.

Для розроблення чіткої технології догляду за садом поцікавтесь кислотністю грунту, наявністю у ньому шкідливих солей, потребою у вапнуванні чи гіпсуванні, удобренні, поливанні.

Відомо, що навесні проводять щеплення дерев копулюванням, якщо потрібно перещепити підщепи, у яких не прижилися вічка під час літнього окулірування або вони загинули взимку. Копулювання роблять у березні – травні. Однак у травні потрібно щепити якомога раніше, щоб пагін встиг вирости і визріти до зими.

Терези 2.05 – 3.05

Терези – покровителі квіткових рослин. Дні, коли Місяць увіходить у сузір'я Терезів, збігаються з періодом висівання і висаджування.

Можна приступити до сівби садових дзвоників, гвоздики, мальви, маргариток, незабудки, наперстянки та більшості інших дворічних квітів.

Якщо необхідно на місці старих дерев висадити нові, то не слід на одному й тому ж місці вирощувати ті ж самі породи, щоб не відбувалося втоми грунту, не нагромаджувалися в ньому токсичні речовини і шкідники, властиві даній рослині. Під час корчування старих і хворих дерев необхідно видаляти якомога більше коріння, адже залишені корені під час перегнивання наповнюють навколишній грунт токсичними речовинами.

Скорпіон 4.05 – 5.05

☋ – Перетинання екліптики під час піднімання Місяця – 4.05

О – Повний Місяць – 4.05

Скорпіон є покровителем листяних рослин.

Дні, коли Місяць перебуває у сузір'ї Скорпіона, збігається з періодом висівання і висаджування.

На другий день після виповнення Місяця можна висіяти цілющі рослини, особливо ті, з яких для ліків використовуватимете листки.

Можете підживити цвітну капусту, брокколі, цибулю, ягідники і суницю, а також дерева і кущі; під кісточкові й обліпиху вносять азотні добрива.

Якщо виникає необхідність у вирощуванні в міжряддях саду сільськогосподарських рослин, то слід пам'ятати, що не можна вирощувати культури, які забирають багато вологи і поживних речовин, зокрема жито, пшеницю, овес, ячмінь, кукурудзу, сорго, соняшник, тютюн. У молодих садах не доцільно вирощувати багаторічні трави, бо вони забирають багато вологи.

Найбільш придатними у міжряддях молодого саду є картопля, морква, квасоля, столові буряки, редиска, огірки, суниці.

Слід пам'ятати, що пристовбурні смуги або круги утримують під чорним паром, тобто в розпушеному стані.

Стрілець 6.05 – 7.05

ПГ- Перигей – 6.05

Стрілець – покровитель фруктових дерев.

Дні, коли Місяць перебуває у сузір'ї Стрільця, збігається із збиранням врожаю. Нагадаємо, що Стрілець є початком піднімання місяця.

Якщо ви збираєтеся посадити сад, то за рік-два до цього бажано висіяти на майбутній садовій ділянці багаторічні бобові трави, можна з домішкою злакових. У південних районах краще висівати люцерну, еспарцет, у північних – конюшину з тимофіївкою або райграсом. На Поліссі доцільно сіяти восени сидеральні культури, найкраще люпин.

Козеріг – 8.05 – 9.05

☋ Найнижча точка опускання Місяця – 8.05

Козеріг відповідає за коренеплоди. Дні, коли Місяць перебуває у сузір'ї Козерога, збігається з періодом збирання врожаю.

9 травня можна проаналізувати, як розвивається сформоване деревце і в разі необхідності обрізати ту чи іншу гілку дерева, яка постраждала під час зимівлі. Обрізують досить акуратно на кільце, після чого обмазують садовим варом або олійною фарбою.

Важливим заходом догляду за грунтом у молодих і плодоносних садах є перекопування пристовбурних смуг і міжрядь, не допускаючи пошкодження коренів. Під час перекопування лопату заглиблюють на 10–12 см, причому ставлять її радіально щодо дерева, завдяки чому менше пошкоджуються корені. Навесні перекопують, якщо цього не зробили восени. У травні розпушують грунт, щоб менше втрачалося вологи.

Водолій 10.05 – 12.05

☾ Остання чверть Місяця – 11.05

Водолій є покровителем квіткових рослин.

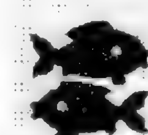
Якщо початок травня бездощовий, слід подбати про поливи. Вони дуже важливі для редиски, капусти, салатів.

Після висаджування розсади в грунт її обов'язково поливають, найкраще увечері, адже вночі вода менше випаровується і завдяки цьому проникає в глибші шари грунту. Политу частину після пікірування треба присипати землею. Це також сприяє зменшенню втрат вологи.

До речі, слід пам'ятати, що занадто часте поливання, особливо малими дозами, може бути навіть шкідливішим, ніж незначна нестача води. Ось чому поливати необхідно пересохлу землю. Коли рослинки поникнуть, поливати слід так, щоб вода просочилася на глибину штика лопати. Врахуйте, що помідори й салати погано реагують на змочування листя.

Одним лише поливанням можна підвищити врожайність дерев у 1,5–2 рази, звичайно, у комплексі з іншими агротехнічними заходами.

Зазвичай, поливати дерева починають у кінці травня і продовжують усе літо з інтервалами у 20–30 днів.

Риби 13.05 – 14.05

Риби є покровителями листяних рослин.

Дні, коли Місяць перебуває у сузір'ї Риб, відповідають збиранню врожаю. Але продукцію з городу і саду подавайте швидше до столу, оскільки

ТРАВЕНЬ

для консервування та інших заготівель цей знак несприятливий.

Висіяні під знаком Риб зеленні й пряні культури добре підуть у ріст.

Редиску сіють протягом усього Місяця з інтервалом тиждень–два. Це дає змогу збирати її свіжою довше, ніж висіяну одноразово.

Овен – 15.15 – 16.05

У травні ще трапляються похолодання, через що не слід поспішати висівати теплолюбні рослини, бо вони нидітимуть і можуть навіть загинути. У зв'язку з цим у західних і північних регіонах України огірки, кавуни, дині слід висівати на південних схилах ділянки, захищених від вітрів, із структурованими, теплими й удобреними грунтами. Огірки у Лісостепу сіють, як правило, в другій декаді травня, на Поліссі – пізніше, а в Степу – раніше. Гарбузи менше бояться холодів. Кавуни та дині не такі холодостійкі. Їх висаджують розсадою у Лісостепу й на Поліссі. Тоді вони досягають і бувають не менш солодкими, ніж привезені з півдня. Для цього насіння кавунів і динь висівають у торфоперегнійні горщечки, щоб потім пересадити сіянці разом з ними на грядку.

У всіх зонах України квітуючим деревам і ягідникам великої шкоди завдають весняні заморозки, особливо у нижніх частинах схилів, у замкнутих долинах, де застоюється холодне повітря. Ось чому необхідно стежити за прогнозами погоди і в нічний час, коли заморозки найнебезпечніші, слід розпалити вогнища, щоб вони довго й повільно диміли.

Тілець 17.05 – 19.05

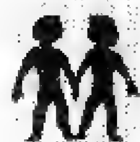
 – Перетинання Місяцем екліптики під час його піднімання – 17.05

● – Новий Місяць – 19.05

З городу вже можна збирати зелень. Шавлія, естрагон, меліса, тим'ян, цибуля-порей, інші зеленні культури поповнять вітамінами ваше меню. Регулярно зрізуйте грона бузку, особливо відцвілі. Завдяки цьому можна подовжити його цвітіння.

Близнюки – 20.05 – 21.05

АΓ – Апогей – 21.05

Уже добре прогрілася земля, отож можна висівати теплолюбні квіти – настурцію, пахучий горошок, резеду, портулак, нагідки. Добре продумайте, які з них розмістити в квітнику посередині, які по краях, адже хоч їх висівають одночасно, та цвістимуть вони в різний час літа і навіть осені. Щоб не було голих островків на квітнику, необхідно висівати так, аби створити своєрідний конвеєр цвітіння. До речі такі квіти, як нагідки, потребують обережного удобрення та боротьби з їхніми хворобами, адже ці квіти нерідко використовують як ліки.

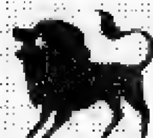
Рак – 22.05 – 24.05

Найвища точка піднімання Місяця – 22.05

У третій декаді травня швидко розвиваються всі висаджені у грунт рослини. В українському селі прижилася приказка про два дощі в травні, завдяки чому, мовляв, не треба й агронома. І це правда, якщо враховувати, що всі заходи з обробітку грунту й догляду за рослинами селянин пізнає з дитинства. А коли дощі не випадають, що трапляється досить часто? Ось тоді необхідно полити сад і город. Потребують поливу капуста, кольрабі, брокколі, салати, часник, плодові й кущові садові культури. У більшості з них після поливу потрібно обробити міжряддя, а деякі з них, наприклад, моркву, цибулю, брокколі, огірки, квасолю, буряки – і підживити.

Лев – 25.05 – 26.05

Коли минуть травневі похолодання, з теплиці, парника чи підвіконня необхідно пересадити у відкритий грунт паростки помідорів, перцю, баклажанів, разом з торфоперегнійними горщечками – розсаду огірків, кавунів і динь.

Якщо у міжряддях картоплі висадити настурцію, вона допоможе вберегти коренеплоди від шкідливих комах.

Правильно використовуючи добрива, урожай саду можна збільшити в 1,5–2 рази. Ефективність добрив зростає, якщо їх застосовувати у комплексі з іншими агрозаходами, особливо з поливами.

За рік, наприклад, яблуня забирає із грунту з площі 100 квадратних метрів по 1–1,2 кг азоту, 0,9–1 кг калію і по 0,3–0,4 кг фосфору. Отже, таку кількість добрив необхідно регулярно поновлювати. У період цвітіння й після нього плодові дерева найбільше потребують азотних та фосфорних добрив.

Навесні дуже ефективним добривом для саду є гноївка. На 1 квадратний метр площі навесні вносять до 2 кг гноївки, влітку її розводять водою у 2–4 рази.

Діва – 27.05 – 29.05

☽ Перша чверть Місяця – 27.05

Після травневих похолодань висаджують у квітник усі квіткові й декоративні рослини, які вирощені раніше, а зацвітуть влітку, а також якщо не встигли висадити на клумбу кореневища й бульбоцибулини жоржин, гладіолусів, бегонії, півників. Мешканці багатоквартирних будинків у містах часто-густо прикрашають балкони та підвіконня квітами. Інколи господині висівають у горщики і ящики кріп, коріандр, майоран, петрушку, інші зеленні рослини. Якщо грунт у цих ємкостях буде родючий, а поливатимете й підживлюватимете правильно і своєчасно, то матимете вітамінну продукцію, не заглядаючи на базар.

Терези 30.05 – 31.05

На ділянці біля хати, безперечно, знайдеться галявинка для квітів і газону. Якщо ви їх висієте під знаком Терезів, то вони порадують вас свіжістю і буянням. Тільки не забудьте як слід доглянути висіяні квіти. Троянди, які потерпають від борошнистої роси, обприскайте відваром з хвоща. До речі, його застосовують і на ділянці суниці – проти сірої гнилі.

ТЕХНОЛОГІЇ МАЙБУТНЬОГО – СЬОГОДНІ

Після багаторічних лабораторних і польових випробувань восени 1994 року на ринку добрив України дебютувало комплексне добриво – меліорант **"Цеолорг"**. За цей час воно отримало визнання не тільки в нашій країні, а й у Європі: **"Цеолорг"** і його модифікації були нагороджені бронзовою медаллю (участь брали 48 країн) на виставці IENA-2003, котра відбулася в м.Нюрнберг (Німеччина).

Один з головних законів землеробства – "Закон повернення" вимагає, щоб у землю поверталося не менше елементів живлення, ніж було внесено з урожаєм. На жаль, останнім часом цей закон в Україні найчастіше ігнорується. Використовуючи продукцію "великої хімії", переслідуючи швидку користь, ми не замислюємося про майбутнє, у результаті цього земля виснажується та втрачає родючість. "Традиційні" добрива (селітра, суперфосфат, нітроамофоска тощо) взаємодіють з рослинами, перебуваючи у грунті у вигляді більше або менше концентрованих солей. При цьому їхня дієвість залежить від погодних умов (кількість опадів, температура). Безпосередньо після внесення ці добрива активно засвоюються рослинами, які поглинають різну кількість елементів живлення від оптимального значення. Пізніше поживні елементи, що залишаються в грунті, або мігрують у нижні шари, де стають недосяжними для кореневої системи рослини (забруднюючи при цьому підгрунтові води), або накопичуються у верхніх шарах (насичуючи грунт і рослини нітратами), при цьому значна частина (до 30%) азоту, що перебуває у добривах, перетворюється у газоподібний стан і випаровується в атмосферу.

Мінеральні добрива забезпечують рослину елементами живлення на початку вегетаційного періоду, а для нормального розвитку у пізніших термінах рослині необхідні органічні добрива.

Забезпечити повноцінне живлення рослин, не вступаючи у конфлікт з природою, вам допоможе комплексне добриво – меліорант **"Цеолорг"** (універсальний), яке розроблено лабораторією грунтознавства Інституту землеробства УААН спільно з виробничою фірмою "Торнадо-А" на базі популярного добрива **"Цеолорг"** (цеоліт+органіка), але з більшою кількістю основних елементів живлення. Науковий керівник розробки дійсний член УААН, доктор сільськогосподарських наук, професор Г.Мазур. Склад композиції захищений патентами України, Росії та Німеччини, на добриво – Українським центром стандартизації та метрології затверджено ТУ.

"Цеолорг" (універсальний) – це збалансована композиція унікального мінералу вулканічного походження з органічними та мінеральними додатками. Основою добрива є цеоліт, висока іонно-обмінна та вбирна здатність якого робить його своєрідним "молекулярним ситом". Механізм дії добрива дає змогу назвати його "біокомп'ютером". Вноситься **"Цеолорг"** під основний обробіток або під передпосівну культивацію шляхом рівномірного розсівання, а потім загортається на глибину 18–20 см (для овочевих та ягідних) або 8–10 см (для зернових). Залишаючись у верхніх шарах грунту, використовуючи вбирну здатність цеоліту, елементи живлення добрива і грунтова волога акумулюються в середині його кристалічної решітки, а при порушенні хімічної рівноваги між рослиною і грунтом дозовано віддає йому необхідні елементи живлення і вологу упродовж кількох років. Доза внесення 500–1000 кг/га, у подальшому рекомендоване "підживлення" 300 кг/га. Загальна кількість основних елементів живлення (NPK) становить не менше 12%, або 60–120 кг/га, при співвідношенні 1:0,7:0,8. Водночас до грунту вноситься необхідна кількість кальцію, магнію, натрію, сірки і повний комплекс мікроелементів, тому відпадає необхідність у використанні інших добрив. Приріст врожаю становить 30–50% для овочевих і ягідних культур, 15–25% – для зернових, окрім цього зменшується захворюваність рослин на фітофтороз, а вміст цукру збільшується на 25–35%.

Переваги **"Цеолорг"** (універсальний):

– екологічна чистота грунту та вирощеної продукції: цеоліт зв'язує радіонукліди, солі важких металів та зайві нітрати у сполуки, недоступні рослинам;
– універсальність: придатний для всіх видів грунту, ефективний для всіх культур, наявність усіх необхідних елементів живлення для нормального росту й розвитку рослин;
– покращує якість грунту: підвищує його вологоємність та загальну ємність поглинання, нейтралізує кислотність, поліпшує структуру та водно-повітряний баланс;
– перешкоджає: газоподібній та інфільтраційній втраті азоту, вимиванню інших елементів живлення в підгрунтові води;
– пролонгація: діє протягом усього вегетаційного періоду.

Ще хотілося заторкнути проблему глобального потепління та відмітити, що в умовах посушливих сезонів останніх років **"Цеолорг"** (універсальний) виявив себе, як надійна "страховка" від посухи, оскільки вологоємність цеоліту в 50 разів більша, ніж у піщаних грунтах і майже в 10 разів порівняно з типовими чорноземами.

Питання щодо доцільності використання **"Цеолорг"** давно вирішене, тому ТОВ "Торнадо-А" і ЗАТ "Сільгосппродукт", до речі, застосовують саме це добриво вже протягом кількох років.

"Цеолорг" (універсальний) випускається в оригінальній упаковці по 1, 5 і 10 кг.

Засновник виробництва добрив на основі українських цеолітів ТОВ "Торнадо-А", тел./факс: (044) 413-61-73.

На правах реклами

✎ Кілька крапель шампуню або іншого рідкого миючого засобу, які додають у бачок обмивача вітрового скла автомобіля, допоможуть щіткам склоочисника краще почистити скло.

✎ Щоб подовжити строк служби номерного знака, можна покрити його шаром безбарвного атмосферостійкого лаку.

✎ Якщо помітили іржу на хромованих деталях, слід обережно потерти їх м'якою ганчіркою, на яку попередньо насипали трохи харчової соди, а потім промити й витерти ганчір'ям насухо.

✎ Червона фарба розсіювачів задніх ліхтарів з роками вигорає. Колір можна відновити, якщо після ретельного чищення внутрішньої поверхні покрити її червоним креп-лаком, який застосовують у радіотехніці для захисту місць паяння.

✎ Якщо банка акумулятора тріснула, треба вилити електроліт і обробити тріщину напилком. Тирсу, що утворилася при цьому, найкраще змішати з епоксидним клеєм і зашпаклювати тріщину.

✎ Готуючи електроліт (тільки в керамічному або тонкостінному скляному посуді) для свинцевих акумуляторів, сірчану кислоту треба вливати тонкою цівкою у воду, а не навпаки!

✎ Щоб видалити електроліт з поверхні акумуляторної батареї, потрібно ганчіркою, змоченою в розчині нашатирного спирту (чверть склянки на 0,5 л води), протерти батарею насухо.

✎ Невелику кількість води (близько літра), що може цілком замінити звичайну дистильовану, для заливання акумулятора можна одержати, розтопивши лід, який утворився в домашньому холодильнику.

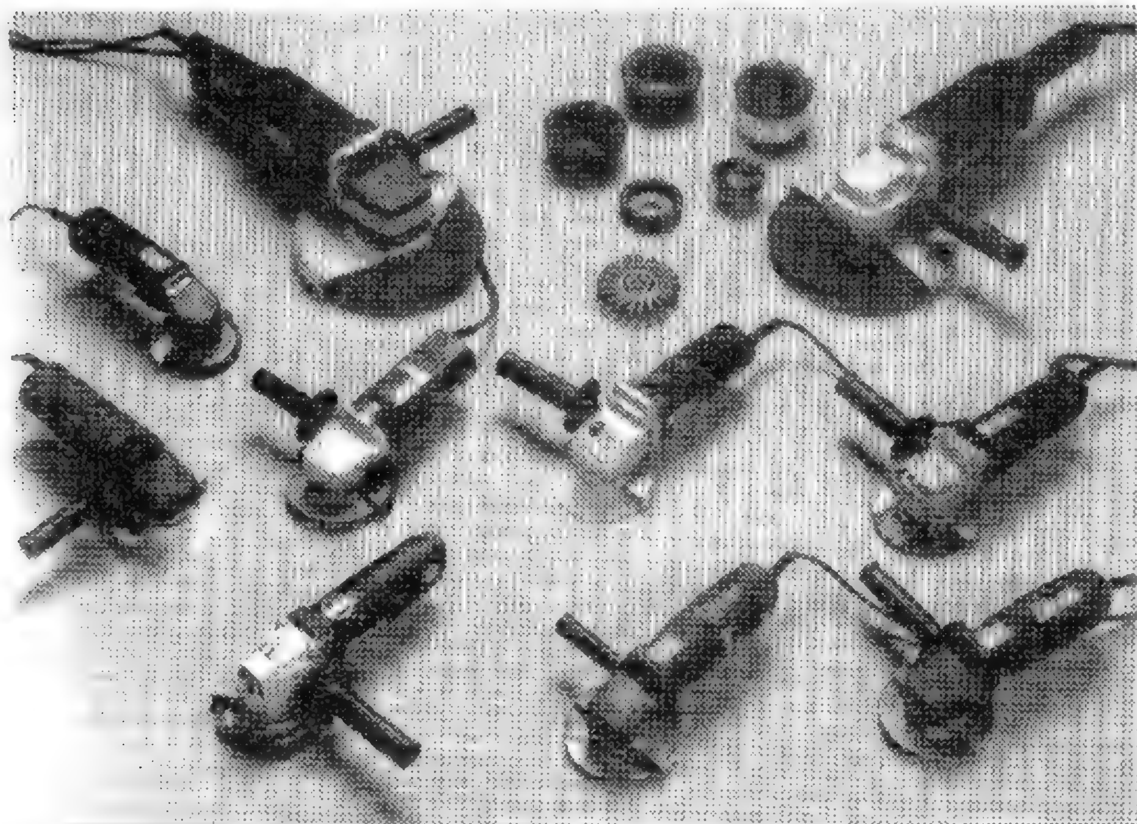
І ВІДШЛІФУЄ, І РОЗРІЖЕ

Видалення іржі, шліфування та полірування металевих поверхонь, розрізування тротуарних плит або природного каменя – такими справами домашньому майстрові не доводиться займатися регулярно, але якщо в цьому виникає необхідність, то він, звичайно ж, не стане покладатися лише на власні руки – насамперед тому, що названі види робіт найбільше стомлюють. Використання кутової шліфувальної машинки дає змогу зберегти багато сил. На таку машинку можна установити різальний диск, призначений для обробки звичайної, нержавіючої сталі, каменя чи кольорових металів, або дротяну щітку для видалення іржі або лакофарбового покриття з металевих поверхонь.

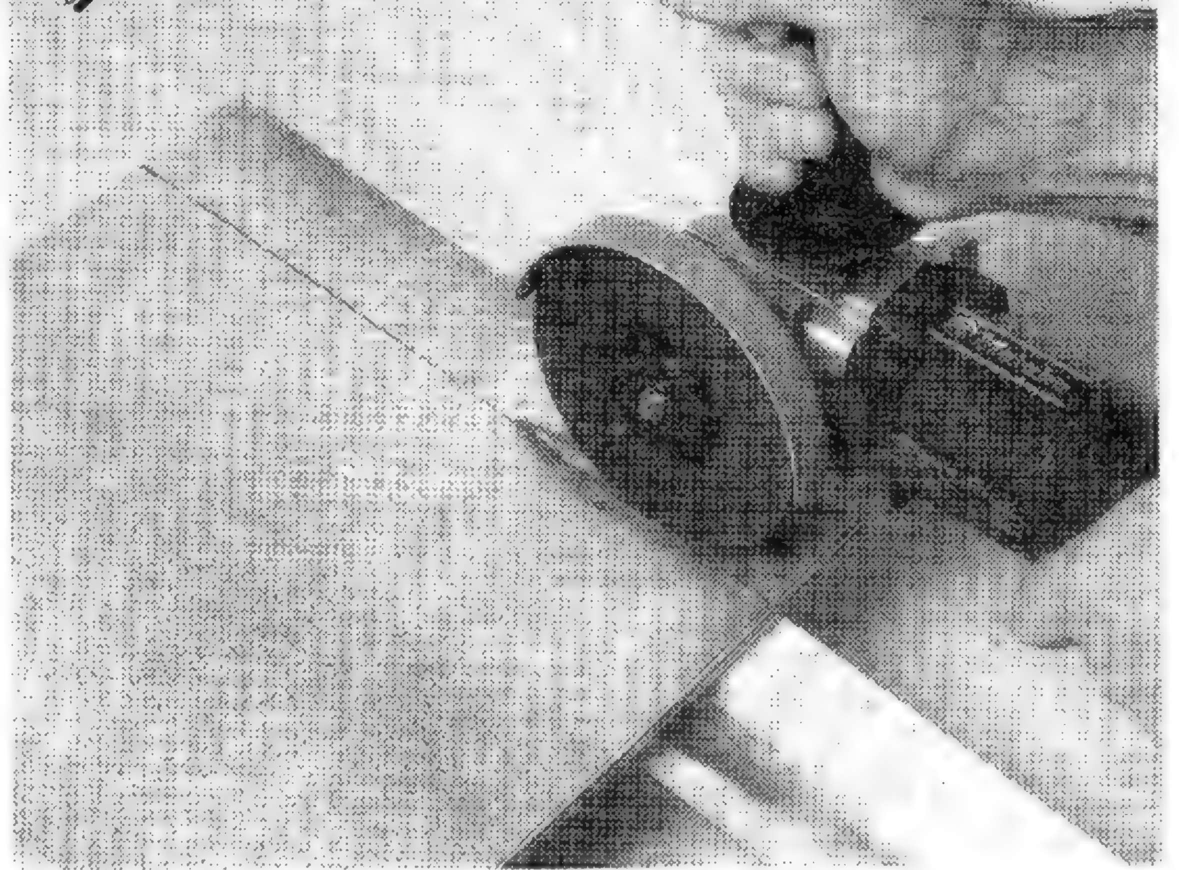
Установивши на кутовій шліфувальній машинці гнучкий самоприклеювальний тарілчастий диск із шліфувальним кругом або полірувальним ковпаком, можна виконувати такі чистові роботи, як завершальне шліфування і полірування. З усім цим оснащенням кутова шліфувальна машинка перетворюється на універсальний інструмент, що полегшить домашньому майстрові виконання найрізноманітніших робіт.

Різні шліфувальні круги, щітки й опорні тарілчасті диски для насадки пластинчастих шліфувальних кругів встановлюють і на електродрилях. Це означає, що деякі види робіт можна виконувати як кутовою шліфувальною машинкою, так і дрилем із приставками. Однак перша має переваги перед дрилем щодо виконання тих робіт, що потребують більшого зусилля і водночас певної точності. Обертання приводу безпосередньо діє на дриль, через що його веде убік. На відміну від дриля, кутова шліфувальна машинка працює спокійно і її легше утримувати на оброблюваній ділянці деталі.

Плавності ходу кутової шліфувальної машинки сприяє висока швидкість обертання – до 10 000 об/хв. на холостому ходу (проти 3000 об/хв. у гарного дриля). Робочу швидкість можна погодити з характером роботи і матеріалом: якщо інструмент оснащений електронікою, то є можливість заздалегідь вибрати і відрегулювати швидкість. Таке регулювання дає змогу дозувати зусилля, необхідні для грубої або, навпаки, чистової обробки.

Кутові шліфувальні машинки з електронним керуванням і без нього. Їх застосовують з полірувальними, шліфувальними кругами і різальними дисками діаметром 115 і 230 мм.

Роботи з металу і каменю потребують спеціального інструменту. Багато видів цих робіт можуть виконуватися за допомогою кутової шліфувальної машинки – інструмента, який дедалі частіше придбавають домашні майстри. Причина зрозуміла: машинка допомагає заощаджувати сили і час.

ВАЖЛИВІ СТАНДАРТНІ ПРИНАЛЕЖНОСТІ

Наявні у продажу кутові шліфувальні машинки настільки стандартизовані, що працюють із шліфувальними кругами і різальними дисками різних виробників. Єдине обмеження до застосування – розмір круга: у нього може бути діаметр 115 або 230 мм. Опорні тарілчасті диски діаметром 115 мм і придатні для них за розміром шліфувальні круги з абразивним покриттям різної зернистості (від 24 до 120) є в продажу у великій кількості. Як і полірувальні ковпаки з овчини, такі диски і круги підходять до всіх кутових шліфувальних машинок.

Різальний диск (для обробки каменя) можна придбати в комплекті із супортом, захисним кожухом і додатковою ручкою. Супорт дає можливість впевненіше направляти і вести інструмент, витримуючи заданий кут щодо поверхні деталі. Додаткову ручку пригвинчують праворуч або ліворуч від корпуса кутової шліфувальної машинки, що полегшує керування нею як тому, хто працює правою рукою, так і лівші.

Важливим критерієм за вибору машинки є придатність її для конкретної роботи. Щоб розрізати камінь або бетон, вам потрібна буде потужна машинка, і важитиме вона майже 6 кг. Через велику масу цей "тягач" практично непридатний для точних робіт. Легші моделі масою близько 2 кг є справжніми "фахівцями" шліфування, полірування та різання.

Г. Галкін

... саджанці троянд для ландшафтного озеленення (ґрунтопокривні, паркові, бордюрні, англійські троянди та інше). Сорти стійкі до морозів у відкритому грунті.

М.Б. Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. 8 (0562) 98-10-84, моб. 8 (067) 624-40-56

... обприскувачі РЕТ-4 і РЕТ-6 на 4 і 6 л рідини - 9 і 12 грн. Чудово розпилюють, легкі, зручні, із змінними розпилювачами. Накачуються авто-насосом. Пересилка замовлення - 3 грн.

Олександр Володимирович Нич,
вул. Виговського, 4/6, м. Івано-Франківськ, 76007,
тел. (03422) 6-08-52

... курячий послід у мішках по 35 кг - 15 грн., знижки.
Тел. (044) 422-60-30

... післяплатою саджанці суниці великоплідної Маршал і шпалерної Дивоквіт - по 3 грн.; йошти - 4 грн.; ожини Тайберрі, гумі і смородинового дерева - по 10 грн. за один. Пересилка - 4 грн.

О.В. Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин,
Вінницька обл., 22100

... найновіші сорти гладіолусів, лілії, велику надранню ромашку.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

... насіння, плоди червоного огірка, екзоти. Конверт-каталог.

І.А. Рижих,
с. Ружин, Ружинський р-н,
Житомирська обл., 13601

... молодняк та інкубаційні яйця перепелів і цесарок.

Володимир Олександрович Яценко,
вул. Мічуріна, 24, с. Горенка, Києво-Святошинський р-н,
Київська обл., 08105
тел. 8 (044) 431-70-64, 8-067-90-89-126

... 1. Як лікувати алкоголіка, щоб він про це не здогадувався. 2. Як безболісно, без медичного втручання, вивести каміння з нирок і печінки. 3. Як привести до норми артеріальний тиск людини. Перевірено на практиці. Конверт-каталог.

Ярослав Антонович Конет,
с. Поділля, Заліщицький р-н, Тернопільська обл., 48613

... знахарка виготовить захисні амулети для дому, сім'ї, машини, моряків, азартних людей. Також амулети на удачу, торгівлю, бізнес, любов, багатство. Амулети захищають від порчі, заздрісних людей. Запит-лист зі зворотною адресою.

Інга Фурман,
а/с 4, п/в Сонячний, м. Севастополь, 99815

... варотом - для лікування бджіл від вароатозу.
а/с 53, м. Київ, 03148, тел. (044) 407-18-86, (044) 478-06-34,
моб. 8-067-269-37-82

... сучасний вулик-дупло Василя Палія: максимум меду та мінімум догляду! Інформація безкоштовно. Надсилайте конверт.
а/с 3961-Д, м. Львів-40, 79040

... недорого жоржини, гладіолуси, суниці.
Конверт - каталог.

В.І. Білоусова,
вул. Шолом-Алейхема, 13, м. Умань, Черкаська обл., 20300

... саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини, суниці. Ціни помірні.

Володимир Аполінарійович Шпак,
вул. 60-річчя Жовтня, 55-а, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500

... допомогу в пошуку рослин. Список надсилається безкоштовно у вашому конверті.

О.І. Болотських,
Банк даних колекціонерів рослин,
а/с 17, м. Київ, 02105

... декоративні рослини.

О.І. Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105

... насіння овочів і квітів: аматорське, вітчизняне та зарубіжне. Від 10 коп. у міні-пакетиках, 20-50 коп. - у кольорових. Знижки, гурт, вагові. Захист рослин. Конверт-каталог.

Анатолій Георгійович Авраменко,
вул. Маяковського, 12, м. Красногорівка,
Мар'їнський р-н, Донецька обл., 85630,
тел. (06278) 2-35-20

... іриси, гіацинти, тюльпани, крокуси, лілійники, лілії, троянди. Конверт-каталог.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н,
Київська обл., 08550

... 20 сортів гіацинтів. Конверт-каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

... картоплю Слов'янка, Повінь, Рая (20 сортів). Опеньки, печериці, шиї-таке, глива в саду. Насіння овочів та квітів. Папороть морозостійка.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

... агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки, понад 100 комплексностійких сортів. Конверт-каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53

... терморегулятор, металошукач, молокожиромір.
Конверт-каталог.

Віталій,
вул. Франка, 36/16, Синява, Хмельницька обл., 31400

... тюльпани 250 сортів (50 бахромчастих), нарциси, гіацинти, дрібноцибулинні.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 29, Київ, 02156

... сортові саджанці троянд на зріз. Великий вибір плодових культур (яблуня, персик, черешня та ін). На все гуртові знижки.

Г.Д. Андреєв,
вул. Леніна, 20, с. Сурсько-Литовське,
Дніпропетровський р-н, Дніпропетровська обл.,
52064, тел. 8 (0562) 11-22-46, 8 (056) 791-34-82

... шиншили дорослі і молодняк.
а/с 25, смт Голованівськ, Кіровоградська обл.; 26500

... декоративнолистяні, ліаноподібні, красивоквітуючі кімнатні рослини; саджанці діжкових; ампельні пеларгонії, інші балконні новинки; садові, шипшину; суху статице на вагу. Каталог.

Ірина Ярославівна Буряк,
вул. Шкільна, 21-а, м. Жидачів, Львівська обл., 81700

... саджанці кращих сортів великоплідної суниці світової селекції. Короткий перелік сортів у "ДСГ" за березень 2004 року. Конверт-каталог.

Б.М. Масленко,
пр. Комунальний, 3, м. Кіровоград, 25018

... надзвичайно вигідна пропозиція! Зацікавленим особам - унікальна можливість створити власний нестандартний бізнес з отриманням реального прибутку від 25000 гривень на рік із 100м². Гарантується збут та інвестиційна підтримка! Ознайомлення з бізнес-проектом. Запит + конверт з марками на 65 коп.
а/с 3, "Техноком", смт Ст. Вижівка, Волинська обл., 44400

... насіння овочів і квітів вітчизняної та зарубіжної селекції, плівку спанбонд, аксесуари, спеціальну літературу, садовий інструмент та інше. Ціни доступні. Заадресований конверт-каталог.
а/с 87, м. Київ, 03170

... троянди всіх груп (500). Декоративні кущі, дерева, шипшину. Будь-яка форма оплати.

Микола Васильович Громлюк,
вул. Трояндова, 12, с. Кірове, Комінтернівський р-н, Одеська обл., 67520, тел. 8 (04855) 66-331

... шиншили. Продаються сім'ї, література.

а/с 26, смт Голованівськ, Кіровоградська обл., 26500, тел. (05252) 24-4-74

... цибулини лілій, тюльпанів, гіацинтів та інших від провідних європейських фірм.

Тел. у Києві 8 (067) 791-44-22

... чистопородну дорослу птицю, молодняк, добових курчат, інкубаційні яйця порід: юрловська голосиста, орловські ситцеві, кохінхін чорний, голубий, брама куропатчаста, золотиста, орпінгтон різних окрасів, фавероль лососева. Є цесарки, червона мускусна качка, поросята корейської породи.

Сергій Миколайович Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка, Уманський р-н, Черкаська обл., 20300, тел. 8 (050) 383-82-88

... висилаю накладною платою заводські міні-інкубатори "Квочка" на 80 шт. яєць.

Тел. 8 (03541) 7-51-05 (з 18-00).

... саджанці суниць, смородини.
Конверт-каталог.

Валентина Іванівна Білоус,
с. Лабушне, Кодимський р-н, Одеська обл., 66033

Хочу придбати...

... молодняк в'єтнамських свиней.

М. І. Бабенко,
1-й пр. Щорса, 34, м. Ромни, Сумська обл., 42006, тел. (05448) 3-12-10

ДОСИТЬ ВІДГОДОВУВАТИ КОЛОРАДСЬКОГО ЖУКА! РАТИБОР™ СТАНЕ ЙОГО ОСТАННЬОЮ СТРАВОЮ

– А ти що робиш з колорадським жуком?
– Та нічого – стаю рачки і збираю руками гада.
– А хіба хімія не допомагає?
– Тю, дурні гроші на вітер – жук все одно виїсть...

Ще 5–6 років тому таку розмову можна було почути майже в кожному селищі. Проте успішно боротися з колорадським жуком можна. А враховуючи те, що зима цього року була порівняно тепла, слід очікувати підвищену кількість шкідника навесні. Для того щоб його позбутися, потрібно... Але почнемо з самого початку.

Відомо, що в Україні колорадський жук з'явився лише в повоєнні роки. Оскільки його природних ворогів в Україні немає, а сам він добре пристосований до життя, поширився жук миттєво й надовго. Єдиний фактор, що обмежує його чисельність, – людина, яка може вживати різні заходи для боротьби з ним – головним чином ручне збирання або застосування хімічних препаратів.

Зазвичай, період зимівлі дорослих особин триває від одного до трьох років. Переважна більшість зимує в ґрунті на глибині до 40 см. При настанні сталої теплої погоди починається вихід жуків з ґрунту, причому він сильно подовжений. Ті жуки, що вийшли на поверхню, можуть існувати без живлення 1,5–2 місяці. Навесні додаткове живлення потрібне для початку спарювання і відкладання яєць. Невелика кількість самиць, що встигли спаруватись восени, відразу починають яйцекладку. Пошук кормових рослин родини пасльонових (картопля, томати, баклажани та ін.) колорадський жук проводить по запаху.

Найбільше смакують жукам баклажани й томати. До речі, розсаду цих культур знищують дорослі жуки, на відміну від картоплі, яку знищують личинки.

Одна самка колорадського жука в середньому відкладає до 600–800 яєць, а в сприятливих умовах – до 900–1200 яєць. Період яйцекладки теж дуже розтягнутий у часі.

Одним з пристосувань колорадського жука до несприятливих факторів навколишнього середовища є короткий термін ембріонального (6–10 днів) і личинкового (15–18 днів) розвитку та подовжений період захищених стадій, що відбуваються у ґрунті: передлялечки (8–15 днів) і лялечки (14–23 дні).

Личинки та дорослі жуки мають велику здатність до розселення, а період виходу личинок дуже розтягнутий у часі. В той же час заходи по його знищенню на різних полях та присадибних ділянках неузгоджені в часі. Наприклад, сьогодні картоплю обробили хімпрепаратом на одній ділянці, завтра пішов дощ та змив препарат з рослин, а післязавтра жуки із сусідньої необробленої ділянки переповзли на ваш город.

На стадії личинки у колорадського жука виділяють чотири личинкових віки. Личинки 1 і 2 віку харчуються і залишаються на верхівках пагонів. Вони найбільш вразливі до дії хімічних препаратів. Личинки 3 і 4 віку можуть розповзатись по сусідніх рослинах. До того ж личинки 4 віку найбільш стійкі до інсектицидів.

Одна личинка за період розвитку від 1 до 4 віку з'їдає до 30 см² листя картоплі, з них на личинок 1–2 віку припадає 4%, а на личинок 3–4 віку – 96% від загальної кількості корму.

Історія тяжкої боротьби з колорадським жуком в Україні налічує більше сорока років, проте і досі цей шкідник є одним з найбільш небезпечних в Україні. А причин для цього існує декілька.

По-перше, обробка картоплі більшістю відомих в Україні хімічних препаратів та усіма біологічними препаратами найбільш ефективна й доцільна саме проти личинок колорадського жука. Проте у зв'язку з тим, що вихід дорослих жуків та яйцекладки дуже розтягнуті у часі, на одній ділянці чи рослині можна одночасно спостерігати личинок усіх стадій розвитку. Тому навіть якщо знищити усіх жуків та личинок на планеті за літо, наступного року нова рать жуків все одно буде шкодити.

По-друге, хімічні препарати не можуть остаточно вирішити проблему знищення шкідника. У колорадського жука швидко виникає стійкість до них. Наприклад, личинки деяких популяцій колорадського жука витримують без шкоди для життя дози піретроїдів у 200 разів вищі від рекомендованих.

За таких обставин потрібен надійний, а головне – ефективний засіб, до якого у колорадського жука ще не виникла стійкість. До того ж препарат має діяти однаково ефективно як проти дорослих жуків, так і проти личинок усіх стадій розвитку. І найголовніше – такий засіб має бути безпечним для людини та навколишнього середовища, оскільки здоров'я людини та чисте довкілля є головним багатством.

Минулого року українські власники присадибних ділянок отримали можливість спробувати новий хімічний засіб боротьби з колорадським жуком. Найсучасніший препарат комплексного захисту *РАТИБОР*™, української компанії "Презенс", дав змогу багатьом зберегти врожай та позбутися небезпечного шкідника. Ефект вражаючий – дія препарату *РАТИБОР*™ на колорадського жука є миттєвою і тривалою.

Діюча речовина *РАТИБОРу*™ за своєю будовою подібна до нікотину. Однак його токсичність для людини та тварин на багато разів нижча від природних аналогів, а згубна доза для комах у 200–300 разів (!) вища. Технологія приготування препарату, розроблена спеціалістами компанії "Презенс", має кілька суттєвих особливостей, які приємно відрізняють *РАТИБОР*™ від багатьох інших препаратів:

◆ Надзвичайно важливою особливістю препарату *РАТИБОР*™ є його здатність проникати всередину рослини і переміщуватись по її судинах у нові відростаючі пагони і листя, надійно захищаючи навіть необроблені препаратом частини рослин протягом 20–25 днів.

◆ Дощ, що пройшов через годину після потрапляння *РАТИБОРу*™ на листя, вже не впливає на ефективність проти шкідників.

◆ Крім цього, препарат, що потрапив на ґрунт, через коріння теж надходить у рослину і господарю не потрібно повторювати обробіток картоплі після дощу!

Одним з моментів, який часто зневажають, є те, що колорадський жук не єдиний шкідник картоплі. Всього на картоплі виявлено близько 80 видів комах-шкідників. Одними з найбільш підступних є попелиці – переносники шкідливих для рослин вірусів. Такі віруси, потрапивши всередину рослин картоплі, здатні за 2–3 роки перетворити найкращий сортовий посадковий матеріал в ніщо. У цьому випадку слід використовувати саме *РАТИБОР*™, системна дія якого є ідеальним засобом захисту від різних шкідників. Суть такої дії полягає у тому, що *РАТИБОР*™, проникаючи всередину рослини, робить її на деякий час отруйною для шкідників, що живляться її частинами. Ефективність препарату проявляється у широких межах температур, незалежно від терміну внесення. *РАТИБОР*™ є високоефективним також і проти картопляної молі – шкідника не менш небезпечного, ніж колорадський жук.

Суттєвою перевагою саме РАТИБОРу™ є рівномірне розповсюдження препарату по рослині і найважливіше – він не накопичується в бульбах. Для рослини РАТИБОР™ нешкідливий, а людина може не боятися хімічних залишків у бульбах!

Сьогодні картопля в Україні майже повністю вирощується силами власників присадибних ділянок. В той же час надійний захист її можливий, на жаль, лише за допомогою хімії. Постає важливе питання: хімічні препарати мають бути безпечними для людини та довкілля. Адже, на відміну від великих господарств, де внесення хімії доручене кваліфікованим спеціалістам, на присадибних ділянках цим займаються переважно непідготовлені люди. Препарат *РАТИБОР*™ є безпечним для людини і не накопичується в ґрунті та рослинах, і, найголовніше, в бульбах, за умов дотримання рекомендацій щодо застосування препарату.

Препарат *РАТИБОР*™ успішно пройшов усі передбачені законодавством України випробування і рекомендований Національним аграрним університетом, Інститутом захисту рослин, Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством екології та природних ресурсів України для широкого впровадження для захисту картоплі від колорадського жука. У квітні 2004 р. очікується його офіційна реєстрація на яблуні та сливі проти таких шкідників, як попелиці, плодожерки та інші.

P.S. Компанія "Презенс" зробила ще один подарунок споживачам. Тепер препарат має нову, зручнішу і безпечнішу упаковку. В першу чергу справді хочеться відзначити її зручність, продуманість та надійність. Захист від підробок реалізований відповідно до всіх стандартів сучасності. Кожний флакон має герметично запаяну горловину, шкалу дозування і йде в окремій коробці, з детальною інструкцією.

Для використання препарату достатньо лише натиснути виступом кришечки на запаяну горловину. Після цього необхідно перевернути флакон і, орієнтуючись на шкалу дозування, видавити потрібну норму препарату. Весь процес займає не більше хвилини.

Але це не всі добрі новини! Довершеність нової упаковки препарату РАТИБОР™ не позначилась на його ціні! Компанія "Презенс" свідомо не підвищує ціну, залишаючи минулорічну, бо впевнена, що і Ви спробуєте РАТИБОР™ та переконаєтесь у надійності та ефективності препарату!

Велика кількість переваг препарату *РАТИБОР*™ робить його надійним сучасним засобом боротьби з колорадським жуком та іншими небезпечними шкідниками. Проте неправильне застосування препарату може погано позначитись на його ефективності і, крім цього, може завдати шкоди людині. Кілька порад з цього приводу не завадять навіть досвідченим господарям.

1. Користуйтесь ранцевим обприскувачем. При його відсутності звичайно використовують відро і віник, проте в цьому разі ви витратите набагато більше препарату, ніж потрібно. Крім того, хімічна обробка за допомогою відра і віника небезпечна для здоров'я людини.

2. Не слід плутати такі поняття, як норма витрати препарату *РАТИБОР*™ на сотку та кількість препарату на одне відро води. Основою дії *РАТИБОРу*™ є його кількість, витрачена на одиницю площі, – це 2 мл на одну сотку. Але *РАТИБОР*™ слід розчиняти у воді перед внесенням. Постає питання: скільки препарату необхідно додати в одне відро води? Аби відповісти на нього, слід чітко знати, скільки води витрачає ваш обприскувач при обробці однієї сотки. Для цього слід заміряти площу 10х10 м, залити чисту воду в обприскувач та рівномірно покрити розпиленою водою відміряну ділянку. Після цього визначити об'єм води, який витратився. Різні обприскувачі витрачають на сотку різний об'єм води (від 3 до 9 л), залежно від їх марки та стану.

Наприклад, ми визначили, що обприскувач витрачає 5 л води на 1 сотку. А нам необхідно внести *РАТИБОР*™ у кількості 2 мл на сотку картоплі. Таким чином, 2 мл препарату *РАТИБОР*™ мають бути внесені разом з 5 л води – на одну сотку. Отже, на одне стандартне відро об'ємом 10 л у нашому випадку слід додати 4 мл препарату *РАТИБОР*™. Радимо вам провести таке "випробування" вашого обприскувача самостійно, аби точно визначити витрату води.

3. Не слід проводити обробку ділянок розчином препарату *РАТИБОР*™ у вітряну погоду.

4. Найкращий час для обробки – ранок або вечір.

5. Використовуйте тільки чисту воду для приготування розчину. Пам'ятайте, що брудна вода може знизити ефективність будь-якого препарату.

Н.М. Березницька,
доцент кафедри
хімічного захисту рослин

Ліцензія: Серія АА №315920 від 25.09.2002 р.

Шановні читачі!

Редакція журналу „Квіти України" вирішила піти на зустріч побажанням читачів з оформленням передплати на журнал безпосередньо через редакцію.

Щоб оформити передплату на журнал „Квіти України", заповніть передплатний купон. Виберіть прийнятний для вас варіант передплати, кількість номерів. Не забудьте вказати, з якого номера ви починаєте передплату, а також досилання яких номерів вам потрібне.

Перевага передплати через редакцію полягає в тому, що ви можете отримати річну передплату навіть у середині року.

Свої контактні дані на полях купона пишіть дуже чітко (краще друкованими літерами), заповнюючи усі графи.

Заповніть документ про оплату (повідомлення). Це може бути форма, яка надається, так і будь-який платіжний документ ощадбанку, а ця форма може послужити взірцем.

Будь ласка, не забудьте вказати своє прізвище, ім'я, по батькові, а також повну домашню адресу та ідентифікаційний код.

У графі „За передплату на журнал „Квіти України" необхідно указати, з якого номера ви оформили передплату і загальну суму. (Ціна одного номера 64 сторінки) з доставкою — 6,80 грн.

Крім того, оплатити передплату можна грошовим поштовим переказом через поштові відділення зв'язку України. Реквізити див. у платіжному документі. Обов'язково візьміть квитанцію про сплату і зберігайте у себе.

Оформіть платіжний документ у найближчому відділенні ощадбанку або поштовому відділенні зв'язку (переказом). Квитанцію про оплату будете зберігати у себе, її копію разом із заповненим передплатним купоном необхідно надіслати на адресу:

п/с 208, „Квіти Укрaни", Київ-2, 02002.

Повідомлення	Отримувач платежу КП "Редакція журналу "Дім, сад, город" 26006026435831 (Поточний рахунок) 25662848 (Код ЄДРПОУ) Установа банку **В Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "УКРСОЦБАНКУ"** 322012 (МФО банку) Прізвище, ім'я та по батькові ____ Ідентифікаційний номер ____ адреса ____
	Вид платежу: **За передплату на журнал "КВІТИ УКРАЇНИ", починаючи з номеру** ____ Сума ____ Пеня ____ Всього ____
Касир	Платник
Квитанція	Отримувач платежу КП "Редакція журналу "Дім, сад, город" 26006026435831 (Поточний рахунок) 25662848 (Код ЄДРПОУ) Установа банку **В Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "УКРСОЦБАНКУ"** 322012 (МФО банку) Прізвище, ім'я та по батькові ____ Ідентифікаційний номер ____ адреса ____
	Вид платежу: **За передплату на журнал "КВІТИ УКРАЇНИ", починаючи з номеру** ____ Сума ____ Пеня ____ Всього ____
Касир	Платник

Квіти України – твій улюблений журнал

Передплатний купон на журнал „Квіти України"

Так ! Я хочу отримувати журнали "Квіти України" в 2004 р.	Будь ласка, заповніть купон друкованими літерами:
Я передплачую:	Прізвище
Передплата на **6 номерів** 40 грн. 80 коп.	Ім'я
Передплата на **5 номерів** 34 грн. 00 коп.	По батькові
Передплата на **4 номери** 27 грн. 20 коп.	Індекс
Передплата на **3 номери** 20 грн. 40 коп.	Область
Передплата на **2 номери** 13 грн. 60 коп.	Район
Передплата на **1 номер** 6 грн. 80 коп.	Населений пункт
з доставкою	Вулиця
	Квартира
	Телефон

Передплата на журнал „Квіти України"

Якщо Ви бажаєте оформити передплату, вам необхідно заповнити передплатний купон і проплатити вартість передплати з доставкою в Ощадбанку (див. Повідомлення на звороті) або ж поштовим переказом на розрахунковий рахунок № 26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ „Укрсоцбанку", МФО 322012, код 25662848. Копію поштового переказу або платіжного доручення (Повідомлення) і передплатний купон надіслати на адресу: "Квіти України", п/с 208, Київ-2, 02002.

Кожний передплатник отримає подарунок (пакет насіння квітів).

Журнали починаємо висилати з моменту надходження грошей на наш рахунок. Клієнт отримує журнали безпосередньо з редакції, заклеєними в конвертах. Пошті за пересилку не сплачує.

На прохання наших читачів редакція журналу "Квіти України" продовжує фотоконкурс "Діти і квіти" та починає новий конкурс "Найкращий куточок мого саду". Надсилайте свої фотороботи з короткими поясненнями-текстівками до них на адресу редакції. Найцікавіші з них будуть надруковані на сторінках нашого журналу і відзначені нагородами: великою добіркою цікавої літератури видавництва "Дім, сад, город", насінням квітів, овочів та декоративних трав. За наявності заадресованого конверта фотороботи повертаємо.

Висаджуючи горіх, враховуйте особливості мікроклімату

Ми живемо в благодатному краї – Бессарабії з родючими грунтами. Лютих зим у нас не буває. Проте степ дає про себе знати сильними вітрами. Рідко, але буває після відлиг наприкінці лютого – у березні температура повітря знижується до -15°С. Ми хочемо посадити велику плантацію горіха грецького, то ж бажаємо знати, як захистити від весняних заморозків молоді дерева горіха на великих масивах (8–20 га). На яких схилах краще посадити горіх грецький, якими саджанцями?

Б.В.Максименко,
м. Ізюм, Одеська обл.

З подібною пропозицією створити насадження горіха грецького на півночі Харківщини (с. Рогозянка Золочівського району) звернувся до мене А.В.Заярний. Деякі фермери бажають створити захисні лісосмуги також з участю грецького горіха і просять розповісти, в яких місцях краще висаджувати горіх.

Останнім часом дедалі більше власників земельних ділянок вкладають кошти у створення плодових насаджень. Але лише дехто цікавиться горіхом грецьким. Чому? Мовляв, довго чекати віддачі, адже перший відчутний урожай горіхів буде лише через 10–15 років. І тому відрадно, що є люди, які турбуються про майбутнє. Не на всіх же земельних ділянках вирощувати зернові культури та соняшник. Поливати теж не скрізь доцільно.

В яких же умовах вигідно вирощувати горіх грецький? Верхня частина схилів будь-якої експозиції, крім південної та південно-західної. То – виноградні схили. На перший погляд це дивно. Але проаналізуймо. Зимостійкі форми горіха грецького витримують зниження температури повітря взимку до -26–28°С. Після тривалих відлиг у другій половині зими – на початку березня зимостійкість дерев знижується на 8–10°С. Це підтвердили дослідження, проведені вченими Центрального ботанічного саду АН Білорусі та мої аспірантські дослідження. Південні схили краще прогріваються. Рослини, які там ростуть, у т.ч. й горіх, раніше виходять із стану зимового спокою, а відтак зимостійкість їх знижується.

На південних схилах більша різниця максимальної денної та мінімальної нічної температури повітря у сонячні прохолодні пізньозимові або ранньовесняні дні. Дерева страждають від сонячних опіків і морозобійних тріщин. Саме через це для садіння дерев горіха грецького малопридатні також знижені ділянки рельєфу і особливо замкнуті улоговини. Середня частина схилу і рівнинні ділянки займають проміжне положення.

Слід також враховувати, що найбільша добова амплітуда температури повітря і мінімальні її значення біля поверхні землі, снігового покриву. Мінімальна температура повітря над сніговим покривом і на висоті 3 м може різнитися на 3–4°С. Молоді дерева горіха грецького менш зимостійкі від своїх дорослих родичів. Після підмерзання вони утворюють декілька стовбурів, крона їх низько галузиться. Саме цього не слід допускати. До висоти 1,5 м найкраще формувати у горіха грецького лише один штамб. І лише потім закладати перший ярус крони. Це зменшить ризик підмерзання гілок у майбутньому.

Коли краще обрізувати горіх грецький? Навесні, на початку відростання молодих пагонів (І та ІІ декади травня). Зайві молоді пагони можна виламувати на початку їх відростання. Крона дорослих дерев потребує лише санітарного обрізування. Рани замазують садовим варом або олійною фарбою.

Щоб зменшити рівень зимових пошкоджень горіхових дерев, штамб і основу скелетних гілок білять до лютого – початку березня. Я це роблю пізно восени, додаючи водоемульсійну фарбу. Побілені штамби менше нагріваються вдень, дерева дещо пізніше пробуджуються від зимового спокою, а відтак зимових пошкоджень буде менше. Є ще кілька способів затримати початок сокоруху, але вони придатні лише для присадибних ділянок.

Схема садіння дерев горіха грецького 8–10х10–12 м. Доцільно у перші роки на ділянці вирощувати інші культури: у міжряддях – овочі, а ряди можна ущільнити скороплідними плодовими (персик, абрикос, алича великоплідна тощо) або кущовими ягідними культурами (смородина чорна, порічки, малина).

Сіяти горіхи чи використовувати 1–2-річні саджанці? Сіянці стійкіші в екстремальних умовах вирощування. Саме шляхом сівби насіння краще створювати захисні лісосмуги з участю горіха грецького. Схожість насіння тонкошкаралупних великоплідних форм цієї культури дуже часто низька. Тому промислові насадження доцільно створювати 1–2-річними саджанцями. У Бессарабії, на Буковині можна використовувати щеплені саджанці. З просуванням у північно-східному напрямку збільшується ймовірність їх підмерзання. До того ж, вирощування таких саджанців потребує значних коштів, висококваліфікованих фахівців. Якщо вирішили плантацію горіха створювати сіянцями, то насіння слід відбирати із великоплідних, тонкошкаралупних, урожайних, зимостійких місцевих форм та сортів горіха грецького.

Багатьох читачів здивує: на Харківщині і про промислову плантацію горіха грецького?! Але є тут чимало місцевих чудових форм цієї культури. Однак зауважу – з просуванням у північно-східному напрямку слід вибагливіше ставитися до підбору місця для майбутнього насадження. Мікрокліматичні умови, у даному разі, відіграють вирішальну роль у доцільності вкладання коштів, вирощуванні горіха грецького.

Горіх грецький – одна з найулюбленіших моїх плодових культур. Ще у студентські роки я відібрав ряд тонкошкаралупних, урожайних, зимостійких форм горіха. Зараз чекаю на четверте їх покоління, щоразу відбираючи найкращі дерева для розмноження.

Головне – бажання і наполеглива праця. І у вас буде свій горіховий сад.

О.В.Яхимович,
канд. с.-г. наук,
смт Краснокутськ, Харківська обл.

Люблю і вирощую сухоцвіти

Квіти – одне з найпрекрасніших творінь природи, своєрідний еквівалент усього найсвятішого, найзаповітнішого і невимовного, що приховане в глибинах людської душі.

Вирощую і люблю різні квіти, але перевагу віддаю сухоцвітам.

Складання букетів чи композицій із сухоцвітів дуже приємне заняття, що дає втіху і задоволення. Інколи вдалу композицію можна прирівняти до маленького витвору мистецтва.

Асортимент декоративних рослин для зимового букета різноманітний і багатий.

Одні рослини цікаві навесні у період пуп'янка, другі – влітку під час цвітіння, треті – восени, коли достигають їхні плоди.

Коли я створюю букет чи аплікацію, то робота з таким "матеріалом" для мене справжнє свято. Свято для душі і банкет для очей.

Квіти з групи сухоцвітів дають можливість створювати аплікацію чи букет, котрі ніколи не повторюються. Ти сам собі художник, а для фантазії немає меж.

Маю колекцію більше тридцяти рослин із групи сухоцвітів, котрі влітку прикрашають квітник, а взимку, кімнату, вносячи в житло особливий настрій, нагадують про сонячні літні дні барвисті та яскраві, ніби ситець.

У вирощуванні сухоцвіти невибагливі і не потребують до себе якоїсь особливої уваги, лише слід своєчасно висадити, прополоти, полити.

Амобіум крилатий (Ammobium alatum). У перекладі з грецької – це рослина пісків. Багаторічник, котрий у наших природних умовах вирощують як однорічник. Холодостійкий, світлолюбний, висотою 50–80 см. Квітконоси міцні, розгалужені, крилаті, закінчуються 1–5 квітками, кошиками білого кольору з жовтою серцевинкою.

Розмножується насінням, яке висівають у відкритий грунт наприкінці квітня. До грунту невибагливий. Площа живлення 25x30 см. Квітконоси для засушування зрізую, коли суцвіття ще не розкриті, щоб жовта серцевинка не почорніла.

Геліхрізум (Helichrysum). На грецькій мові helios – сонце, chrysos – золотий. За формою і забарвленням суцвіття у нас в Україні цей багаторічник культивується як однорічник. Суцвіття-кошики діаметром 4–7 см жовтого, оранжевого, червоного та білого кольорів. Розмножується насінням, яке висівають у квітні–травні. Площа живлення 20x30 см. Використовують головним чином для сухих букетів. З цією метою зрізують суцвіття, коли ще квітка недозріла (тичинки не розкриті), але вже у фазі пофарбованого суцвіття. В'яжу в пучки по 25 шт. і підвішую суцвіттями донизу.

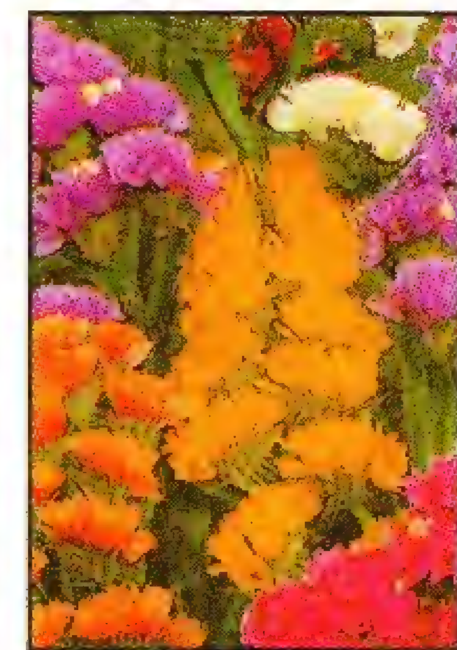

Красива в сухих букетах і целозія (Celosia S.). Вирощую **целозію сріблясту гребінчасту, або півниковий гребінець (C.argentea)**. Це – однорічник. Маю високорослу форму з гребенеподібними суцвіттями темно-червоного і жовтого забарвлення.

Целозія периста (C.argentea plumosa Voss.) – однорічник з прямим стеблом, висотою 20–60 см, який закінчується суцвіттям-китицею, жовтого, яскраво-оранжевого, яскраво-червоного, темно-червоного кольорів. Дуже красиві низькорослі сорти: Фойєрфедер – червоний і Гольдфедер – золотисто-жовтий, котрі також можна вирощувати і як горщикову культуру.

Целозія колоскова Рожевий фламінго (C.hattoni Pink Flamindo) – висота 60–80 см. Суцвіття – колосок ніжно-рожевого кольору. Целозія тепло- і світлолюбна рослина, не витримує заморозків. Розмножується насіням, розсадою.

Насіння висіваю в теплицю у березні–квітні. Розсаду висаджую у відкритий грунт у травні. Площа живлення 25–30 см.

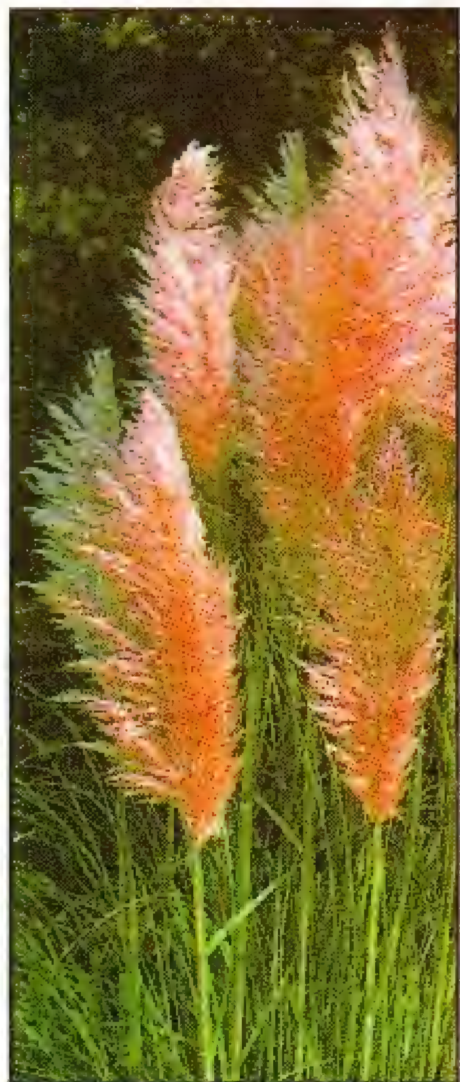
Кермек, статіце (Statice) заслуговує особливої уваги як невибаглива високодекоративна рослина багатопланового використання.

Вирощую дві форми: кермек татарський (Limonium tataricum) – багаторічник, морозостійкий, з дрібними білими квіточками, і кермек виїмчастий (Limonium sinuatum) – багаторічник, який у нашій зоні культивується як однорічник з білими, рожевими, червоними, темно-фіолетовими, бузковими, яскраво-жовтими суцвіттями. Розмножується насінням, яке в лютому–березні висіваю на розсаду. На постійне місце у відкритий грунт акліматизовану і розпікірувану розсаду висаджую у травні–червні. Площа живлення 30x45 см. Багаторічна форма розмножується як насінням, так і поділом кореневища.

Зрізані й висушені суцвіття зберігають колір упродовж декількох років.

Катананхе (Catananche). Багаторічна рослина з багатоплановим застосуванням. Розмножується насінням і поділом кореневища. Суцвіття поодинокі ромашкоподібні, квітки білого або ледь голубого кольорів. Коли вирощується з насіння, квітує на другий рік. Невибаглива, морозостійка.

Кортадерія, або помпаська трава (Cortaderia selloana) – декоративний багаторічник висотою 1,5–2 м з китицями білого і рожевого забарвлення. Розмножується насінням (яке дуже дрібне) і поділом кореневища. На зиму дорослі рослини бажано накривати. Для зимових букетів зрізую і висушую повністю розкриті китиці суцвіття.

Вирощую також **геліптерум, ксерантемум, ворсянку посівну, гомфрену головчасту, лонас однорічний** та інші сухоцвіти.

Чудовим доповнюючим матеріалом для зимових букетів слугують декоративні злаки: **бріза (Brisa)**, усі форми **щетинника (Pennisetum), зайцехвіст (Lagurus), чумиза, сорго, фаляріс (Phalaris canariensis)**. Злаки заготовляють для зимових букетів, коли колоски і китиці ще не пожовтіли і поміщають у вазу без води, щоб надати природних пониклих ліній. Або підвішують пучки злаків суцвіттями донизу у добре провітрюваному приміщенні. Для такої мети найбільш придатне горище, на якому темно, сухо, чисто і гарна вентиляція.

Для зимових букетів і композицій придатні будь-які вази, але краще брати керамічні, прості за формою. Щоб красиво оформити букети чи композиції із сухоцвітів, потрібні удержувачі. Легкі сухі букети можна закріпити за допомогою пластиліну чи вологого піску.

Я користуюся м'яким нержавіючим дротом, який зібгавши кладу на дно вази. Утворена сітка підтримує рослини в бажаному напрямку.

Красиві оригінальні настінні композиції можна виготовити із **грибів-трутовиків**. Перш ніж сушити такий гриб, в його тілі потрібно зробити отвори, куди вставити пластилін. Коли гриб підсохне, в пластиліні закріплюють красиво вигнуту суху гілку, сухоцвіти, злаки.

Усім букетам і композиціям із сухоцвітів особливої святковості надають коробочки льону посівного, пофарбовані бронзовою чи срібною фарбою, а авангардизму – тоненькі гілочки верби пониклої, закручені в красиві кучері-локони.

Особливих правил та вказівок для створення букетів із сухоцвітів немає.

Запасіться матеріалом, котрий, аби не пересихав, зберігайте в прохолодному сухому місці, набором інструментів: гострий ніж, пінцет, секатор, ножиці, м'який дріт, харчові барвники, вази.

Починаючи створювати зимовий букет, не хвилюйтеся. Створюйте його з піднесеним настроєм, спокійно, уважно, щоб ні очі, ні руки, ні ваше серце не були в полоні якихось там правил і не стримували вас. І пам'ятайте, що ви в своєму творінні відображаєте велику Природу.

Валентина Турчина,
м. Полтава

МАСТИТ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ

Мабуть, немає жодного ветеринарного спеціаліста, у якого не виникло б гіркого відчуття після огляду вибракуваних молодих корів з державних молочних ферм. Молоко у такої корови густе, жовто-зеленого кольору, з домішками гною. Ці тварини вибракувано, бо вони втратили здатність виробляти якісне молоко, а причина – запалення молочної залози, тобто мастит!

ЩО Ж ТАКЕ МАСТИТ?

Мастит – запалення молочної залози, яке виникає внаслідок дії несприятливих чинників у ссавців. Тварини, що захворіли на мастит, пригнічені, апетит знижений, температура тіла підвищена. Уражена частина вимені збільшена, ущільнена, хвороблива. На мастит доволі часто хворіють і кобили, вівці, кози, свині та собаки, але найуразливішим для господаря є захворювання молочної худоби, оскільки через цю хворобу знижуються надої, а іноді й повністю втрачається молочна продуктивність.

ПРИЧИНИ, З ЯКИХ ВИНИКАЄ МАСТИТ

Запалення молочної залози виникає внаслідок травмування вимені та сосків (рани, забиті місця, тріщини шкіри сосків); за інфекційних захворювань – туберкульозу, бруцельозу, ящуру, актиномікозу, віспи; захворювання інших систем організму: ендометриту, затримання посліду, атонії матки, остеомаляції, ацетонемії, гіповітамінозу; гастроентериту, атонії передшлунків; отруєння сечовиною, нітратами, нітритами, отруйними рослинами; переохолодження тварин та утримання їх у вологому приміщенні, за нестачі підстилки; пропуску чергового доїння, неповного видоювання, неправильного запуску тощо.

МАСТИТ АБО НАБРЯК ВИМЕНІ, ЯК ВІДРІЗНИТИ?

У тварин часто трапляється до- та післяпологовий набряк вимені, який може зумовити мастит. За зовнішніми ознаками він схожий на мастит: вим'я збільшене, його шкіра холодна ... ії, після натис... лу- н... до- ... че ... и ... о ... і- ... а- ... ю. ... ний ... л (за ... бігом: ... снів) і ... прояву ... аний), а

залежно від фізіологічного стану вимені лактаційний, мастит запуску та сухостою. Доволі часто розвивається абсцес, або флегмона вим'я, із хворої чверті видоюється гнійно-катаральна рідина, часто з домішками крові.

ЯК ПРАВИЛЬНО ДОЇТИ КОРОВУ, ЯКЩО У НЕЇ МАСТИТ?

Доїти тварину необхідно в чистому одязі, чистими руками. Перед доїнням вим'я миють теплою водою і насухо витирають чистим рушником. Доїти треба кулаком, захоплюючи сосок усією рукою і швидко стискаючи його згори донизу, по черзі загинаючи пальці: спочатку великий і вказівний, потім середній і т.д. Коли доять пальцями (щипком), у корови з'являються болючі відчуття, можуть травмуватися тканини соска. За гострої форми маститу доїти необхідно через 2–3 години, за підгострої та хронічної – інтервал між доїнням не змінюється. За катаральної форми маститу для розрідження згустків казеїну до чверті вимені вводять 20–60 см³ 1–2%-ного розчину харчової соди.

ЩО РОБИТИ З МОЛОКОМ ВІД ХВОРОЇ ТВАРИНИ?

Молоко від хворих на мастит тварин водянисте, вершки стають тягучими, слизуватими, пластівчастими. Молоко, видоєне від тварин у період лікування антибіотичними препаратами та деякий час після нього (воно містить лікарські речовини), забороняється використовувати з харчовою метою. Таке молоко після кип'ятіння можна використати для годування молодняка.

ЯКИЙ КОРМ МОЖЕ ЗУМОВИТИ ЗАХВОРЮВАННЯ НА МАСТИТ ТА ВИКЛИКАТИ ЗМІНИ В МОЛОЦІ?

Існує зв'язок між годуванням тварин рослинами, багатими на фітоестрогени (конюшина, люцерна, кукурудзяний силос) і виникненням у корів маститів. Фітоестрогени зменшують захисні сили організму й тим самим стимулюють розвиток патогенних мікроорганізмів, які безпосередньо спричинюють мастит.

Часто на пасовиці трапляються рослини, поїдання яких може завдати шкоди тварині, знизити молочну продуктивність. Отруйною для корови є соковита зелена конюши-

на після дощу або рясної роси, коли тварина з'їсть її, будучи голодною. Отруйні також боби і зелені рослини люпину білого, жовтого, синього, особливо в посушливі роки, а також насіння й солома. У період цвітіння отруйний лядвенець рогатий. Буркун білий у період квітування містить велику кількість кумарину. В сіні, ураженому пліснявою, кумарин перетворюється в дикумарин, який ще отруйніший. Гречка посівна отруйна в період цвітіння, небезпечні зерно, солома або полова в сонячні дні, у посуху. Голівки зелених рослин та полова льону посівного містять отруту.

Багато рослин, які іноді корова їсть охоче, знижують якість молока і молочних продуктів, тому власник корови має знати ці рослини, щоб не допустити їхнього згодовування у великій кількості. До таких рослин належить *калюжниця болотяна* – знижує надої; *кисличник звичайний* – молоко легко згортається, масло погано збивається; *блошниця простерта* – молоко і м'ясо пахнуть блощицями; *молочай хрящуватий, городній* – молоко набуває червонуватого кольору, неприємного смаку, знижуються надої; *незабудка болотяна та польова* – молоко стає синюватим; *пижмо звичайне* – молоко гірке з камфорним запахом; *полин* – додає молоку гіркого смаку; *ромашка лікарська* – погіршує смак молока (суха нешкідлива); *редька дика* – молоко набуває смаку редьки; *очерет звичайний, хвощ болотяний* – молоко водянисте з болотяним присмаком, синюватого кольору, надої знижуються; *щавель кислий* – додає молоку кислого смаку; від *талабану польового* молоко має часниковий запах, надої знижуються.

С.Г. Поперечна,
лікар ветеринарної медицини

Чому хворіють телята

Найпоширеніші незаразні хвороби новонароджених телят: молозивний токсикоз, проста і отруйна диспепсія, казеїно-безоарна хвороба. З-поміж заразних – колібактеріоз, анаеробна енеротаксемія, ротовірусна інфекція та ін.

Однією з причин виникнення хвороб новонароджених телят є порушення обміну речовин, яке виникає внаслідок неповноцінного годування тільних корів, відсутність моціону, порушення ветеринарно-санітарних правил вирощування молодняка.

Нестача білків, вітамінів та мінеральних речовин за незбалансованої годівлі корів, призводить до порушень пластичних процесів у плода, народження слабких недорозвинутих телят із функціональними змінами травної системи, з низьким рівнем захисних механізмів до умов довкілля.

Якщо ж господар годує щойно отелену корову чи неякісним сіном, чи іншими кормами низької якості, це призводить до порушень обміну речовин і нагромадження в молозиві отруйних продуктів, які зумовлюють розлад травлення у телят. Змінюється і склад молозива. Хворі телята часто випорожнюються, до того ж рідким калом.

Температура тіла в них у межах норми. Під час захворювання короткочасно підвищується до 40–41°. З'являються ознаки отруєння, у калі домішки крові, фекалії набувають гнильного запаху, спостерігаються судоми, загальне пригнічення, западають очі.

Лікуючи телят з такими ознаками хвороби, насамперед, необхідно застосувати дієту і здійснювати заходи, спрямовані на усунення зневоднення організму, патогенної мікрофлори. Ці заходи сприятимуть відновленню функцій органів травлення, підвищенню опірності організму до захворювання.

ЛІКУЄМО ЗНЕВОДНЕННЯ

Щоб запобігти зневодненню організму, використовують розчин солей: 5 г хлористого натрію, 0,25 г хлористого калію, 19 глюкози на 1 л води.

Сольові розчини можна вводити підшкірно, внутрішньовенно, внутрішньочеревно.

Кількість розчину залежить від ступеня зневоднення організму. Якщо воно незначне (стан задовільний, температура тіла в нормі) використовують 2–2,5 л розчину за добу, а за значного – 4–4,5 л.

Хворих телят розпочинають лікувати так: на один раз зменшують випоювання молозива і дають теплий сольовий розчин з деревію, щавлю кінського, шавлії лікарської, звіробою, ромашки.

Відвари з трав дають по 10 мл на 1 кг маси теляти двічі-тричі на день. Після цього поступово дають молозива, починаючи з 0,5 л. Розводять його теплим 0,5%-ним розчином солі або глюкозо-сольовим розчином до відповідного об'єму.

Для боротьби з хвороботворними та гнильними мікроорганізмами застосовують антимікробні препарати (на 1 кг маси тіла); фталазол – 0,015–0,03 г, сульфагін – 0,3–0,5 г, хлортетрациклін та окситетрациклін гідрохлорид – 0,015–0,022 г, діарекс – 0,2 г.

Щоб відновити дію органів травлення, застосовують шлунковий сік. Захисні сили теляти посилюють розчин глобулінів. Призначають також ацидофільні бульйонні культури, доброякісне молоко.

О.І. Лашко

Що ми знаємо про холеру курей та як з нею боротися!

Пастерельоз. Ця інфекційна хвороба уражує всі види птиць, супроводжується високою смертністю.

Маючи птицю у своєму господарстві, ми щоденно спілкуємося з нею, знаємо її характер, поведінку, який її стан, що має неабияке значення для запобігання заразних та незаразних хвороб. А їх, на жаль, поміж птиці зустрічається вельми багато.

Якось, вийшовши до птиці, ви побачили тривожну картину: на підлозі лежали трупи, хоча ще вчора не зауважували ніяких ознак хвороби. І тут раптова смерть. Можете запитати, від чого могло таке статися. Відповідаю: "Від цієї ж холери". За надгострого перебігу холери якраз і стається раптова смерть птиці, без будь-яких ознак хвороби.

Інколи за перебігу хвороби у птиці пригнічений стан, посиніння гребінця.

І за подібного стану спостерігаємо таку картину: птиця в'яла, сонлива, наїжачене пір'я, деяка сховала голову під крило, апетит майже відсутній, підвищена спрага, гребінців і сережки мають синюшне забарвлення, важке дихання, чути хрипи, виділення слизу з носа, у деяких – проноси, у калових масах домішки крові. За цього перебігу птиця гине протягом 2–3 діб, від 50 до 80%.

За підгострого перебігу у птиці сильний пронос, дихання важке й швидке, посинілі сережки та гребінці, сильне пригнічення. За такого стану птиця гине упродовж 4–7 діб.

При хронічному перебігу спостерігається запалення тканин сережок, підщелепового простору, підочкоямкових синусів (пазух), суглобів кінцівок, основа пальців інколи припухла розміром від горошини до лісового горіха.

Падіж за такого перебігу невеликий. Хвороба може тривати місяцями.

Шановні господарі! Клінічних ознак недостатньо для того, щоб запідозрити холеру у птиці. Тому ми повинні зробити розтин птиці, що загинула, для того, щоб зорієнтуватися, що далі робити.

Розрізаючи труп (курчат, курей, бройлера і т.д.) за надгострого перебігу, бачимо наповнення кровоносних судин серця, печінки, селезінки, нирок, а в навколосерцевій сорочці рідина (ексудат), тобто патзміни, як і клінічні ознаки виражені слабо.

За гострого перебігу зауважуємо множинні крововиливи, як крапчасті, так і плямисті на серці (воно ніби облите кров'ю), серозній оболонці кишківника, особливо на 12-палій кишці, на поверхні печінки, селезінки, нирок.

У кишківнику катарально-кровоточиве запалення: стінка ущільнена, слизова набрякла з крапчастими та смугастими крововиливами, вміст кров'янистого кольору. Печінка жовтувата, крововиливи, множинні вогнища некрозу (змертвіння) сірувато-жовтого забарвлення.

Селезінка збільшена, з дрібними вогнищами некрозу в пульпі (м'якуші) і крапчасті крововиливи під капсулою. У порожнині серцевої сорочки накопичена рідина (ексудат).

Легені в стані набряку і застійного повнокров'я, можуть бути некротичні вогнища. Падіж становить від 10 до 30%.

За надгострого перебігу вище перелічені ознаки менше виражені. За хронічного – можемо бачити паталогічні зміни в сережках (особливо в півнів) або в суглобах (вони потовщені, деформовані), в їхній порожнині серознофібрінозний ексудат або сироподібні маси.

Запитаєте: а чим же ця хвороба зумовлюється? Збудник – це маленька бактерія у вигляді короткої палочки величиною 0,3–1,3 мк.

Інкубаційний період – від 24 годин до 10 днів.

Ця хвороба часто переноситься разом з колібактеріозом, стафілококозом, стрептококозом, інфекційним бронхітом, заразним нежитем, мікоплазмозом і супроводжується високою смертністю.

Переносниками інфекції є миші, щурі, дикі птахи. Перезараження птиці відбувається через повітря та аліментарно (корми, вода).

Ослаблюється організм птиці внаслідок нестачі в раціоні вітамінів, амінокислот, перегрупування, транспортування, переохолодження та утримання її в незадовільних умовах.

ЯК БОРОТИСЯ З ЦІЄЮ ХВОРОБОЮ ТА ЯК ЇЙ ЗАПОБІГАТИ?

Профілактика та лікування:

1. Дотримуватися високої санітарної культури у приміщенні, загорожі, у дворі, де утримується ваша птиця. Це – головна умова.

2. Постійне вибирання посліду, санація приміщення, регулярна побілка стін негашеним вапном, дезинфекція вірконом С, віроцидом СІД-2000, формаліном та іншими дезінфектантами, які є у вашому краї.

Якщо їх немає, то слід звертатися до НВП "Біо-тест Лабораторія", м. Київ, вул. Ушинського, 25-а, тел. 495-10-80, 241-11-39, 243-72-52, тут можна отримати і препарати, і належну консультацію.

3. Повноцінне і збалансоване годування за поживними речовинами, вітамінами, амінокислотами та мінеральними речовинами. Це – запорука здоров'я птиці та належна віддача від неї.

4. Якщо уже появилася у вашому дворі ця хвороба на дорослій птиці і встановлено достеменний діагноз у ветлабораторії, доцільно, аби позбутися втрат від падежу, її краще забити. Умовно здорову птицю пролікувати антибіотиками та сульфаніламідними препаратами. Найдієвіші сучасні антибіотики зарубіжних фірм: байтрил 20%-ний, енроксіл 10%, флоксидин 10%, нарацилін, флубактин, гентаміцин та інші.

5. Не можна купувати птицю чи то у дворі, чи в ПС, чи на ринку, не знаючи, наскільки вона благополучна. Інакше є небезпека завезти цю чи іншу хворобу до свого двору, з якою нелегко боротися.

6. Для профілактики пастерельозу курей, індиків, качок, гусей можна застосувати вакцину того чи іншого виробника. Є також вакцина нашого українського виробника (Дніпропетровська біофабрика).

7. За виникнення хвороби обов'язково дезінфікувати (аерозольно) йодистими препаратами, вірконом С, віроцидом у присутності птиці – тричі на тиждень.

8. З питань діагностики, дезінфекції, дератизації (знищення щурів, мишей), лікування, вакцинації звертатися негайно до ветлікарів.

Н.Я. Боцуляк,
ветлікар-консультант

Сказ – небезпечна хвороба!

Веселий гурт хлопчаків простував через ліс до озера відпочивати. Та раптом один з них помітив, як поміж дерев повільно рухалася лисиця. Підійшов до неї, узяв на руки. Вона не намагалася втікати, лише вкусила за палець.

Хлопець змайстрував поводок і на ньому повели лисицю до озера, прив'язали до дерева, а вже через кілька годин вона загинула. Хтось із дорослих, підозрюючи небезпеку, порадив обов'язково віднести труп лисиці до ветеринарної лабораторії для дослідження. Результати дослідження довго не забарилися. Мікроскопічно в головному мозку лисеняти, котре загинуло, виявлено тільця Бабега-Негрі, які вказують на те, що тварина хворіла на сказ.

ТІЛЬЦЯ БАБЕГА-НЕГРІ

Усіх, хто контактував з хворим лисеням було взято на контроль медичними лікарями і їм зробили відповідне щеплення. Воно приносить користь лише тоді, коли щеплення зроблено за відповідною схемою не пізніше, ніж через 14 днів після укусів або зараження слиною хворої тварини. Протипоказань для застосування вакцини немає і її потерпілим вводять безкоштовно. Попередньо лікарі роблять клінічний огляд потерпілого, невідкладно промивають рану або місця, куди потрапила слина хворої тварини, розчином питної соди, милом, потім йодним настоєм. Якщо походження тварини, що покусала, невідоме, робити щеплення чи ні – справа лікаря. Коли тварина відома та ізольована, то ветеринарна служба веде спостереження за станом її здоров'я протягом 10 днів. Ці приписи слід обов'язково виконувати і своєчасно звертатися до лікарів, бо практика свідчить, що виліковування від сказу не спостерігалося. Якщо проявилися клінічні ознаки хвороби, щеплення не дасть лікувального ефекту.

Щоб застерегти себе та своїх улюблених тварин від цієї небезпечної хвороби, слід знати, що епізоотична ситуація стосовно зараження в країні надзвичайно складна. І в першу чергу в дитячих садочках, школах та з-поміж дорослого населення слід проводити цілеспрямоване роз'яснення. Санітарно-просвітницьку роботу необхідно спрямувати на популяризацію відомостей про сказ (преса, радіо, лекції).

Сказ – це заразна хвороба, що зумовлюється вірусом, який уражує нервові клітини і передається головним чином через укуси хворих тварин. Джерелом зараження найчастіше є хворі собаки, лисиці, кішки, вовки. Можуть також хворіти птахи, кажани й дикі тварини. У хворих наявність вірусу доведено у слині, сльозових, підшлунковій, молочній залозах, наднирниках та у селезінці.

Стосовно високих температур, то вірус не стійкий і за температури 50°С втрачає свої антигенні властивості протягом однієї години, а низькі температури (-4 ... -25°С) консервують його до року.

Час покусу здорової тварини або людини до клінічних ознак хвороби в різних видів не однаковий. Так, у собаки клінічні ознаки частіше проявляються у перші 28 днів, але бувають випадки, коли хвороба дає про себе знати через рік і більше після зараження. Велика рогата худоба проявляє клінічні ознаки у перші 2 місяці, а в окремих випадках через 1–2 роки. В людини прихований період може тривати 3–15 місяців.

У різних тварин сказ перебігає неоднаково. Скажімо, у собак на початку хвороби втрачається реакція на подразники, вони не граються з дітьми. В подальшому відмовляються від традиційного корму, з'їдають папір, шматки дерева, солому.

У стадії збудження, тварини втікають з дому, агресивні до своїх родичів та людей.

Ця стадія триває 3–4 дні і переходить у паралічну. Хода стає хиткою, паралізуються задні кінцівки, настають судоми та смерть на 6–8-й день.

Хворі кішки проявляють агресію відносно собак і людей. Вони кігтями та зубами наносять глибокі поранення, намагаються вкусити за обличчя, також тікають з будинків, квартир. Триває хвороба 2–4 дні.

Для профілактики сказу власникам своїх улюбленців (котів, собак) необхідно щороку робити застережливі щеплення у ветеринарних закладах та дотримуватися правил їхнього утримання. Кожний громадянин повинен запобігати контактам з невідомими тваринами. Особливу небезпеку становлять коти, собаки, лисиці та інші дикі тварини. Слід знати, що здорова лисиця ніколи не дасть себе піймати і їхня поява у населених пунктах є першою ознакою незадовільного стану її здоров'я.

Про собак, кішок та інших тварин, що покусали людей, слід негайно повідомити медичні та ветеринарні лікувальні установи, які проведуть відповідні лікувальні та профілактичні заходи згідно з чинною інструкцією про заходи щодо боротьби із сказом.

Л.К. Волинець,
д-р ветеринарних наук,
професор Інституту ветеринарної медицини УААН

Повірив відразу в АМАТОР – і... не помилився!

Добрий день "Дім, сад, город"! Передплачую Ваш журнал майже від часу його заснування. "ДСГ" практичне видання, і ближче до нас, селян, ніж інші газети чи журнали. Для мене головне в подібних виданнях – це корисні поради та рекомендації щодо правильного утримання тварин і птиці. А Ваші поради мене дуже виручають, тому я ціную Ваш журнал.

Чому я написав цього листа? Тому, що прочитав у січневому номері лист від В.С.Онищенка і хочеться звернутися через журнал, щоб підтвердити його слова. І сказати, що з **АМАТОРОМ** нам і дорогі корми не лихо! Просто в мене душа болить, коли чую, що наші селяни через те, що ціни на зерно піднялися, вирізували худобу. Я з проблемою дорогого зерна впорався самотужки і зберіг усе поголів'я тварин, але тільки завдяки **АМАТОРУ**!

Про вітамінно-мінеральні добавки **АМАТОР** довідався чотири роки тому з журналу. І стільки ж років є шанувальником цієї чудової продукції. Причому застосовую її як на тваринах, так і на птиці. Кури в мене несуться краще, ніж на передовій птахофабриці. Самі поміркуйте: від 40 несучок щодня 35–38 яєць узимку і влітку! А з вирощування свиней і Онищенку можу дати фору. Я за допомогою **АМАТОРА** поросят відгодовую за 6 місяців до 110 кг. Але в теперішній ситуації хочу розповісти не про несучість і прирости маси, а про те, наскільки **АМАТОР** допомагає заощаджувати корми.

Ще чотири роки тому виробники **АМАТОР** у всіх своїх публікаціях рекомендували застосовувати правильний домашній комбікорм, тобто зерносуміш плюс **АМАТОР**. Я цих рекомендацій увесь час дотримуюсь. По-перше, так набагато зручніше. Тому що нічого не потрібно запарювати, чистити і різати, тільки подробив зерно, **АМАТОР** додав, от усе й готово! По-друге, за рахунок того, що такий корм збалансований за певними показниками, його витрати зменшуються удвічі! Я спочатку здивувався, коли з **АМАТОР** замість 1 тонни зерна на відгодівлю одного поросяти стало витрачатися близько 400 кг! Якщо раніше, коли зерно коштувало копійки, ми не особливо задумувалися над економією кормів, то зараз це стало головним болем багатьох селян. І єдиний ефективний засіб від цього "головного болю" – це вітамінно-мінеральні добавки **АМАТОР!** От, подивіться на мої розрахунки. Звичайно поросят відгодовують до 100–120 кг за рік. При цьому витрачають близько 1 тонни зерна на голову, що за теперішніми цінами буде аж 1200 грн. А от якщо з **АМАТОРОМ** відгодовувати поросят, то зерна піде 300–400 кг. Множимо на 1,2 грн. і одержуємо 360–480 грн., плюс на сам **АМАТОР** 40 грн., тобто лише 400–520 грн. От вам і економія в чистому вигляді: 400–520 грн. чи 1200 грн.!

Виходить, не застосовуючи **АМАТОР**, на відгодівлю кожної свині витрачаються зайві 800 грн. "Заощадив" 40 грн. на **АМАТОР**, витратив 800 грн. на зерно!

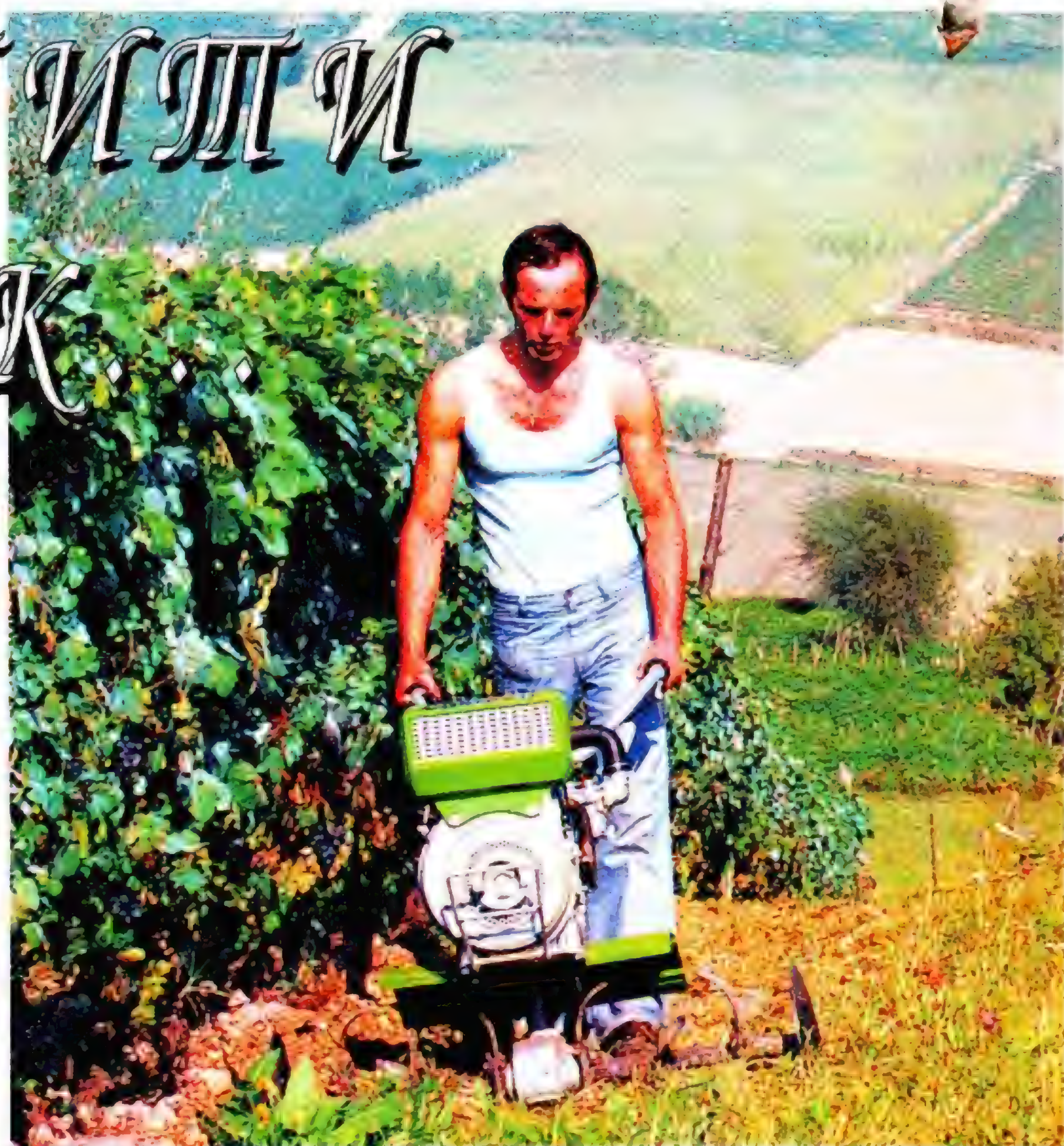
Я звертаюся до всіх селян, яким нинішні ціни на зерно болюче б'ють по гаманцю: **АМАТОР** – це єдиний спосіб заощадити зернові корми в 1,5–2 рази!

А наостанок мені хочеться застерегти читачів від купівлі недоброякісної добавки. Може трапитися, що замість **АМАТОР** вам у ветаптеці будуть нав'язувати інший премікс. Не погоджуйтеся ні на що інше! Зі мною один раз сталася така неприємність. Ось як це було. Закінчився у мене **АМАТОР** для свиней, справа то життєва, пішов я у ветаптеку. Як звичайно попросив кілька упаковок **АМАТОРА**-свині. А тут мені продавець говорить: "Візьміть краще інший премікс. Він дешевший, а якість у нього така ж, як і в **АМАТОРА**. Я і погодився. Але потім сто разів пошкодував, що ці копійки на **АМАТОРі** заощадив. Минуло 2 тижні, а користі від преміксу рівно ніякого. Ні приростів маси, ні економії кормів. А моя сусідка такий самий премікс застосовувала тільки для несучок, так у неї кури нестися перестали. Я, звичайно, не довго думаючи, узяв його залишки і назад у ветаптеку. Посварився з продавцем, виходить він вирішив побільше на мені заробити, а я від цього такі збитки зазнав! Загалом, тепер він мені **АМАТОР** під замовлення возить. Бо якщо я раніше без **АМАТОР** не обходився, то тепер і поготів мені без нього одні збитки довелося б терпіти.

М.І. Пархоменко,
Запорізька область

Я ХОЧУ КУПИТИ МОТОБЛОК...

У попередньому номері "ДСГ" ми розпочали розмову про мотоблоки. Позаяк тема дуже важлива, то ми її розвиваємо і в цьому номері.

Те, що мотоблок – серйозний помічник на городі сьогодні вже, мабуть, ні в кого не викликає сумніву. От і у вашого сусіда загуркотів мотоблок. Ви бачите, як невимушено й швидко він обробляє свою ділянку. З'явилося бажання і у вас придбати таку штуковину... Але яку саме? Продовжимо нашу розповідь про мотоблоки, розпочату у попередньому номері.

Схоже, український ринок малої сільськогосподарської техніки минув чергову фазу розвитку: фазу "дитячої хвороби". Це коли найпримітивніший мотоблок продавці рекламували як найкращий, що може робити усе-усе-усе і навіть трактор замінює (дешево купити та дорого продати – улюблена тактика багатьох комерсантів). Люди купували ці мотоблоки не задумуючись над тим, які роботи він ще може здійснювати. Головне, щоб можна було відкинути лопату і швидко та без напруження розпушити грунт навесні. Та щоб ціна була по кишені.

Але ось грунт розпушений і господар мотоблока думає: "Що ще може зробити мій маленький трудівник?" Чимало власників так і не знаходять відповіді на це запитання. То ж і ставлять його у комору до наступної весни.

Тому останнім часом з'являється дедалі більший прошарок землевласників, які бажають придбати багатофункціональні універсальні мотоблоки, щоб працювати з ними з весни до осені. Саме такі мотоблоки, якими залюбки користуються фермери Західної Європи, забезпечують пристойний рівень життя їхнім сім'ям.

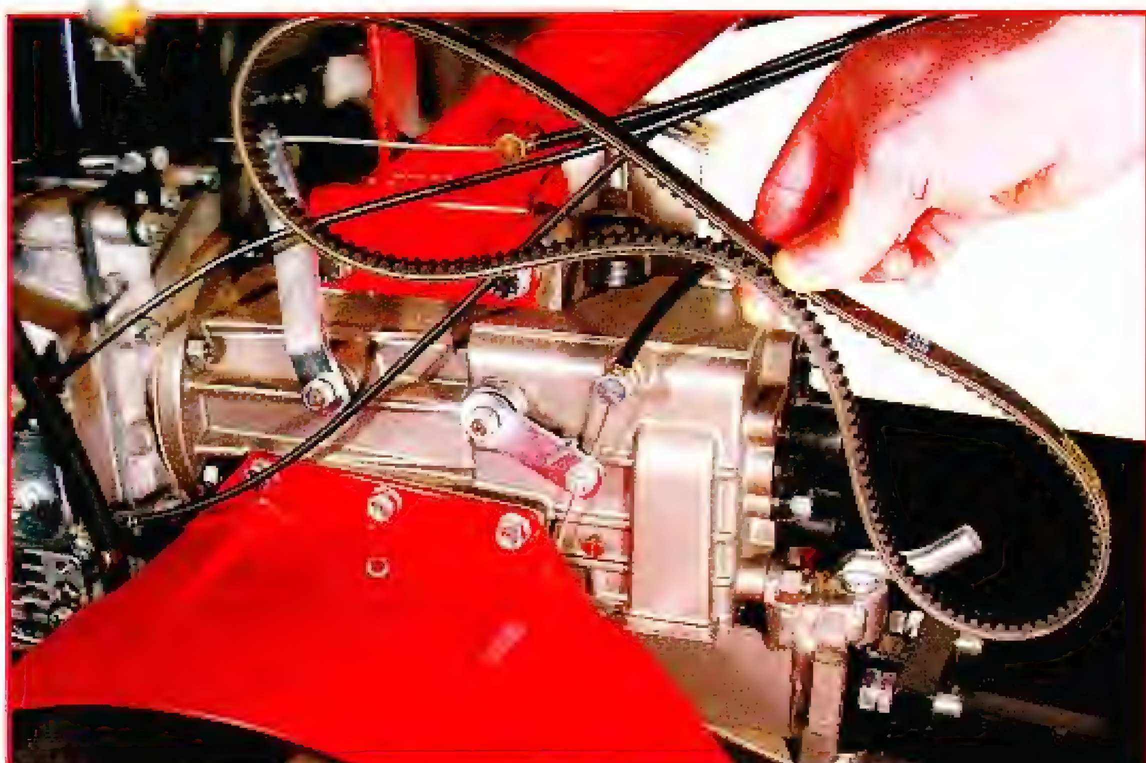
Отже, що собою являють багатофункціональні мотоблоки? З огляду на те, що вони повинні виконувати багато технологічних операцій та працювати з ранку до вечора, та ще й щодня, конструктивно багатофункціональні мотоблоки виконані принципово поіншому. Причому вони настільки відрізняються від звичайних, що навіть прочитавши цю коротеньку статтю, ви безпомилково зможете з першого погляду на цю техніку сказати: "Так, це він – багатофункціональний!".

Перша відмінність – потужність двигуна. Зазвичай мотоблоки мають двигуни потужністю до 6 к.с., а багатофункціональні – від 6 к.с. і більше. Такі двигуни мають у 10–20 разів більший моторесурс. Тому їх називають ще професійними. І циліндр, і поршень, і колінчастий вал, і система змащування маслом зроблені з високоякісних матеріалів. Та й зовні вони істотно виділяються. Наприклад, повітряним фільтром (фото 1).

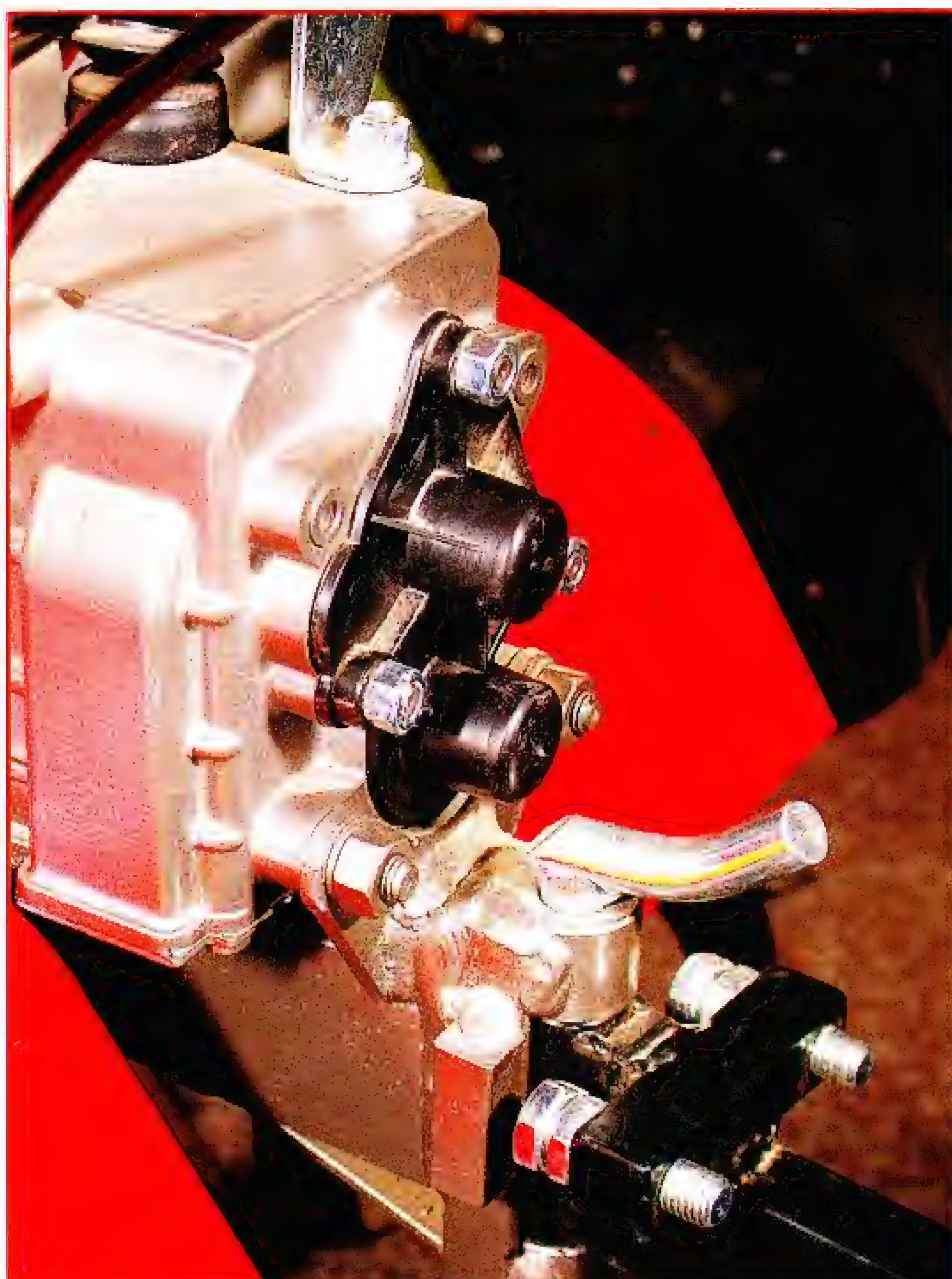
1. Довге життя двигуна значною мірою залежить від ступеня очищення повітря. От чому повітряному фільтру професійного двигуна конструктори приділяють велику увагу. Для порівняння: в руці оператора – фільтр звичайного мотоблока.

Друга відмінність – наявність зубчастої коробки передач (фото 2). Завдяки їй мотоблок може передавати зусилля від потужного двигуна і, що не менш важливо, змінювати швидкість обертання робочого вала (пам'ятаєте правило із шкільної фізики: програємо у швидкості – виграємо у силі, і навпаки?). Таким чи-

2. Цей знімок доволі переконливо засвідчує різницю між мотоблоками різних класів. Якщо у любительському мотоблоці зусилля від двигуна передається за допомогою клинового паса (оператор тримає у руці), у багатофункціональному цю функцію виконує отака коробка передач з валами та зубчастими колесами. Тут коментарі зайві.

ном, на 1-й передачі цей мотоблок стає ще потужнішим і досить легко тягне плуга. На 2-й "інтелігентно" обертає фрезу із швидкістю 120–130 об/хв, що дає змогу м'яко зануритися у грунт на 20–30 см та ретельно його перелопатити. А на 3-й передачі фреза так розкручується, що розробляє верхній шар грунту до дрібногрудкуватого стану

3. А ще коробка передач має 1 або 2 вали відбору потужності (на знімку вали закриті чорною пластиковою кришкою). Верхній вал приводить у дію обприскувач, водяну помпу, циркулярку, колун для дров тощо. До нижнього італійці прилаштовують кардан від осі причепа. Отакий собі виходить у них повноприводний "екіпаж".

(будь ласка, сій цибулю!), ефективно підрізує та вичісує бур'яни.

Але на цьому переваги коробки передач не закінчуються. З неї обов'язково мають виглядати один або два вали відбору потужності (фото 3). Звертаємо вашу увагу: не шківи, а шліцьові вали. Звідси й багатофункціональність!

4. Багатофункціональний мотоблок від звичайного можна відрізнити відразу. Достатньо глянути на редуктор фрези. У любительського він тонкий та плаский, у професійного – широкий та кулястий. Саме в такому можна розмістити міцну зубчасту передачу.

Зрозуміло, щоб мотоблок витримував великі навантаження, його редуктор повинен бути силовим. Ланцюги та паси тут непридатні. Тільки зубчасті колеса з високоякісного металу (фото 4)!

На такий міцний мотоблок не соромно і достойні робочі органи начепити. Наприклад, фрезу (фото 5) або плуг (фото 6 і 7).

5. Така фреза може слугувати еталоном не тільки для тих, хто хоче придбати надійний мотоблок, а й для українських машинобудівників сільгосптехніки. Зверніть увагу: фреза насаджується не на круглий вал, а на 6-гранний (на жаль, в Україні 6-гранну трубу не катає жодний металургійний завод). Таким чином, фрезу не треба стопорити пальцями-фіксаторами, що з часом можуть зім'ятися. Тут працюють грані! А щоб фреза не теліпалася під час роботи, усі зазори вибирають за допомогою осі-шпильки (її видно праворуч), яка проходить крізь вал редуктора і надійно стягує обидві фрези – праву й ліву. От де гарантія довговічності редуктора!

6. Найкращій техніці – найкращі плуги! Диво, зображене на цих знімках, науці відоме. За кордоном ним залюбки користуються тисячі фермерів. А от широкому загалу українських дачників та селян лише сьогодні випала змога спробувати це на своєму городі. Реверсивний плуг! Куди не йдеш – плуг відвалює скибу грунту в один і той же бік (досвідчений орач, прочитавши ці рядки, мабуть, уже прицмокнув язиком). Досягають цього поворотом полиці вправо та вліво. А ще пластини замість суцільної полиці! Такому плугові найлипкіші й найважчі грунти під силу. Та й це не все. Поставте полицю симетрично і ви маєте готовий копач картоплі, буряку та інших "підземних скарбів".

Є ще багато особливостей багатофункціональних мотоблоків, які надають власнику змогу комфортно користуватися ним протягом багатьох років. Ось кілька з таких "наворотів": диференціальні півосі (фото 8), важелі керування, що не стомлюють руки оператора (фото 9), спеціальні елементи, що захищають людину від вібрацій, високий рівень безпеки (фото 10).

Залишається додати, що багатофункціональний мотоблок, хоч і дорожчий від звичайного, має у кілька разів нижчу питому вартість (мається на увазі вартість однієї мотогодини). А якщо узяти до уваги можливості такого мотоблока, швидку окупність, стає зрозумілим, чому за кордоном вони користуються у 10 разів більшим попитом від звичайних. Мабуть, з часом і у нас так буде. Згодяться багатофункціональні мотоблоки і для тих власників дач та приміських котеджів, що полюбляють надійну добротну техніку.

7. Переваги оборотного плуга безперечні та очевидні. Хіба що за ціною вони вище від звичайних. Але тим, хто хоче якісно та швидко зорати свій город, повернуться і гроші, і добрі врожаї. До речі, оборотний плуг ефективно працюватиме тільки з багатофункціональним мотоблоком.

8. Диференціальна піввісь мотоблока. Дає можливість провертатися одному колесу відносно другого. Дуже зручно на розворотах край города.

Кілька слів про міні-техніку "за фахом". За кордоном, нарівні із багатофункціональними мотоблоками, виготовляють мотоблоки спеціального призначення. Наприклад, сінокосарки, які спроможні швидко скошувати великі масиви кормових трав та газонів. Роторні косарки, що зрізують грубу траву, очерет, будь-які хащі і навіть підлісок, вищий за людину. Як на рівнині, так і на схилах, укосах залізничних колій тощо. Просапні мотокультиватори, що обробляють міжряддя просапних культур, підтримуючи посіви в ідеально чистому стані та заощаджуючи гаманець власника (адже гербіциди не потрібні!). Ці мотоблоки та їм

9. Щоб працювати із любительським мотоблоком, оператор мусить весь час натискувати на важіль зчеплення (знімок з білою рукояткою). Минає година-друга і рука стомлюється. На професійному мотоблоці все навпаки: щоб почати працювати, треба відпустити важіль (див. знімок з чорною рукояткою). Пальці вільні, долоня розслаблена. Верхній червоний важіль служить для аварійної зупинки мотоблока. Зніміть долоню з важеля – і двигун миттєво зупиниться. Дуже зручна і доцільна задумка.

подібні так само мають професійні двигуни, надійну трансмісію, але на відміну від багатофункціональних можуть мати меншу потужність та масу згідно з спеціальними вимогами.

На закінчення хочемо порадіти за перших власників мотоблоків-довгожителів, які нарешті з'явились і в Україні. Відгуки такі: ці маленькі трудівники вражають своїми великими можливостями.

10. Той, хто працював з багатофункціональним мотоблоком, знає: рівень вібрацій, що відчувають руки оператора, істотно нижчий і не стомлює. Досягають цього встановленням спеціальних елементів, зокрема, наконечників рукояток керування. Цей наконечник, наприклад, має м'які гумові фібри, що гасять вібрації.

Сподіваємося, шановний читачу, що викладені вище особливості мотоблоків допоможуть вам і собі щось підібрати серед найкращого.

Успіхів на власній ниві!

Запрошуємо до святкового столу

Паска "Христос Воскрес" із сиру

Треба взяти: *800 г сиру, 10 жовтків* із круто зварених яєць і пропустити все через м'ясорубку. Додати *0,5 кг цукрової пудри та дрібку ваніліну*. Ретельно розтерти разом із м'яким *вершковим маслом (350–400 г)*. Додати *склянку підготовлених родзинок*. Ретельно перемішати, викласти на подвійний шар марлі, зібрати у вузол і покласти у друшляк. Зверху поставити глибоку тарілку, а на неї гніт (можна використати 3-літрову банку з водою). Винести на холод на 10–12 год. Після того зняти марлю, викласти паску на блюдо та прикрасити родзинками у вигляді хреста або викласти із родзинок літери Х.В. ("Христос Воскрес").

Паска "Вінницька"

Треба мати: *400 г борошна, 100 г вершкового масла, 200 г цукру, 25 г дріжджів, 5 яєць, 1 склянку молока, цедру лимона, 50 г родзинок, за бажанням 50 г цукатів, ванілін (дрібка за смаком), сіль, цукрову пудру*. Змішуємо невелику кількість борошна з пивними дріжджами, додаємо трішки теплої води і цукру. Ретельно перемішуємо і ставимо в тепле місце, щоб тісто підійшло. А тим часом відділяємо яєчні білки від жовтків. Збиваємо жовтки з цукром, додаємо пару ложок молока, виливаємо в тісто збиті яйця, топлене масло і ще трохи борошна. Ретельно все вимішуємо. Вінчиком збиваємо білки до піни і поступово вмішуємо в тісто разом з родзинками, ваніліном і цедрою лимона. Ставимо тісто на 3 год. в тепле місце, аби воно підійшло, потім ще раз ретельно довго вимішуємо (час вимішування впливає на смак паски). Знову ставимо тісто підходити в тепле місце на дві години. Потім викладаємо у форми, не заповнюючи їх доверху і ставимо у розігріту до 180°С духовку. Готову паску змащуємо маслом, посипаємо цукровою пудрою або спеціальною барвистою присипкою.

Паска

Беремо: *одну склянку молока, 20 г дріжджів, сіль, 6 столових ложок цукру, 4 яйця*. Усе перемішуємо, додаємо 4 склянки борошна та 8 столових ложок теплого вершкового масла. Вимішуємо тісто 20–30 хв., після чого ставимо на 2–3 год. у тепле місце, щоб піднялося. Ще раз вимішуємо і перекладаємо у форми, вистелені промасленим папером. Форми заповнюємо на 3/4. Готовність тіста визначаємо дерев'яною шпажкою: якщо тісто не налипає – паска готова. За бажанням верхівку паски прикрашаємо.

Крім крашанок, на столі доречними будуть страви із яєць.

Фаршировані яйця

Круто зварені яйця очистити, розрізати уздовж, вийняти жовток, змішати його у пропорції 1:1 з:

а) готовим до вживання хріном;

б) смаженими та пропущеними через м'ясорубку грибами;

в) печінкою тріски, м'ясним паштетом тощо.

Формуємо кульки, кладемо їх у виїмку білка. Зверху поливаємо майонезом та прикрашаємо дрібно посіченою зеленню.

Холодець із яєць

Круто зварені яйця очистити, розрізати уздовж, викласти на блюдо разом із цілими готовими до вживання маринованими грибами (грибів має бути не менше ніж половинок яєць), залити м'ясним бульйоном з желатином. Прикрасити зеленню, охолодити.

Пиріжки із сирного тіста

Беремо: *500 г сиру, 3 яйця, 1 столову ложку цукру, 1 чайну ложечку солі, 1 чайну ложечку соди, розведеної у 2 столових ложках кефіру або сметани, 2 склянки борошна*. З цих складових замішуємо тісто. Формуємо кульки розміром з невелике куряче яйце, обкачуємо їх у борошні і даємо підійти (не чіпати 15–20 хв.).

Кульку розплескуємо та ліпимо пиріжки з будь-якою начинкою (м'ясо, капуста, гриби). Смажимо у киплячій олії.

Буженина

Беремо м'ясну вирізку. Натираємо її спеціями – сіль, перець, лавровий лист за смаком. Нарізуємо довгенькими шматочками часник, змішуємо його з сіллю, перцем, додаємо маленькі кубики сала (сало потрібне, якщо м'ясо пісне). Гострим ножем робимо отвори (приблизно один на 4 см^2) і пальцем вставляємо в отвори часник та сало. Даємо настоятись 5–6 год. за кімнатної температури або на10–12 год. у холодильнику.

Обсмажуємо на сильно розігрітій сковороді до утворення рум'яної шкірочки. Загортаємо у фольгу і ставимо у добре розігріту духовку: свинину на 1 год., яловичину – на 2–3 год.

Готовність м'яса визначаємо дерев'яною шпажкою. Після проколу рідина не повинна бути рожевою. У разі потреби – досмажити до повної готовності.

М'ясо з ананасами

Підготувати відбивні із свинини. Кожний шматочок посолити, зверху покласти шматочки консервованих ананасів, полити майонезом, посипати тертим твердим сиром. Поставити у духовку і випікати, поки сир не розплавиться і не утвориться рум'яна шкірочка.

Кекс

Одну склянку сметани, 1,5 склянки цукру та 5 яєць збиваємо, додавши *5 ложок розтопленого вершкового масла*

або маргарину. Додаємо одну чайну ложечку соди, погашеної оцтом, 1 склянку подрібнених горіхів та 1 склянку родзинок. Всипаємо 3 склянки борошна, ретельно вимішуємо. Викладаємо у форму, змащену маргарином і присипану сухариками або манною крупою. Випікаємо 40 хв. на помірному вогні.

Желе ананасове

Треба мати: *1 або 2 ананаси, 200 г цукру, 3 яйця, 500 г молока, 100 г збитих вершків та банку консервованих ананасів, гвоздику, корицю, 1 столову ложку рому.*

Ананас добре миємо проточною водою і даємо обсохнути. Розрізуємо навпіл. "Чубчик" має залишитись на кожній половинці ананаса. Видаляємо м'якуш і ріжемо його на шматочки. Змішуємо з цукром і подрібнюємо у міксері. Збиваємо яйця і додаємо їх до ананасу з цукром. До молока додаємо гвоздику і корицю (за смаком), доводимо до кипіння. Як тільки молоко трохи охолоне, до нього вливаємо подрібнений ананас із соком. Каструльку знову ставимо на вогонь. Варимо, помішуючи, до тих пір, поки рідина не стане кремоподібною. Виловлюємо ложкою гвоздику і корицю, ставимо крем охолоджуватись. Поливаємо ромом і залишаємо на холоді. Перед подаванням до столу охолоджений крем викладаємо у пусті ананасні половинки, прикрашаємо його кільцями свіжого або консервованого ананасу. Зверху прикрашаємо трояндочками із збитих вершків.

Торт "Празький"

Щоб приготувати тісто, треба мати: *згущене молоко, 2 яйця, 1 склянку борошна, 3 столові ложки какао, 1 чайну ложечку соди погашеної оцтом.* Ретельно перемішуємо усі складові і розділяємо тісто на дві частини. Випікаємо 2 коржі. Коли коржі охолонуть, гострим ножем розрізуємо їх упоперек.

Для крему: *300 г молока, 1 яйце, 2 столові ложки борошна, 150 г вершкового масла, 1 склянку цукрової пудри, 3 столові ложки какао.*

Яйця розтираємо з борошном. Поступово вливаємо молоко і вимішуємо. Ставимо на помірний вогонь і варимо крем, не перестаючи помішувати.

Масло розтираємо з цукровою пудрою, збиваємо міксером і отримуємо масляний крем. Коли заварний крем охолоне, вимішуємо його з масляним і знову збиваємо міксером, щоб крем був пишним. Чотири коржі змащуємо кремом, накладаючи їх один на другий. Верх і боки торта обмащуємо кремом. Посипаємо посіченими горіхами. Зверху покриваємо глазур'ю.

Для приготування глазурі треба мати: 3 *столові ложки цукру, 3 столові ложки молока, 3 столові ложки какао, 50 г вершкового масла.* Цукор змішуємо з какао, додаємо молоко, варимо на помірному вогні, додаємо масло. Глазур готова. Торт треба витримати на холоді 2–3 год., щоб коржі просочилися кремом.

Рецепти подарувала читачам Ірина Майборода з м. Умань

У номері:

„Дім, сад, город“
виробничо-практичний журнал
№4, квітень, 2004 р.
Головний редактор
М.І. Халимоненко
Головний художник
Т.П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Дизайн, верстка
Е.А. Макарчук
Комерційний директор
Г.А.Донець, тел. 552-90-45
Реклама, оголошення
О.В.Давидко, О.К.Шевченко, тел. 552-95-11
Розповсюдження, маркетинг
Т.І. Лазебник, тел.552-94-60
Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 23.10.98

Підписано до друку 18.03.2004 р.

Загальний тираж 137 500 прим.
Ціна договірна.

Адреса редакції та видавця: вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094. Тел. (044) 552-95-13

E-mail: dsg@iptelecom.net.ua;

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город». Надруковано у Державному видавництві «Преса України». *03148, Київ-148, вул.Героїв Космосу, 6. З. 0118404.*

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:
«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — 21871.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях»+ + «Вокруг света» — 21843.

Індекс 74142

Комплект "Чарівна казка"

Шановні читачі!
Редакція журналу «Яблунька» пропонує подарункові комплекти для дітей.

"Чарівна казка" (Розфарбуй!). *Вартість комплекту з 6 казок-розфарбовок (на вибір) в редакції – 5 грн. 50 коп. Вартість комплекту з пересилкою – 8 грн. 50 коп. Вартість повного комплекту з пересилкою – 15 грн. 00 коп.*

"Яблунька". До комплекту увійшли найцікавіші випуски журналу «Яблунька» за 2002–2004 роки. *Вартість комплекту в редакції – 11 грн. 00 коп. Ціна комплекту з пересилкою – 15 грн. 00 коп.*

"Забави". До комплекту увійшли найцікавіші випуски журналу «Яблунька» за 2002–2004 роки з іграшками-саморобками, 2 казки-розфарбовки та 3 ігрові книжечки. *Вартість комплекту в редакції – 12 грн. 50 коп. Вартість комплекту з пересилкою –16 грн. 50 коп.*

Комплекти "Чарівна казка", "Яблунька" та "Забави" можна придбати в редакції або замовити післяплатою за адресою: журнал "Яблунька", вул. Краківська, 20, м.Київ-94, 02094. Телефон (044) 552-94-60.

Запрошуємо до співпраці реалізаторів!

Яблунька
Яблунька
Яблунька
Яблунька
Яблунька
Яблунька
Яблунька
Яблунька
Кросворди
Іграшки
Забави
Колобок
Кросворди
Забави
Вишивальниця лисиця
Чарівна казка
Ріпка
Дирижабль
Лісова школа
Ріпка
Іграшки
11⁰⁰
12⁵⁰

Комплект "Яблунька"

Комплект "Забави"

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. №4. 2004. 1-48 с. Ціна договірна